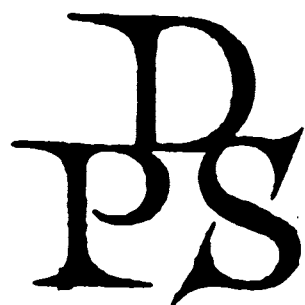

P. JAN PETR PINAMONTI S. J.

MĚSTO
VELIKÉHO
KRÁLE

LADISLAV KUNCÍŘ V PRAZE

ps

P. JAN PETR PINAMONTI S. J.
MĚSTO VELIKÉHO KRÁLE

1 9 2 4

DRUŽSTVO PŘÁTEL STUDIA V PRAZE

Nr. 15.597.

Nihil obstat.

Pragae, 28. decembris 1922.

Venceslaus Poledne,
censor.

Imprimatur.

† Dr. Antonius Podlaha,
episcopus Paphiensis,
vicarius generalis.

ÚVOD

Kdyby mohl někdo s vysoké věže přehlédnouti jedním pohledem veškeré křesťanstvo a srovnati je s celou Církví v jejím rozpuku, jistě by se nezdržel, aby nenapodobil staré Israelity, hořekující po svém návratu z Babelu do Jerusalema, když porovnali nový chrám Zorobabelův se starým chrámem Šalomounovým: *Staří, kteří viděli chrám dřívější, plakali hlasitě, když spatřili chrám tento.* (1. Esdr. 3, 12).

A v skutku, nemáme-li čelo nevěstky, kterou si tak ošklivil Jeremija: *Dostalas čelo nevěstky a nechtělas se stydět* (3, 3), musí je políti stud, uvážíme-li, že jméno křesťanské, posvěcené krví nesčetných mučedníků a příkladem tolika světců, naplnivší svět svou slávou, kleslo nyní u většiny těch, kdož je nosí, na pouhé jméno.

Úmysl, jenž pohnul věčné Slovo, aby ponížilo svou všemohoucnost tak velice, že se obléklo v cár naší smrtelnosti a pobýlo třiatřicet let mezi lidmi, byl jen jediný: aby na zemi zdomácnily mravy nebeské: *Ukázala se milost Boha Spasitele našeho všechněm lidem, poučujíc nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě,*

spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě (Tit. 2, 11), tak aby jeho věřící mohli dokonale splnit svou povinnost zbožnosti k Bohu, střídmosti vůči sobě a lásky vůči bližnímu.

Tohoto úmyslu dosáhl Spasitel velmi dobře v prvních stoletích Církve. Tenkrát bývala mezi křesťany láska k Bohu tak žhoucí, že svou trpělivostí znavovali své mučitele, jakož praví svatý Cyprián, svědek očitý, který sám toho zakusil; nabízeli se na smrt sami v takovém počtu, že časem nebylo ani dosti katanů; tolik křesťanů se podávalo, aby dosáhli smrti mučednické (Tertull. ad Scap. c. 5). Jejich čistota byla tak nebeská, že i když byli odvlékáni do nevěstinců, pokládali to za větší muka, nežli když byli odsouzeni, aby byli rozerváni železnými hřebeny nebo zuby šelem (Tert. Apol. c. ult.), nebo aby byli zmrzačeni na mučidlech a na hranicích spálení.

Láska k bližnímu byla tak vroucí, že i pohané nad tím žasli (Tert. Apol. 39.), sahajíc tak daleko, že navzájem o to zápasili, aby jeden umřel za druhého, nebo sami se prodávali do otroctví (*S. Clem. Ep. ad Cor. apud Euseb. et Ruf refert multos sui temporis*), aby jiné z něho vykoupili, s takovou věrností, jako by měli všichni jen jediné srdce, kterého

nebylo lze dělit, a jen jednu duši, rovněž rozdělení nedovolující.

Kam se poděly ony divy ctností, jež kdysi bývaly všedním zjevem? Zhýralost, požívavost, zkáza mravů přivedla většinu křesťanů tak daleko, že se téměř ničím jiným neliší od nevěřících, leč několika zevními úkony náboženskými; jinak jsou oddáni zásadám života zcela světáckého, téměř zvířecího, zcela k této zemi upoutaného, jako by byli pohany. Božská dobrodiní nedojímají více než bajky; bída bližního jimí pohne tak málo jako neštěstí nepřítelovo - a proud nemravnosti rozlil se do té míry, že zaplavuje nejen roviny, ale zasahuje i nejvyšší vrcholy a šíří se tak, že to, co bývalo nepravostí, je nyní mravné, a přesvaté jméno křesťana spojuje se zcela bez námitek se životem zvířete.

Mluvím tu ovšem o křesťanech vůbec, neboť vím dobře, že si Bůh vyhradil v každé době v Církvi některé vyvolené duše, které nesklánějí svých kolen před těmito proklátnými modlami, zachovávajíce Pánu nezlomnou věrnost. Mluví-li se o lidu vůbec, je to asi tak, jako stěmi stavbami římskými, které jsou spíše zříceninami než stavbami a poukávají na sebe pozornost spíše proto, že starou velikost naznačují, než že ji dosud ještě mají.

Právě tak nemá většina křesťanstva na sobě již nic jiného vznešeného, leč to, že připomíná staré předky a uvádí na paměť velikou cenu svého jména.

Máme-li však něco, co nás ospravedlňuje oproti prvním stoletím, pak je to, jak se mi zdá, úcta k Nejblahoslavenější Panně, kteráž nejen že ve světě křesťanském neochladla, naopak se stále více rozněcuje plamenem úcty, který v prvních dobách nebýval tak všeobecný. Je to snad božské símě, které Pán ve své zvláštní prozřetelnosti uchoval pro nás, abychom nebyli zcela zavrženi.

Kdyby nám byl Pán nezanechal tohoto semene, byli bychom jako Sodoma a podobní bychom byli Gomoře (Is. 1, 9). Ale jako všecka péče lékařova směřuje k tomu, aby podporoval přirozenost ve všech oněch schopnostech, které projevují známky zdraví, tak jest také správně, podporovati tuto náklonnost k panenské Matce, od níž můžeme očekávati jednoho dne zlepšení mravů, nyní pak nepřekonatelnou ochranu proti proudu všeho zla.

A to právě mi vnuklo myšlenku, abych napsal spis, kterým by roznícen byl k úctě Panny Marie ten, jenž by jej chtěl čisti. A protože tato úcta je dvojí, první záležející ve vysoké vážnosti ke ctnostem a zásluhám

této vznešené královny — druhá pak záležející v jisté něžnosti citů k ní, chci zde roz-ní-tí-ti tuto i onu; první rozjímáním, které nás povzbudí k nejvyšší úctě přesvaté Panny, druhou tím, že jejím ctitelům předvedu vi-ditelný předmět, totiž nejsvětější Srdce naší Paní.

Co však rozumíme srdcem? Písmo svaté rozumí slovem *srdce* zhusta vůli, a někdy i veškeré nitro duše, berouc toto slovo ve smyslu mravním; a tak i my zde bereme to často ve smyslu vůle a nitra nejsvětější Panny.

Protože však potřebujeme i při cvičení se v úctě duchovní něčeho hmotného a smyslového, budeme užívatí slova *srdce* i ve smyslu přirozeném, pokud tak jako u nás, i u Panny srdce bylo první, co se v jejím nejsvětějším těle tvořilo, nejdříve ožilo a poslední odumřelo, jsouc hodno naší úcty i lásky - jsouc totiž zcela naplněno nebeským žářem lásky k Bohu i k nám, ubohým tvorům.

Hlavním tedy předmětem tohoto dílka jest úcta této přesvaté Panny - a jejím smyslovým předmětem jest její svaté Srdce, jež uctíváme jako nejdražší relikvii tohoto panského těla, které bylo uznáno hodným, aby odělo věčné Slovo údy lidskými.

Pravá zbožnost spojuje květy i plody: *Pohlédněme, zda z květů pučí plody* (Cant. 7, 12); proto připojíme k dennímu rozjímání některé úkony pobožnosti, jež konaly osoby vynikající úctou k Marii Panně, jakož se vypravuje v jejich životopisech, aby nás jejich příklad osvítil a pobídl, abychom jich následovali, cvičíce se ve všech, neb aspoň v některých uvedených příkladech.

A protože konečně v přímluvě vznešené Rodičky Boží skrývá se všemohoucnost od Boha sdělená, bychom mohli dosíci všech milostí, podle slov: „Cokoli zmůže Bůh svou vůlí a rozkazem, toho dosáhneš ty, Panno, svou prosbou“; připojíme každého dne modlitbu k Matce Boží, abychom ji prosili, by nám vymohla vše dobré, a jako uctíváme její nejsvětější Srdce, tak aby přeměnila srdce naše v srdce nové, jejímu podobné.

Tento spisek se asi nedostane v jiné ruce, leč v ruce ctitelů mariánských; proto není třeba se obávati, že by chvála jí zde udělená mohla se jeviti přehnanou. Třeba však připomenouti dvě věci, aby se zabránilo velikému podezření, jehož možno se obávati, třeba i bez příčiny.

První, že chvála blahoslavené Panny nikterak neolupuje o chválu povinnou Krista,

neboť svatí pokládali obé za jedno. Tak sv. Jeronym (ad Eust.) vyslovuje to zřetelně: *Všecka čest, kterou prokazujeme Matce, padá na Syna; svatý Bernard (hom. sup. Missus): Cokoli proslovíme k chvále Matky, odnáší se k Synovi; a svatý Ondřej z Kreta praví: Slávu Synovu bych nejen pokládal za příslušející Matce, nýbrž za jednu a tutéž (de laud. B. V.)* - a tak by se mohlo uvést mnoho jiných svatých. Proto ona šťastná žena, která z popudu Ducha Svatého chtěla velebiti Ježíše Krista, nedovedla toho jinak, leč že velebila jeho Matku: *Blahoslavený život, kterýž tebe nosil, a prsy, kterých jsi požíval (Luk. 11, 27).*

Největší pochvalou pro slunce je to, že má nevyčerpatelný zdroj světla, takže dodává i měsíci, ničeho neztrácejíc, tolik záře, že je z něho bezmála druhé menší slunce. A právě tak je největší slávou Ježíše Krista, že je tak bohatým pramenem milostí, že mohl v míře přesahující naše představy sdělití ji své Matce tak, že se tím stala jeho družkou, živým odrazem jeho božské síly, pokud toho je tvor schopen.

To však dokazuje, že ani druhá obava, jako by hranice této chvály mohla býti překročena, není možná. Udejte staviteli míru plochy, a ví hned, jak vysoké musejí býti

sloupy na ní spočívající, aby tento poměr byl podle pravidel uměleckých. A právě tak pochopíme, že výše její chvály duše stvořená nemůže dosíci, nepozná-li základu, na němž spočívá cena Marie Panny. Základem této božské stavby totiž jest nevýslovná důstojnost Rodičky Slova nestvořeného. Protože tato důstojnost je to nejvznešenější, k čemu dospěti může bytost stvořená, mizí naděje, že bychom na zemi našli míru, jež by se jí vyrovnala. Pravíme toliko - abychom aspoň nesouvisle něco řekli - že všemohoucnost Otcova, když stvořila tuto nejsvětější Ženu, propůjčila jí tolik bohatství, kolik bylo přiměřeno pro onen nezměrný dar, jež jí učinil božským Slovem, an chtěl mítí na Synu Božím podíl a nárok stejný jako ona. A věčné Slovo právě tolik moudrosti udělilo jí, kolik bylo třeba, aby se stanovil příslušný poměr mezi Matkou a Synem Božím, „skrže jakousi nekonečnost milostí a dokonalostí“, praví svatý Bernardin (tom. 1. ser. 61. n. 2. c. 12.), takže, jako Panna dala Synu, aby byl člověkem, právě tak i Syn jaksí dal Matce, aby byla Boho-rodíčkou. „Ty mi poskytuješ (vše), abych byl člověkem, já ti poskytnu, abys byla bohem“ - praví ve svých spisech Guericus. - A konečně propůjčila

jí i dobrota Ducha Svatého tolik darů, kolik bylo přiměřeno, aby se nekonečné moře mohlo vtěsnatí v její srdce, ve kterém nebylo lze najítí nejmenší překážky, ani se strany hříchu, ani nedokonalosti, ani nevděku, ani vlažnosti, jež by mohla zadržeti a omezit proud božské přízně a štědrosti. Aby pak bylo lze to, co nemá hranic, vtěsnatí v několik slov, bylo přesvaté Panně uděleno tolik, kolik možno udělití pouhému tvoru. Kdož tu nechápe, že se zde nemluví bezpodmínečně? - což není Bůh všemohoucí? - nýbrž toliko podmíněně, totiž uvnitř řádu věcí, kterým odhodlal se Pán sdělití svou dokonalost mimo sebe, aby tato vznešená Paní stala se po nejsvětějším člověčenství Ježíše Krista největším dílem jeho všemohoucího ramene: *Veliké věci mi učinil Ten, jenž jest mocný.*

Ikdyž řeknete, mluvíce o Marii: „pozdvihněte své myšlenky, rozšířte své pojmy, vytvořte si ten nejvyšší a nejvznešenější, který je mezi stvořenými věcmi možný“, přece buďte jisti, že ho nedosáhnete, tím méně možno, abyste jej překročili! Tak řekl již sv. Basilius ze Seleucie (orat. in Ass.): „Ať řekne kdo o tobě, přesvatá Panno, cokoli vznešeného a slavného, jakkoli výstižně o chvále

tvé, nikdy nepřekročí hranic pravdy a žád-
ná řeč nevyčerpá velikosti tvé důstojnosti."

Svatá Panna je sice toliko *tvorem* - ale je
tvorem, který sám o sobě tvoří vznešený
duchovní řád či třídu*, každému jinému tvo-
ru nedostupnou, která mimo nevýslovnou
přednost přede všemi zahrnuje i všecko do-
bro a všecku krásu dokonalosti stvořené.
„Jestliž jisto, že blahoslavená Panna pový-
šena jest nad všechny sbory andělské, vy-
plňujíc a uzavírajíc sama pro sebe stav (či
řád) celý a dokonalý," praví svatý Bernar-
din (de exalt. B. V. art. 1. c. 4.). To potvr-
zuje i Gerson, řka: „Podle Dionysiova zá-
kona hierarchie nebeské shrnuje Maria zce-
la na sobě všechny dokonalosti tvorů, kteří
stojí pod ní, takže se právem zve králov-
nou světa" (super Magn. tr. 4. e.).

Ale jako stupně, jimiž měříme okřeslek nej-
vyšších nebes, jsou nezměrně větší nežli
stupně, kterými měříme obvod nebo oběh
naší země, tak jsou také ctnosti, dary a zá-
sluhy Rodičky Boží neskonale větší nežli

* Sv. Řehoř papež podle svatého Pavla stanoví tuto
řadu kůrů nebeských: Andělé, Archandělé, Síly, Moc-
nosti, Knížectva, Panstva, Trůnové, Cherubíni, Se-
rafini. — Panna Maria tvoří nad nimi sama nový řád
stvořených bytostí, tedy mezi těmito nejvyšší.

ctnosti, dary a zásluhy všech ostatních svatých dohromady. Protože byla při vtělení věčného Slova ve stavu takové milosti, že byla tenkrát hodna státi se Rodičkou Boží; protože i po vtělení po mnohá leta, co byla živa, tuto milost bez ustání rozmnožovala; nutno říci, že na konci svého života byla v takovém stavu, který v jistém smyslu byl vyšší nežli stav Boží Rodičky. Tyto věci mohou ovšem chápány býti toliko od Boha samého náležitě a proto musíme patrně uznati, že jediný Bůh zná dokonalost nejsvětější Panny. „Jak vznešená jest Maria, ví toliko ten, který jí tuto vznešenost dal; to může poznati toliko Tvůrce sám, jiný však nemůže.“ (Ric. a s. Laur. lib. 9. de laud. B. V.)

Není mi tedy třeba obávati se, že by se to, co řeknu o Panně Marii, mohlo zdáti přehnaným. Více důvodů bych měl domnívati se, že tato úcta a pobožnost k přesvatému Srdci jejímu mohla by se zdáti méně jistou, skoro bych řekl, jaksi ženskou. Kdyby tak bylo, pak by se nesměl bráti ohled na to, čemu učil sám Ježíš Kristus, když sám učil svatou Brigitu (*v. p. Marches, diario, 2 giugno*), aby uctívala a pozdravovala Srdce jeho božské Matky, jež jest plno lásky větší, než všichni tvorové nebeští i pozemští jsou

schopni. Pak by se musilo i říci, že náš Pán až příliš ponížil svou velebnost, když se zjevil své nevěstě na svátek Nanebevzetí, chystaje se ponořiti v Srdce své blahoslavené Matky, takže toto Srdce zaplnilo se nekonečnými zásluhami. Bude tedy nejlépe, pakliže místo toho, abychom tuto píli v rozněcování své úcty a lásky k panenské Matce znevažovali, spíše se v něm budeme sami cvičiti, abychom si zasloužili údělu ctihodné Františky Vachinie, která nalezla k největší své radosti své jméno napsáno v Srdci božské Matky.

Kdož ví, zdali Pán, jenž, jak naznačil sv. Gertrudě (Vita I. 4. c. 3.), že úctu k svému Nejsvětějšímu Srdci uschoval až na naše doby, aby roznítil vlažné křesťany k nové horlivosti - kdož ví, pravím, zdaliž on, jenž spojuje chválu svou s chválou své Matky, nezachoval také pobožnost k Srdci Panny Marie rovněž až na naše doby, aby roznítil naši chladnost, a nám tímto prostředkem uštedřil nových, nesčetných milostí. Neboť jako v Marii uložil všecky své poklady, tak i její přímluvy určují směrnice jeho dobroty. *Zákon dobroty je na jazyku jejím* (Přisl. 31, 26).

Zbývá ještě připomenouti, že nestačí to-

liko jeden týden, tím méně jediná chvíle, abychom z této pobožnosti čerpali užitek: třeba o vyličené velikosti Panny Marie čísti *opět a opět*; třeba o ní i sám rozjímati a pak si pospíšiti, abychom jí úctu zde naznačenou prokazovali, abychom si vtiskli v duši onu vysokou vážnost, která jí náleží, abychom dosáhli oné něhy, které se tu žádá, abychom došli vyslyšení a nabyli důležitého práva, býti ctiteli Marie i jejího přesvatého Srdce. Nejrychlejší zvěř zanechává stopy v půdě jen málo a špatně otištěné. Kterak si můžete přát, aby se otiskly v srdce pravdy, které přečtete jen zběžně a přelétnete okem tak, jako činíte při nějaké povídce? Pamatujte, služba prokazovaná Panně Marii byla pokládána vždy za znamení vyvolení! *Kdo mne nalezne, nalezne život* (Přísl. 8, 35). Proto možno najíti lhostejnost a vlažnost v úctě k Panně Marii toliko tam, kde víra ochabla.

Třebas neprospěje tato knížečka nikomu, doufám přece, že bude k užitku spisovateli; neboť, protože se mi nedostává jiných zásluh ke spasení, přece aspoň tato byť slabá snaha, aby chvála svaté Panny byla šířena, prospěje mi podle daného zaslíbení: *Kdo mne vysvětluji, budou míti život věčný* (Eccl.

24,³¹). Neboť víme, že i Matka Boží napodobuje onu božskou štědrost tak, že hledá příležitost, aby ji mohla prokázati.

Proto mohu i já se svatým Hildebertem důvěřovati, že rukama této „Pannymocné“ dosáhnu tolik, že její dary převýší naše zásluhy. „Učíš nás, abychom doufali nad své zásluhy, Ty, jež nikdy nepřestáváš rozdíleti nad naše zásluhy.“

I.

SRDCE PANNY MARIE,
ZRCADLO BEZ POSKVRNY

1.

*Svaté Panně náleží nejvyšší čistota
jako dceři věčného Otce.*

Uvažuj první a nejvznešenější chválu Srdce Panny Marie, že totiž jest zrcadlem bez poskvrny. Lze rozeznávatí dvojí druh čistoty: pozitivní, spočívající v lásce a jiných ctnostech, a negativní, která záleží v tom, že je prostá jakéhokoli hříchu.

Prvá čistota nebyla na Matce Boží svrchovaná, protože stvořená svatost, která v ní byla, mohla se stále množit. Ale zato byla její negativní čistota svrchovaná, protože zůstala zcela prostá všelikého hříchu. „Lze najítí něco stvořeného, co mezi stvořenými věcmi je nejčistší, není-li poskvrněno ni žádným dotknutím hříchu,“ praví svatý Tomáš (list 43, 44). Proto o ní bylo řečeno: krásná jako měsíc a vyvolená jako slunce - aby chom chápali, že se Panna ve své pozitivní svatosti lišila od svého Syna, tak jako měsíc od slunce; že totiž její krása, ač nevý-

slovná, přece je na ní neporovnatelně menší, než na Ježíši Kristu, který je „sluncem spravedlnosti“; že to nebyla krása vrozená, nýbrž přijatá, jí sdělená od božského Slunce: *neboť shlédł na ni.*

Naopak - v negativní čistotě je přesvatá Panna krásná jako slunce: „vyvolená jako slunce“ - protože, jsouc uchráněna všeho hříchu, napodobila svého Syna v nevinnosti dokonale, jsouc jako on úplně prosta wszelké poskvrny, ačkoli způsobem zcela rozdílným a z příčiny zcela jiné. Tak se uskutečňuje předpověď proroka Jesaje, že na obloze Církve bude světlo měsíce zcela podobno světlu slunce: *A bude světlo měsíce jako světlo slunce* (30,26), poněvadž na Matce, následující Syna, neměl hřích právě tak dílu, jako na Ježíši Kristu: neměl na ní dílu hřích dědičný, neměl ho ani hřích osobní, ano ani žádný hrozný jeho následek. Byla uchráněna před nutností, aby hřích zdědila (jako jej dědí ostatní lidé), protože nebyla pojata v úmluvu, která byla učiněna na počátku s prvním člověkem; byla prosta možnosti zhřešiti, protože tuto nehřešitelnost, kterou měl Kristus ze své přirozenosti, měla z milosti; byla prosta podpalu hříchu, protože nikdy nepocítila ani nejmenšího lákání ke

hříchu a v její duši neměl nikdy přístupu obraz, představa nebo myšlenka čehokoli ošklivého; byla prosta nezřízených žádostí a vášní, neboť kde scházel kořen hříchu, tam nemohly vyrůst ani ratolesti; vnitřnímu ponoukání byla zcela nepřístupna, neboť vláda, kterou měla nad svými silami, nedovolila nikdy vzbouření — a odvážil-li se ďábel pokoušet ji zevně, rozdrtila mu mocně hlavu: *Ona potře hlavu tvou.*

Maria byla čistší než sami Andělé, kteří, byť nezhřešili, přece zhřešiti mohli; a ačkoli byli čisti, vyvěrá jejich čistota nutně z jejich přirozenosti a ne z milostí skrze zásluhu jako u Marie Panny (Albert Vel. de laud. B. V. c. 182). Byla konečně netoliko nejčistší sama v sobě, ale i v jiných, a na pouhým svým pohledem vlévala čistotu těm, kdo na ni pohlédli - tak jako sníh, jen když naň pohlédneš z blízka, již jako by tě zamrazil.

A jak mohlo býti jinak, když Maria měla býti dcerou věčného Otce, jenž ji tak sám nazývá skrze Davida proroka (Žalm 44, 11, 12): *Slyš, dcero a viz, a nakloň ucha svého a zapomeň na lid svůj... a požádá Král krásy tvé.* Jest arci pravda, že tento poměr dítěte, dcery nepřekročuje hranice přisvojení (adopce), ale protože milost svaté Panny pře-

vyšuje milosti všech svatých, a protože nebyla nikomu podobnější než svému božskému Synu, plyne z toho i to, že ono přijetí za vlastní dceru bylo vznešenější nežli adoptování všech svatých, ano podobno přirozenému synovství Kristovu. A protože je svatá Panna dcerou Boha Otce z důvodu hlubšího, nežli jsou vyvolení jeho syny, plyne z toho, že je právě proto Otcí podobnější, nežli všichni ostatní spravedliví, a tak jest každé poskvrny hříchu vzdálenější než kdokoli jiný.

Mělo-li mateřství Mariino na zemi býti velmi podobno božskému Otcovství, bylo nutno - praví svatý Anselm - aby bylo tak čisto, jako nemohl býti nikdo jiný, leč Bůh: „Slušelo se, aby Panna Maria zářila onou čistotou, nad níž po Bohu nelze si pomyslit větší a kterou zamýšlel Bůh Otec dáti svému jednorozenému Synu (Lib. de conc. B. V.). Je-li zrcadlo jen lehounce zamženo, nemůže obrazu věrně odraziti. Poskvrněné věci obrazu nevracejí. Kdož by tedy nepřisvědčil, že měla Maria privilej, býti prvorozenou Otce v řádu milosti? Pak musí však také připustiti privilej, že musí býti Otcí zcela podobna v tom, že jest úplně prosta všelikeho hříchu; neboť s jedné strany jest tato podobnost nejpřednější příčinou uvedeně-

ho poměru dcery, s druhé strany není Bohu nic tak nepodobno, jako hřích.

Modlitba k Panně Marie

k uctění jejího přesvatého Srdce.

Veliká Královno nebes i země, vždycky a zcela neposkvrněná, skláním se hluboko, abych uctil tvé přeblažené Srdce, zrcadlo bez poskvrny, nedotčené ani stínem jakéhokoli, ať dědičného, ať osobního hříchu. Raduji se s tebou z tohoto daru, jež ceníš výše, než kterýkoli dar jiný, a přál bych si, abych ve svém srdci shrnul všecken ples, jež tvoji praví ctitelé kdy pocítili. A kdyby ti tento dar někdy scházel, byl bych spokojen, kdybych byl zničen, jen aby ti byl uchován.

Ale s jakým studem musí státi před tebou hříšník, plný uvnitř i zevně špíny jako já! Dobře vidíš, že mých hříchů, spáchaných dříve i nyní, je bez konce; ale převyší snad tvou lásku tak, že bys nechtěla mít se mnou útrpnosti a mně pomoci? Jistě ne! Ačkoli toho nejsem hoden, mám přece k tobě důvěru tím větší, že skrze tebe toho dosáhnu, ježto sláva tvého milosrdenství je tím větší, čím větší moje bída!

Nuže, obrať své milosrdné oči na mne ubožáka, a neodvracej jich ode mne, dokud

se neodhodláš mne přetvořiti ve člověka jiného. Hle, tobě zasvěcuji toto zcela zbytečné srdce, abys je posvětila. Třebas je nečisté, ty je můžeš svou přímlovou u Boha očistiti; třebas je plno hříchů, ty můžeš mi vyprositi tolik zkroušených slz, že bude obmyto ode vší poskvrny. Žádám na tobě opravdu velikých věcí, ale žádám jich od té, která jest bohata a mocna nade všechny tvory, a která nepotřebuje k obohacení tohoto chudáka ničeho jiného, leč své prosby.

Ta mně zaručuje milost, a tvým prostřednictvím doufám v odpuštění všech svých hříchů a život, jenž by budoucně byl toho dalek, aby se jich dopustil opět - abych, až umru, došel k tobě a v nebi ti pak děkoval věčně. Amen.

Zbožné úkony,

které lze Marii Panně obětovati a tím si získati přízně jejího přesvatého Srdce.

1. Vyvol si blahoslavenou Pannu v některý svátek za svou Matku a konej k ní devítidenní pobožnost; při tom často obnovuj úmysl, že jí budeš jako matky poslušen a ji milovati, jako činíval svatý Jan Berchmans - a že jí budeš, vstávaje i uléhaje, prositi opožehnání, jako to dělával svatý Stanislav.

2. Přijdou-li na tebe pokušení, utíkej se k ní, modle se zbožně: Pod ochranu tvou..., jako činila Marie Vela; ano, ani nečekej, až by přišla pokušení, nýbrž touto modlitbou a vzpomínkou na ni tomu předejdi, jakož radil svatý Filip Neri komusi, jenž byl oddán zlému návyku.

2.

Svaté Panně přislušela nejvyšší čistota jako Matce Boha Syna.

Uvaž, že tato nejvyšší čistota patří Marii i pokud jest Matkou Boha Syna. Býti matkou světcovou a nebýti sama zcela svata - toť nepoměr úžasný, praví svatý Anselm. Abychom se o tom přesvědčili, uvážíme toto: Ježíš Kristus měl ohled buď ke své vlastní cti nebo ke cti své Matky; i z toho i z onoho důvodu musil Panně Marii propůjčiti čistotu, které není rovno.

Měl-li ohled na svou Matku, byl jí jakožto své Matce dlužen tyto tři věci: čest, poslušnost, lásku. Jaká by to však byla láska, kdyby jí byl nechránil každého hříchu, když ji toho uchránit mohla a ona si ošklivila jakýkoli hřích více než jakákoli muka, tak že by byla dala přednost tomu, aby vůbec nebyla, než aby

byla hříšnicí. Mohl by pak kdo věřit, že Ježíš shlédl na svou Matku očima laskyplnějším než na všecken nebeský dvůr? Svatý Bernardin přece praví: „Kristus musil shlédnouti jako Dítě na svou Matku s láskou nekonečně větší, nežli shlíží na všecken nebeský dvůr dohromady (Sermo 61. a. 2. c. 7.). Kdyby tak nebylo, pak by byl odepřel své Matce přednost, kterou propůjčil svým služebníkům, andělům, an je stvořil tak, že u nich je přirozenost v souhlase s milostí. „Bůh stvořil přirozenost a zároveň vlil milost“ praví svatý Augustin (de civit. lib. 12. c. 9.). První hříšná žena, Eva, byla by požívala výsady, že vyšla z rukou Stvořitelových zcela čista - a Panna Maria, ona vyvolená žena, jež měla napravit neposlušnost a škody ženy druhé, by jí byla neměla? Vždyť přece nesmí se s královnou zacházeti tak jako se služebníkem, ani se mu nesmí stavěti na roveň (Justin. de publ. ind.). Kde by zůstala úcta, kterou je Kristus povinen své Matce, kdyby byl připustil, aby byla nakažena kterým-koli hříchem, třeba jen ve svém prvním vzniku? V tomto případě byla by svatá Panna hodna pohrdání, ano jakožto vinná i zavržení; ale kterak s druhé strany mohl by býti zavržen tvor, jenž měl býti jednoho dne jeho

Matkou! „Kdo laje otci nebo matce, smrtí zemře.“

Jest-li konečně Kristus své Matce povinován poslušností, kterak bylo možno, aby tato Matka byla někdy otrokyní ďáblovou? Když Abimelech vrátil Sáře svobodu, řekl jí: *Pamatuj, žes byla postižena!* (Gen. 20,16). Pamatuj, žes upadla v mé ruce! Oč větším právem mohl by se chlubit Lucifer, kdyby mu byla Maria kdykoli podrobena bývala! Sára unikla nedotčena z rukou Abimelechových bez jakékoliv škody - ale svatá Panna že by měla býti přece jednou poskvrněna? Pak mohl jí ďábel říci, když ji propouštěl ze svých rukou: Propouštím tě; ale pamatuj, že jsem tě měl ve své léčce; ty mi sice jednou rozdrtíš hlavu, ale nezapomeň, že s mou hlavou se začal tvůj život; ať si má Bůh to, co z tebe zbývá, prvotiny přece náležely mně: Pamatuj, žes byla postižena! Bylo by pak bývalo slušno, aby vtělené Slovo bylo jí tak dlouho podrobeno? Nedovolují-li zákony, aby matka byla kdy otrokyní synovou, mohla moudrost božská dovoliti, aby jeho Matka byla otrokyní ďáblovou, ač jí mohla tak snadno před tímto otroctvím zachrániti? A kdyby jí byla toho neuchránila, nemohla uvéstí jako důvod nic jiného, leč že

jí uchrániti nechtěla; ale nechtěla-li jí této veliké milosti prokázati, jak by se ospravedlnil ten, jenž jako Bůh může všechno a jako člověk byl všechno povinen učiniti té, jež byla druhou příčinou jeho veškerého dobra? Nic tu neplatí, řekl-li by, že jí posvětil později! Odpuštění hojí ránu, ale nesmazává již vyl, „Odpuštění poznamenává toho, jehož osvobozuje.“

I kdyby bylo lze uvěřiti, že Kristus nedbal úcty, jeho Matce patřící, mohl by zanedbatí úctu, kterou je si povinen sám? Zde možno opakovati slova svatého Augustina z jiného případu: „Nenáleží-li to Marii, náleží to Synu, jehož porodila“ (sermo de Assum.). Není vůbec přednosti, jež by převyšovala důstojnost Matky Boží; ale i kdyby taková byla, nemohla nikterak převýšiti důstojnosti Syna Božího, který přijal v jejím panenském lůně své tělo. Každý ví, že hanba rodičů je k necti synům: *Hanbou syna jestiž otec beze cti* (Eccl. 3, 13). Jako voda, tekoucí špinavými rourami, se v nich znečistí, tak i narození synovo bere vlastnosti z vlastností matčiných.

Množství těchto rozporů a nemožností vede nás k víře, že v Srdci Marie Panny nemohl pobýti ani na okamžik hřích - ani osobní, ani dědičný - takže by nebylo ozdo-

beno nejsvětějšími, nejvýbornějšími, podivu nejhodnějšími dary nebeskými od Pána, který ji uzpůsobil, aby byla Matkou, jeho důstojnou. „Což je člověk tak pošetilý, aby uznáváje, že se mělo, musilo státi něco lepšího, přece věřil, že toho Bůh učiniti nechtěl? (Aug. l. 1. contra adv. leg. c. 24.)

Modlitba k Panně Marii

jako na stránce 23.

Zbožné úkony,

které lze obětovati Panně Marii, abychom si získali lásky jejího přesvatého Srdce.

3. Navštiv (možno-li) některý kostel, Panně Marii zasvěcený. Tomáš Sanher, proslulý svou ctností právě tak jako učeností, kdykoliv vyšel z domu, navštívil vždy některý kostel mariánský. - A svatý císař Erich také, jakmile přišel do některého města, první kroky tam zaměřil. - Blahoslav. Maria z Oignis nedala se od tohoto holdu zdržeti ani nepříznivým počasím ani špatnými cestami; ano, aby tomuto dárku dodala větší ceny, chodívala do kostela mariánského dvě míle daleko v zimě bosa; proto ji nejednou doprovázeli andělé a podporovali ji. - A nemůžeš-li vyjít z domu, obrať se v tu stranu,

kde taková svatyně stojí a pozdrav Pannu Marii ze svého místa, jako činívala blahoslavená Villana z Florencie ke kostelu della S. Maria Novella. (Razz. de ss. test.)

4. Modli se nábožně Mariánské hodinky. Řeholníky kláštera v Gamugu postihly velké útrapy, protože je opomíjeli, ale byli od nich sprostěni, jakmile zase se je modlili, jak svědčí sv. Petr Damiani (Baron. an. 1159.). Dbej však, abys při tom nespěchal, aby si na tebe svatá Panna nestěžovala - jakokdy si se stalo (March. 2. března). - Svatý Karel Boromejský konával je vždycky kleče ačkoli byl zahrnut množstvím těžkých záležitostí.

3.

*Svaté Panně přísluší nejvyšší čistota
jakožto choti Ducha Svatého.*

Rozjíměj o třetí vznešené příčině, pro kterou náleží Panně Marii nejvyšší čistota, an totíž je nevěstou Ducha Svatého. - Všecky duše, pokud jsou v milosti Boží, těší se této vznešené milosti. *Zasnoubím si tebe u víře* (Os. 2, 20); ale pouto mezi Duchem Svatým a Pannou Marií je řádu neskonalé vznešeného, protože jí náleží z důvodu zcela zvláštního, a to pro svolení, kterého od ní žádal

archanděl Gabriel a které dala skrze něho Duchu Svatému, že totiž sestoupí v její duši i v její tělo, aby ji jako matku učinil způsobilou, by se z její panenské krve utvořily údy vtěleného Slova: „Duch Boží sám, jenž jest láska všemohoucího Otce i Syna, sestoupil na ni tělesně a učinil královnu nebes i země svou nevěstou“ (sv. Anselm de excell. B. V. c. 4.). Proto nezjevil se jí archanděl ve snách jako svatému Josefu, nýbrž když bděla; neboť spánek nebyl vhodnou chvílí, kde by žádal a dosáhl svolení k tomuto zasnoubení (V. Maldon. in cap. 2. Luc.). Kdo by si tudíž mohl pomyslit, že Duch Boží nechtěl si vyvoliti snoubenku ušlechtilou v každém ohledu! Ale ta nebyla by ušlechtilou v každém ohledu, kdyby byla bývala jen jedinkráte hříšnou a teprve potom posvěcena. Toť by znamenalo, že má šlechtictví své jako následek milosti a nikoli následek rodu. Záležít příliš mnoho na dobrém počátku a jest velmi obtížno, skvrny jednou na ctí uvázně smazati zcela. „Hanba, jednou získaná, trvá navždy“ (I. 3. c. de his, qui not. inf.). Kdož z lidí by si vybral nevěstu poskvrněnou, mohl-li voliti jinak podle své chuti? Kdyby nepatřila Panně Marii nevyšší čistota ani z jiných důvodů, patří jí pro tuto vznešenou důstoj-

nost, že je snoubenkou Boha Nejvyššího. „Kdyby nebyla císařovna svobodna skrze zákon, sdílí s ní přece kníže své výsady, které má sám“ (I. princeps - de leg.).

Nic neznamená, řekl-li by někdo: Toto božské zasnoubení nebylo ještě dokonáno při jejím početí a v jejích prvních letech; bylo dokonáno teprv při vtělení Slova božského. Neboť je dosti na tom, že byla od počátku určena pro toto blažené zasnoubení, protože od tohoto okamžiku již předem patřila jí jako svatební dar všeliká milost a tudíž i milost prapůvodní. „Nebeská snoubenka obdržela jako svatební dar milost Ducha Svatého,“ praví svatý Epifanius; jinak by nebyla bývala mohla při početí vtěleného Slova stačiti Duchu Svatému, ana by neměla takové čistoty, kterou by i s člověčenstvím Spasitelovým vstoupila v patřičný poměr podobnosti.

Toto však bylo tím více třeba, ježto se vznešenou hodností Snoubenky spojen byl i úřad Prostřednice mezi Bohem a hříšníky: jak by jinak mohla tento úřad hodně zastávat, kdyby byla měla na sobě jen jedenkrátě hřích?

„Nemůže zastávati úřadu, kdo se v něm jen jedenkrátě provinil“ (S. 12. de susc.). Ne-

může býti prostředníkem smíření a odpuštění, kdo měl podíl na vině, která jest jedinou příčinou rozdvojení. Hůl Mojžíšova, jinak tolik divotvorná, nebyla vyvolena, aby v ruce Aronově vyhnala květy i plody, protože jednou byla proměněna v hada. Podle toho je povýšeno nad všelikou pochybnost, že svatá Panna byla vždycky celá krásná a bez poskvrny. *Celá krásná jsi a poskvrny není na tobě.* „Celá krásná“, praví svatý Bonaventura, „proto, že tvým je všecko dobré; bez poskvrny následkem nedostatku všeho zlého.“

Otec chtěl ji míti vždycky svatou, protože byla jeho Dcerou a jeho láska sestoupila na ni. Syn chtěl ji míti vždycky svatou, že byla jeho Matkou a protože tu musí se láska stupňovati; Duch Svatý chtěl ji míti vždycky svatou, protože byla jeho Snoubenkou a protože zde musí láska dosíci vrcholu svého působení, totiž spojení srdcí. V této božské Snoubence musil se Duch Svatý sám takorůzka rozšířiti, praví svatý Ildefons, an jí udělil tolik milostí, tolik předností, tolik darů, tolik důstojností, jak je schopen pouhý tvor a jak se slušelo, aby měla duše nejblahoslavenější, jež po Kristu měla býti nejvýbornějším nástrojem Ducha Boží-

ho, aby posvětila všechno pokolení lidské.

Vzdejme tedy Panně Marii čest Libanonu, která jí náleží: *Dána jí byla chvála Libanonu* (Is. 35, 2), neboť jako nebude nikdy scházeti na Libanonu sníh: *Zdaliž zhyne se skály sníh libanonský?* (Jer. 18, 14), tak nikdy nescházela Panně Marii čistota a neposkvrněnost, ani pro jediný, byť i nejmenší hřích osobní, ani pro hřích dědičný, jenž jest nezměrně větší, než kterýkoli malý hřích. *Nic nečistého na ni nevchází* (Moudr. 7, 25).

Panna Maria je světlem, jež vyšlo z rukou Stvořitelových zcela průsvitné a tak se ustavičně zachovalo: jest oním stále neporušeným balsámem: *jako balsámu nesmišeného jest vůně má* (Ezech. 24, 21); její prsa byla vždy ozdobena liliemi: *Život tvůj obložen jest liliemi* (Velep. 7, 2), aby nikdy nepropůjčila sluchu tomu, z něhož vychází pach nečistoty. Jinak by nebyla nikdy dosti čista před Pánem, před nímž ani andělé nejsou dosti čisti - „ani hvězdy nejsou čisty před jeho obličejem“ - protože zhřešiti mohli, byť ovšem nezhřešili.

Sudme nyní, zda Srdce, které nejen zhřešiti mohlo, ale i skutečně by se bylo poskvřnilo, bylo snoubenkou hodnou Boha Nejvyššího!

Modlitba

jako na stránce 23.

Zbožné úkony.

5. Modli se každého dne litanii k Panně Marii - jako mimo jiné ctih. Ursula Benincasa (Marches 24. července).

6. Slav svatvečery mariánské skutky pokání. (Kardinál Orsini se vždy mrskal až do krve.) - Jistý voják, který se vždy postil v tyto svatvečery, byl sprostěn trojí veliké muky očistcové - jak dosvědčuje sv. Brigita (Marches 1. února).

7. Ujisti Pannu Marii, že ji chceš milovat více nežli svůj život; - tak napodobíš sv. Brimolfa, biskupa ve Scara ve Švédsku, o němž Panna přesvatá se zvláštní radostí řekla svaté Brigitě: Toť jeden, jenž, dokud byl živ, miloval mne více než svůj život.

II.

SRDCE PANNY MARIE SRDCE HODNÉ RODIČKY BOŽÍ

1.

Nejvyšší stupeň božského mateřství.

Uvažuj o tom, kterak Pán, chtěje Šalomounovi dáti srdce odpovídající jeho královské důstojnosti, udělil mu srdce tak bohaté a široké, jako jsou břehy mořské. *Bůh dal Šalomounovi moudrost a opatrnost velikou náramně a šířkost srdce jako písek, který jest na břehu mořském* (III. Král. 4, 29). Podle toho uvaž, jak rozsáhlé muselo býti Srdce Panny Marie, aby bylo hodno Rodičky Boží. „Tážete se, jaká je to Matka? otažte se dříve, jaký je to Syn,“ praví svatý Eucherius. Nežli tedy počneme zkoumati hlubiny důstojnosti Rodičky Boží, musíme - ač-li máme k tomu odvahu - změřiti vznešenou důstojnost Syna Božího; neboť pro božské mateřství není míry jiné, leč nekonečnost, ve které končí; chceme-li tedy chápati ono, je nezbytno, abychom, pokud lze, pochopili nestvořené Slovo a co znamená: člověk jest Bůh, Bůh jest člo-

věk, nejskvělejší dílo nestvořené moci a lásky - dílo, ve kterém jest obsažen Stvořitel, aby je učinil dílem neskonale velikým.

Jednorozený Syn, mající bytnost bez počátku od věčnosti v lůně Otcově, ráčil potom v lůně své Matky začítí novou přijatou bytnost. Již to nám ukazuje nezměrnou výši vznešenosti, ke které Maria byla povýšena: *Onť stvořil ji v Duchu svatém a viděl a zčetl a změřil ji* (Eccl. 1, 9). On, jenž ji od počátku utvořil zcela pro sebe, zná jediný dokonale její důstojnost tak, jako samojediný zná bohatství, které v ní uložil; kromě něho nikdo nemůže doufatí, že by změřil tuto hlubinu. „Důstojnost Panny byla tak veliká, že toliko Bůh sám ji poznává,“ praví svatý Bernard (t. 2. ser. 5. a 3. c. 1.). Mluvíme-li tedy o ní my, je to pouhé koktání.

O mateřství Mariině lze uvažovati v dvojím smyslu: v jeho podstatě přirozené - a v jeho podstatě skrze milost.

Uvažujeme-li o něm ve smyslu prvním, jest cena tohoto mateřství ovšem menší a přece zase tak vznešená, že nás svou slávou takořka zdrcuje. Jím totiž stala se Panna Maria příbuznou věčného Boha v prvním stupni. Svatý Tomáš to také nazývá příbuzenstvím (22. q. 103. a 4.) dodávaje, že svaté

Panně proto patří zvláštní hold, zvaný úctou. S ním souhlasí nejvýtečnější theologové, tvrdíce, že toto příbuzenství s Bohem může býti nazváno krevním příbuzenstvím v plném slova smyslu, a sice pokrevním příbuzenstvím v prvním stupni tak, jako spojení matky se synem; ale právem mnohem větším platí to mezi Pannou a Slovem nestvořeným, jemuž při jeho stvořeném narození sloužila zároveň za otce i matku (Vega, Pallas. 24. num. 1582 et apud Vasquez, Pineda Canisium). Onano první podstata, skrze kterou tělo Spasitelovo utvořeno bylo z nejčistší krve Panny - a ona potrava, kterou z ní dostával, prodlévaje devět měsíců v jejím lůně, jakož i panenské mléko, kterým ho kojila, byly udržovány zcela zvláštním aktem Prozřetelnosti ve stálém spojení s božským Slovem (Suar. tom. 2. in 3. p. disp. 1. scit. 2. v. Vide Vega l. c.)

Ejhle, volá svatý Petr Damiani, úžas nad úžas, div nad div; neboť veliký Pán, který svou nekonečností jest ve všech věcech trojím způsobem: přítomností, bytností i mocí, jest v Panně ještě novým, zcela jiným způsobem, nepochopitelným a užším, jakým není ani svazek krevní: „An Bůh v ostatních věcech jest na trojí způsob, byl čtvrtým, zce-

la zvláštním způsobem v Panně, totiž tak, že s ní byl jedno; neboť on jest totéž, co jest ona" (Sermo de nativ. M.). Zdaž tedy není Panna, kterou nutno míti za totéž s jejím božským zrozcem - tak jako venkované mají strom i jeho plody za touž věc a jako znalci práva mají syna a jeho zploditele za jedno - (l. f. c. de impud.) připojením uvedené přednosti, kterou má s Ježíšem Kristem jedno tělo a jednu krev - nekonečně veliká - jakož praví svatý Augustin: „Tělo Kristovo jest tělo Mariino" (Ser. de Ass.)? Má tedy svatý Petr Damiani dosti příčin žasnouti a vybízeti všecky tvory, aby se chvěli úctou a aby se neodvažovali pohlednouti do této propasti světla: „Umlkni a třes se všeliký tvor a neodvažuj se pohledět na tuto neskonalou důstojnost!" (Ibid.)

A přece i to, co tu řečeno, jest nejmenší vzácnost božského Mateřství, ano je to následek jeho v řádu přirozenosti - u porovnání s tím, co je následkem milosti, podle které v jistém smyslu patří ono mateřství k hypostatickému (podstatnému) spojení a s ním stojí v nutné souvislosti (Suar. t. 2. in 3. p. disp. 1. sect. 2.). Podle toho není daru stvořeného, jenž by tuto hodnotu převyšoval, protože není tvora, který by ve svém po-

stavení byl nad ní, takže setkáte-li se s Matkou Boží a jdete ještě dále, nesetkáte se již s nikým jiným leč s Bohem samým. To strhovalo vždycky duchy i pera svatých učitelů v nadšení a úžas. Uvedeme tu některé doklady (apud de Anton. p. t. 15.).

Svatý Tomáš tvrdí, že tak, jako není nic lepšího nad Boha, není také vyšší důstojnosti než Matky Boží: „V tomto vztahu nemůže být stvořeno nic lepšího, tak jako není nic většího než Bůh“ (1. p. q. 25. a. 6.). - Svátý Bonaventura praví, že, ač může Bůh stvořit větší svět, vznešenější nebesa, skvělejší slunce, vesmír naplněný většími divy, přece nemůže stvořit vyšší matky než je Panna: „Větší matky, nežli je Rodička Boží, Bůh stvořit nemůže.“ (In spec.) - A svatý Bernard tvrdí, že důstojnost Marie Panny zavírá v sobě všechny poklady všemohoucnosti: „Mimo Krista bylo Panně uděleno tolik milosti, jak je jen možno udělit tvoru“ (T. 1. ser. 61. a. 2.). - Nikdo se nikdy Matce Boží nevyrovná, praví velmi moudrý Idiota; nikdo nebude větší nad ní, vyjímaje Boha: „Nikdo se ti nevyrovná, nikdo není větší kromě Boha“ (Lib. de B. V.). - Nemohl-li se zrodit větší Syn než Kristus, nemohla se zrodit ani větší matka než Maria, praví svatý Bernard:

„Ani nemohl se mezi syny naroditi větší, ani větší mezi matkami.“ - Maria je dílem, praví svatý Petr Damiani, které může býti předstihnuto toliko od svého tvůrce: „Dílo, které předstihuje toliko jeho tvůrce“ (Ser. 1. de nat. B. V.). - „Jest souhrnem božské nepochopitelnosti“ (orat. de Assum.). Jest výronem božské plnosti: „Omezení Boha neomezeného,“ dí svatý mučedník Methodius (Orat. de hyrop.). - Jest pro všeliké stvořené oko knihou neotevřenou, aby nám dala poznati dokonalé vlastnosti věčného Slova, praví svatý Epifanius: „Kniha neprozkoumaná, kterou ke čtení dává světu Slovo Otcovo“ (Ser. de laud. B. V.). - Jest viditelným obrazem neviditelného Boha, dí svatý Augustin: „Kdybych tě chtěl nazvati postavou Boží, řekl bych něco důstojného“ (Sermo de Ass.).- „Jest jaksi přetvořená vonoho Boha, jež dal světu,“ praví svatý Anselm; „bylať předurčena za Matku Boží, a proto měla přejíti v božství“ (Lib. de excell. V. c. 8.).

Abychom řekli vše jedním slovem, anoby jinak nebylo konce, kdybychom chtěli sebrati všecky chvalořeči o mateřství Marie Panny, stačilo by říci, že důstojnost Mateře Boží jest tak veliká, že ani ona sama, ač jest

osvícena větší moudrostí než Serafové nebeští, nemůže dokonale poznati důstojnosti své. A proto světlo Ducha Svatého rozžehlo se netoliko pro jiné, ale i pro ni: *Moc Nejvyššího zastíni tebe.* (Luk. 1, 35) Když kterýsi mudrc byl dotázán, co je Bůh, odpověděl moudře: Kdybych věděl (zcela dokonale), co je Bůh, pak by buď Bůh nebyl Bohem, nebo bych byl Bohem já. A právě tak i já, jestliže se mne otážete, co je Panna Maria, mohu říci jen to: „Kdybych pochopil její důstojnost, pak by buď nebyla Matkou Boží, nebo bych já musil býti více než Matka Boží, která nepochopuje ani sama sebe.

Modlitba k Panně Marii

k uctění jejího přesvatého Srdce.

Ó, Matko Pána mého, kteráž ze své nezměrné důstojnosti čerpáš důvod, abys hříšníky milovala tím vroucněji, skláním se hluboce před tvým svatým Srdcem, které je tak široké, že jeho zásluha se vyrovná vznešenému stupni, který zaujímáš ve svém božském mateřství. Proč bych nenalezl v tomto Srdci místo i já, když do něho přijímáš láskyplně všechny ubohé? Když jsi se stala Matkou mého Vykupitele, stala jsi se i matkou mou a zvětšila jsi plameny lásky,

které dávno šlehaly ze Srdce tvého. Volám tedy k tobě jako k Matce, a ukazuje ti nekonečné zásluhy tvého božského jediného Syna, obětuji ke své spáse všechny okamžiky, všechny kroky, všechny bolesti jeho pozemského života. Toť dědictví, které mne činí před Bohem bohatým; jak by tedy bylo možno, aby mi před tvým pohledem mé viny mohly toto bohatství uloupiti? Jak by bylo možno, abych byl povždy chud, když mám na nebesích Matku, která je v tomto království neobmezenou královnou? Což nevytryskne z mého srdce, plného žádostí pozemských, ani jednou jiskra lásky k tobě a k tvému božskému Synu?

Ah, vznešená Paní, milující pravdu i v ústech ubohého hříšníka, vyznávám, že nejsem hoden této milosti - vyznávám, že jsem zasloužil všech trestů a že jsem měl ztratiti všecko dobré, které jsem dosud přijal, a nezasloužím, abych zakusil nové lásky. Ale právě proto se utíkám ve svém zoufalém postavení k tak mocné Orodovnici, jako jsi ty. To hlavní se již stalo: můj Vykupitel vycedil již za mne krev svou, aby mi dobyl všeho dobrého; není potřebí již ničeho jiného, leč aby mi bylo propůjčeno: nuže, jediné slovíčko tvé za mne mi to vymůže!

Ah, božská Matko, která nám jsi tisíce tisícrát více nežli matka, nedej se předstihnouti množstvím mé zloby, nýbrž překonej ji dobrotou svého Srdce! Vypros mi odpuštění všelikého pomíjení tvé služby, vymoz mi, abych byl tvým pravým ctitelem a abych nyní tvého i mého Boha miloval tak velice, jak jsem ho dosud urážel. Budu-li tvou přímluvou takto zbaven dvojího zla: i viny i trestu, budu moci tvé milosrdenství v ráji velebiti věčně. Amen.

Zbožné úkony

k získání lásky přesvatého Srdce

Panny Marie.

8. Přičiň se, aby počet ctitelů Panny Marie vzrostl. Tuto radu dala svatá Panna sama svaté Brigitě: Pečuj, aby synové tvoji byli i syny můmi (March. 23. července). Zvláště dlužno k tomu pobízeti útlé dítky a tímto mlékem je živiti. Ctíhodná matka Anna Salonizza, jsouc v klášteře sv. Uršuly učitelkou, snažila se, aby dívkám ve věku od sedmi do dvanácti let, žádná ctnost nebyla tak vštípena jako úcta k Panně Marii - a u těch, u nichž shledala méně darů ducha, snažila se přirozenost nahraditi touto milostí (March. 28. února).

9. Umrtnuj se ke cti Blahoslavené Panny.
- Blahoslavená Musa, která se z lásky ke svaté Anně zdržovala dětských her, byla od nejsv. Panny samé do nebe pozvána a tam uvedena. Svatému Mikuláši z Tolentina, který již jako nemluvně třikrát v tém-dni nepřijímal mléka mateřského, přispěla ve smrti Panna Maria a uvedla ho do nebe.

2.

O zásluhách, které Maria musila mít, aby došla Mateřství Božího.

Uvažuj, že tím hlavním, co lze shledati v nějaké důstojnosti, není to, že ji máme, nýbrž to, že jsme si ji zasloužili. Míti nějaké význačné místo bez námahy - tak jako lilie mají svoji skvělost: „nepracují ani nepředou a Bůh je odívá“ (Lukáš 12, 27, 28). - toť více štěstí, než lictnost, to znamená dědictví zděditi, nikoli si ho dobýti.

Takovou není výtečnost Panny Marie, ana nejen dospěla ke krajní hranici, kam může pouhý tvor dospěti, aby se stal Matkou Boží, nýbrž i zasloužila si toho, aby až tam dospěla. Krácejme opatrně a zvolna k této propasti světla, abychom neklesli na samém počátku.

Učenci rozeznávají dvojí zásluhu: první nazývají zásluhou ze spravedlnosti, druhou zásluhou ze slušnosti. Na tomto základě nelze pochybovat, že přesvatá Panna si své božské Mateřství spravedlivě zasloužila, jakož - za všechny - dosvědčuje svatý Tomáš: Předpokládáme-li Vtělení, pak Maria zasloužila, aby se uskutečnilo, nikoli podle zásluhy spravedlnosti, nýbrž po zásluze ze slušnosti (In 3. dist. 4. q. 3. a. 1). Tak smýšleli svatí Otcové, nadšeně velebíce zásluhy Panny Marie, ana jest hodna, aby byla Matkou Nejvyššího. „Byla vyvolena Panna, která měla tolik zásluh, aby počala Syna Božího“ (Aug. ser. 14. de temp.). Tedy podle svatého Augustina byla vyvolena Panna tak dokonalá, že měla dosti zásluh, aby mohla pojmout ve své lůno Syna Božího. Její svatost, převyšující všechny tvory, zasloužila, aby jí byla dána i přednost přede všemi tvory, ana jediná byla hodna počítí věčné Slovo, dí svatý Petr Damiani: „Její dokonalá svatost zasloužila, aby při Vtělení Božím byla uznána za zvláště hodnou“ (Sermo 1. de Assum.). - Netoliko duch, ale i tělo bylo tak svato, že zasloužilo spojení se s Jednorozeným Otce, jak dí svatý Basilius: „Tělo, zcela ze svatosti složené, bylo hodno spojení se s bož-

stvím Synovým“ (T. 1. hom. 25.). - A svatý Řehoř: „Jsouc obohacena zásluhami nevyrovnatelnými, připravila tak své svaté tělo pro Syna Božího“ (In l. 2. Reg. c. 1.); byla tedy tak bohatá zásluhami, že mohla poskytnouti Synu Božímu důstojný stánek.

Taková jsou svědectví i jiných Svatých Božích; a o ně se opírajíce, byli mnozí staří i noví bohoslovci toho názoru, že si Panna Maria zasloužila božského mateřství i podle spravedlnosti. (Gabriel in 3. dist. 4. q. un. a. 2. d. 3. - Almainus, Abulem, Martin Perez, Aug. Vernale, Cebrera, apud Vegam. Pal. 23. n. 1695.)

Na základě toho řekněme: Čeho tu třeba jiného k dokázání zásluhy ze spravedlnosti při vší přesnosti, leč dvou věcí: první je se strany Boha, který se *zavazuje* darovat svého božského Syna stvořené matce za jistých podmínek; druhé pak se strany tvora, jenž tyto podmínky splní dokonale, aby se stal takovou matkou.

A nyní pohledme: tuto je jeden z prvních andělů rajských, zvolený ke zprostředkování této důležité smlouvy, kterou se strany Nejsvětější Trojice nabídnuto jest svaté Panně mateřství vtěleného Slova pod tou podmínkou, že věříc naprosto slovu Božímu,

úplně a zcela se podrobí vůli Boží a svolí, že své panenské tělo vydá pro tuto nebeskou svatbu jako neposkvrněné svatební lůžko; tamto Panna, toto svolení udílející, se silnou věrou, se silnou důvěrou, s hlubokou pokorou, s hrdinnou poslušností, s opatrnou moudrostí, se vznešenou velkodušností, s nadměrnou láskou - krátce: s množstvím tak velikých ctností, že jaksi mravně poskytují rovnováhu tomuto božskému zasnoubení. Co tu schází ještě k přísné zásluze, kdyžtž obě strany smlouvu uzavírající při této smlouvě navzájem plní své podmínky a když Bůh slibuje Panně mateřství, pakliže náležitě svolí, Panna pak to přijímá se svolením tak dokonalým, že kdyby již bez toho nebyla hodna, právě tím by se toho hodnou stala? „Jakmile svolila a Duch Svatý sestoupil na ni s plností milostí, byla nejen vhodna, ale i hodna,“ míní svatý Bonaventura (in 3. dist. 4. a. 2. q. 2.).

To však jest jisto, že, kdyby Panna Maria nezasloužila vznešené důstojnosti božského mateřství ze spravedlnosti, nestalo by se to proto, jako by její ctnosti byly nestály v patřičném poměru k výši této důstojnosti, nýbrž protože jí Bůh k tomu cíli nevedl. Ostatně, předpokládáme-li rozhod-

nutí o Vtělení, není pochybnosti, že, kdyby se bylo Pánu zlíbilo dáti tuto velkou čest, (aby byla jeho Matkou) jako odměnu svatosti, jistě by si byla dosáhla této odměny nesčetnými svými zásluhami (Suar. 1. 1. in 3. p. disp. 10. sect. 7. d. 3.).

Kdož může pochopiti, jak velice již to zvyšuje úctu k Panně Marii! Než začala s nebe padati manna, snesla se dříve hojná rosa tak jakobílý ubrus, která dodala zemi schopnosti, aby přijala dílo andělů. Kdož tu dovede říci, jak daleko pokročila schopnost přijati důstojně vtělené Slovo svatosti, která předcházela v Srdci Marie Panny před jeho příchodem? Svatý Anselm praví, že tato svatost byla tak veliká, že po Bohu nelze si větší pomyslití. „Slušelo se, aby ta, nad niž nelze si pomyslití nic většího, skvěla se čistotou“ (De conc. Virg.). Byla tak velika, že její zásluhy povýšila až k trůnu Božímu, dí svatý Řehoř: „Aby dospěla až k početí Slova věčného, vznesla vrchol svých zásluh až vzhůru k trůnu Božímu“ (In I. Reg. c. 1.). Byla tak veliká, praví svatý Bernardin, že pro tuto svatost bylo slušno svatou Pannu takorůzka vyzdvihnouti až k jakési rovnosti s Bohem a to pro jistou nekonečnost dokonalosti, jaká nikdy nebyla udělena tvorů pouhému: „Že

žena počala Boha, byl div divů; Panna musila býti povýšena jakousi nekonečností dokonalosti, které se nedostalo nížádnému tvoru, k jisté rovnosti s Bohem."

Co nám tedy překáží, abychom i my nepozdvihli hlasu s onou blaženou ženou v evangeliu a nezvolali: „Blahoslavený život, který tebe nosil, a prsy, kterýchž jsi požíval!“ Jest-li blahoslavený život, který věčnému Slovu dal lidskou bytnost, jsou blahoslaveny i prameny života, které ho živily svým mlékem. Oč blahoslavenější však je Srdce, které zasloužilo tohoto dobra neskonaleho!

Modlitba

jako na stránce 42.

Zbožné úkony.

10. Neopomíjej nikdy navyklých úkonů pobožnosti. - Tomáši Kempenskému nedostalo se od Panny Marie objetí tak laskavého jako ostatním jeho spolužákům, protože nedbal modlitby obvyklé.

11. Připravuj se na svátky Panny Marie. Svatá Gertruda slyšela od Pána Ježíše, an slíbil, že přijme se zvláštní radostí ty, kdož se připravují ke zbožnému svěcení svátku Nanebevzetí. - A jindy spatřila pod plá-

štém jejím řadu krásných dívek, jimž sloužili andělé a na něž Panna Maria laskavě pohlížela, protože se zvlášť vroucně připravovaly na tento svátek.

12. Mějv úctě sobotu, den zasvěcený Panně Marii. - Tohoto dne umýval svatý Ludvík nohy chudým a sloužil jim u stolu. Nemůžeš-li činiti stejně, dávej aspoň almužnu, napodobuje bl. Ambrože Sansedomia, který, protože každou sobotu pohostil pět chudších a jim sloužil, byl potěšen od pěti andělů, kteří mu děkovali za to, že je častěji nasýtil.

3.

O přednostech, které Panně Marii přivodilo božské Mateřství.

Uvažuj o tom, že rajská půda, jako je půda božského Mateřství, nemůže být půdou neplodnou - rozvaž, jaké poklady z ní vyvážila svatá Panna pro sebe, pro nás i s ohledem na Boha.

Pro sebe dosáhla ihned všeobecného nejvyššího práva nad přírodou i milostí. „Jakmile se stala Maria Matkou Stvořitele, stala se i Paní všech stvořených věcí“ (Damas. l. 4. de fide c. 15.). Ale toho bylo málo, aby

její panství se vztahovalo toliko na všechny tvory, neboť se vztahuje i na samotného Tvůrce. To dosvědčuje svatý Bernardin: „Jako je správná věta: *Moci Boží slouží všecko, i Maria*, právě tak je správná i věta jiná, že všecko, i sám Bůh, jest Panně Marii poddán: *moci Marie Panny slouží všecko, i Bůh* (t. 1. ser. 61. a. 3. c. 6.), neboť Kristus byl dlouho poddán své Matce: *A byl jim poddán*. Neplatí tu námitka, že Božství, které povýšilo lidskou přirozenost tak vysoko, osvobodivši ji od jakéhokoli poddanství, i sebe samo zbavilo poddanosti ke své Matce, a proto že poddanost jí prokázaná byla svobodná poslušnost vůle a nikoli povinnost ze spravedlnosti. Neplatí to proto, že poddanost dítek k rodičům nikterak neodporuje svobodě dítek, nýbrž jest ušlechtilou poddaností, plnou lásky. Mohla tedy v Kristu tato poddanost trvati beze škody pro něho tak, jako obstála povinnost zákona přirozeného; zvláště, když taková poddanost tak úzce spojena je se jménem dítěte, že, kdyby kdo chtěl popírat, že Kristus byl své Matce poddán, bylo to právě tak, jako popírat, že Maria byla Kristovou Matkou (Vide Salazar. in c. 8. Ptov. n. 141.).

Podle toho tedy, kde je panovník, jenž by

kdy měl takové poddané, jako Maria? Uvažujeme-li to se stanoviska zákona, podle něhož soudíme ze šlechtictví poddaného na šlechtictví panovníka: „Čím vznešenější jsou ti, nad nimiž někdo vládne, tím vznešenější a lepší jest on sám“ (Ant. de def. civ.); pak lze z něho odvoditi, zda mohla Panna, které byl poddán Bůh, stoupnouti ještě výše! Zde nevíme, praví svatý Bernard, čemu se více obdivovati, zda tomu, že Nejvyšší poslouchá Děvečky, nebo tomu, že Děvečka poroučí Nejvyššímu: „Na obě strany je to div: že Bůh poslouchá Ženy, je ponížení nemající rovného; a že Žena poroučí Nejvyššímu, je vznešenost nemající rovné“ (ser. 2. super. Missus).

Když Bůh, chtěje Hiobovi ukázati svou moc, se honosí, že uzavřel moře v jeho břehy tak jako se zavínuje dítě do plenek: „obvinul jsem je jako plenkami dětinství“ (38, 9.); kdož tu vysloví, jak vznešena je sláva Mariína, která Všemohoucího zavínula v plenyky, dávši mu novou bytnost, které před tím neměl?

K čí slávě užívá této nadvlády? Vlastností této důstojnosti jest, že smazává vzpomínku na cizí bídu; tak zapomněl číšník faraonův, byv dosazen zase ve své místo, zce-

la na svého dobrodince Josefa: *Avšak úředník nad čišníky, když se mu vedlo šťastně, zapomněl na vykladače svého* (Gen. 40, 23). Ale nejšlechetnější srdce Mariino takové není. Oč výše byla povýšena, o to více vzrostla její mateřská láska k nám, takže, přijavši nás za své děti, je Matkou tolika dětí, kolik jich bude míti Ježíš za bratry. Neboť, jsouc Matkou hlavy, musí nutně býti i Matkou údů; a protože počala a porodila přirozené tělo Vykupitelovo, musila počít i zroditi i mystické tělo vykoupených: *Život tvůj jest jako stoh pšenice* (Velep. 72.). Život přesvaté Panny, vydav na světlo svého božského Syna, byl tak plodný, že mu nutno - po ranách Spasitelových - přičísti přecetný zástup dětí vyvolených, tak že druhá Heva, „matka živých“, dává život právě témuž počtu, jako Heva první, matka mrtvých, zahubila.

A konečně přesahuje to, čím přispěla svatá Panna k oslavě a cti Boží svým Mateřstvím, všecky hranice. Nejvznešenější jméno, které bylo dáváno Bohu, bylo: Bůh Abrahamův, Isákův a Jakobův; chtěl-li kdo dáti jméno ještě vznešenější, užil názvu: Hospodin Bůh zástupů - to jest, andělů, kteří jsou jeho bojovníky. Ale co to bylo jiného, leč

zvátí ho nejvyšším Pánem slabých tvorů?

Jakmile však poskytla Panna Maria věčnému Slovu lidské tělo, rozšířil Bůh své nejvyšší panství tak, že získal poddaného nekonečně dokonalého; neboť protože Kristus ve svém přijatém člověčenství jest menší než Otec, způsobil, že Otec jest Bůh Boha, a že božský Syn, pokud je člověkem, může říci: Bože, Bože můj, proč jsi mne opustil? Avšak toto nové panství, založené od poddaného nekonečně vznešeného - toto nové právo, jímžto se Otec chlubí, říká ke Kristu skrze proroka Jesaje: *Služebník můj jsi ty, neboť v tobě se honositi budu* (49, 3), vyvěrá ze života Mariina: *Z lůna matky mé Bůh můj jsi ty* (Ž. 21, 11), - protože božské panství nejen bylo skrze Pannu zvýšeno, nýbrž dospělo až ke krajní hranici, kam až jeho rozsah mohl dospěti - totiž k podrobenosti Bohočlověka, který jest zároveň i Nejvyšší i nižší.

Avšak Srdce Panny Marie je trůnem všech těch duchů, kteří jsou našemu zraku nedostupní; proto ji smíme právem pozdraviti slovy Richardovými: „Paní a Matko důstojná Důstojného, krásná Krásného, čistá Neposkvrněného, vznešená Nejvyššího,“ to jest, abychom mohli vyjádřiti tvé zásluhy, nutno pozdvihnouti zraky až k božské velikosti,

protože jsi jako na stejném stupni s božským Slovem, které jsi porodila; důstojná Důstojného - nutno změřiti krásu Nejkrásnějšího: krásná Krásného; nebo povážiti nekonečnou svatost Ježíše Krista, kterému jsi tak blízko, jak jen možno tvorů k Neposkvrněnému: vznešená Nejvyššího. - Vyjádřiti tedy vznešenost tvé důstojnosti, k tomu třeba povznést se až k trůnu Božímu.

Modlitba

jako na stránce 42.

Zbožné úkony.

13. Modli se často za duše v očistci - což je Panně Marii velmi milo. Svaté Brigítě řekla, že je Matkou duší, které trpí v očistci (Lib. 4. c. 138. - March. 1. list.). - Nelze jí tedy způsobiti radosti větší, leč pomáhati oněm dušům, aby ušly svým mukám.

14. Kdekoli nalezneš napsáno jméno Panny Marie, polib je zbožně - a právě tak i její růženec. - Ctihodná Innocentia Ricci z třetího řádu sv. Františka, dokud byla dítětem, líbala netoliko růženec, ale i každé jeho zrnko, jako by to byl plást medu.

III.

PŘESVATÉ SRDCE PANNY MARIE JEST PROPASTÍ MILOSTI

1.

Souhrn prvních milosti, svaté Panně propůjčených.

Uvážuj, že jak moře, byť má dno, přece nemůže všude býti olovnicí změřeno, tak i milost Panny Marie je propastí, jejíhož dna, ač je má, nemůžeme dokonale dosáhnouti. Proto ji nazývají svatí brzy nezměrnou, brzy neuvěřitelnou, brzy nekonečnou. Vedle svatého Tomáše nazývá ji svatý Bernard nezměrnou: „Ji učinil Bůh nekonečným obrazem své dobroty“ (Op. de char.). - Neuvěřitelnou zve ji svatý Bernardin (ap. Veg. Pal. 16. n. 1108): „Maria vnikla do nejhlubší propasti božské moudrosti - hlouběji, než-li lze uvěřiti - takže, pokud to možno tvorů bez spojení osob, zdá se, jako by byla v ono nepřístupné světlo pohroužena.“ Bez míry zve ji svatý Bonaventura: „Milost, jižto byla Maria plna, byla bez míry; neboť nezměřitelná nádoba nemůže se naplniti, leč by bylo bez míry i to, čeho je plna“ (In

spec. c. 5.). Těmito slovy chce říci, nikoli, jakoby bohatství Marii bylo bez mezí, nýbrž že se nižádnému stvořenému rozumu nepodaří je vypočítati.

Je však přece slušno, abychom se do tohoto moře poněkud vnořili, pokud bude možno do něho vniknouti. Budeme při tom rozeznávat trojí milost Panny Marie: první byla ta, která jí byla propůjčena v prvním okamžiku jejího neposkvrněného Početí; druhou, která jí za jejího života přibyla; třetí ta, ke které dospěla svým spolupůsobením, rozmnožujíc udělenou.

První milost, která byla Marii Panně propůjčena v přešťastném okamžiku, kdy byla stvořena a posvěcena, byla takového rozsahu, že takové nenabyl žádný Svatý ani Anděl nebeský ani u cíle svých zásluh. O tom nelze pochybovati, ježto tak se vyslovilo mnoho bohovědců za vedení Suarez a (t. 2. in 3. p. disp. 18. s. 4. - dále: Vega Pal. 16. 1149. - ap. Corn. a Lap. in prov. c. 31. sus. 29. - Henriquez de ult. Fine č. 10. - Torres in sel. disp. p. 1. d. 14. dub. 11. - Marales in c. 1. Mat. l. 2. - Barrada in Evg. l. 6. č. 10. - Salaz. in pros. c. 31. v. 29. n. 175. - Šerl. in Cant. vest. 32. n. 48). - A Suarez, první, který tomuto mínění razil cestu, opírá se o výroky svatých Otců a o dů-

vody, jež nám podává Písmo svaté: *Miluje Hospodin brány sionské nad všechny stany Jakobovy* (Ž. 86, 2). Brány krásného Sionu jsou Pánu milejší, nežli všechny umělé stavby Jakobovy. Proč? Abychom chápali, že první vstup přesvaté Panny byl zraku Stvořitele rozkošnější, než nejvyšší stupně ostatních Svatých. Z jakého důvodu je Město Boží založeno na vrcholcích hor svatých: *Základové jeho jsou na horách svatých* (Ž. 86, 1), leč proto, že dokonalost svaté Panny tam vzala počátek, kde dokonalost ostatních Svatých dosáhla svého vrcholu? - A proč konečně chválil božský Snoubenec na své Vyvolené nikoli přelíbeznou tvář, která mohla býti zrcadlem i Serafinům, nýbrž její kročeje a střevíce: *Jak krásni jsou krokové tvoji v střevicích, dcero knížecí!* (Velep. 7, 1)? Ano - ty, jež ses nezrodila jako otrokyně hříchu, nýbrž jako královna, jako dcera nejvyššího knížete, jsou určena, abys jednou byla jeho Matkou, krásní a velební jsou tvoji krokové a střevícové - protože první krok Panny Marie na tento svět a její první kroky, jimiž spěchala vstříc jako poutnice nejvyššímu Dobru, byly divadlem tak skvělým, že sám Bůh chtěl projevit nad tím obdiv, jako nad něčím, co nebylo ještě na zemi

vidáno. „Jak krásní jsou krokové tvoji!“

Kdož dovede říci, jak velké bylo toto první bohatství, propůjčené Marii Panně? Svatý Tomáš má za pravděpodobno, že tak, jako nejvyšší Anděl předstihuje nesčetné davy nižších andělů dary své přirozenosti, tak je předstihuje i dary milosti, které byly uděleny podle ceny a míry přirozenosti. Podle toho jsou dary prvního Serafa tak nezměrné, že v říši rozumných bytostí stačí, aby jen z nich byl utvořen jeden svět. A přece nepředstihují bohatství uděleného Panně Marii v prvním okamžiku, ona vyšla z rukou Stvořitele. Proč, pravě: nepředstihují, mluvím tak střízlivě, kdyžtě přece Svatí o tom mluvili bez ostychu? „Mezi Matkou Boží a služebníky Božími jest nekonečný rozdíl,“ praví sv. Jan z Damašku (or. 1. de dorm. Virg.); mezi služebníky a královnou není podrobnosti, tím méně rovnosti (v. Veg. Pal. 16. num. 1149, 1157, 1167) a hvězdy nebes Církve nemají dohromady i ve své dálce od země tolik světla, jako tato nebeská božská Jitřenka již při svém prvním východu. Kdo nad tím nežasne, nemá rozumu; ale kdo nad tím žasne tou měrou, že to nepokládá za možno, nezná pravé míry, kterou by náležitě ocenil „Město Boží“, Pannu Marii, jeho Matku.

Bylať změřena od Anděla ve Zjevení sv. Jana zlatou tyčí a shledána i délka i šíře její stejnou: *A ten, který se mnou mluvil, měl míru třtinovou zlatou, aby změřil město i brány jeho i zeď; a město jest ve čtyři hrany postaveno, a délka jeho je tak veliká, jako šířkost* (Apocal. 21, 15). Kolik slov, tolik tajemství. Nejprve bylo město čtyřhranné a rozkládalo se do délky právě tolik jako do šířky - aby se naznačilo, že jak veliká jest míra důstojnosti Panny Marie, právě tak veliká je míra jejích darů, takže mezi těmito dvěma mírami není ani rozdílu, ani nepochybnosti; toť pevný názor bohovědců, praví svatý Bernardin (ser. 10. a. 2. c. 10.), že Bůh pokaždé, kdykoli pozdvihne někoho k stavu vznešenému, jemu už napřed udělí schopností, jichžto třeba, aby se v tomto stavu udržel; - to praví také Apoštol, nazýváje se schopným služebníkem Nového Zákona: *Nás i způsobny učinil býti služebníky Nového Zákona* (2. Kor. 3, 6). - a před ním David: *Složil jsem pomoc v reku silném* (Ž. 88, 20).

Má-li Mateřství Boží cosi nekonečného v sobě, je-li důstojností svého vtěleného Syna nejbližší a začíná-li s ním jaksi řád hypostatické jednoty (bohočlověčství), pak se

slušelo, aby se rozlilo moře milosti, udělené Kristu, jako tomu, s nímžto se Božství spojilo bezprostředně, potom i na Marii, jeho Matku, a na bezprostředně spojená byla se Synem Božím, takže mezi těmito dvěma je takový souhlas zásluh, že byla hodná cti, aby byla zvána Matkou od věčného Slova. A tak tyčí, kterou bylo změřeno Město Boží, totiž Panna, je přesvaté člověčenství Spasitelovo; je to tyč pro křehkost lidské přirozenosti - ale tyč zlatá pro vzácnost přirozenosti božské. A tak z důstojnosti Bohočlověka, z ceny jeho nižší přirozenosti spojené s Božstvím v osobu jednu - z jeho nekonečně nekonečných zásluh povstává míra, jež zprostředkuje milost, která byla udělena Matce hned při jejím počátku, a tudíž na výši jejího úřadu shledána byla stejnou v šířce přijatých darů i délce získaných.

Kde kdo ví, že se nemluví bezpodmínečně, nýbrž toliko o jisté rovnosti souměrnosti, tak totiž, že jako Kristu nescházelo ničeho, co náleželo přirozenému Synu Božímu, tak ani jí neschází z toho, co jí patřilo jako pravé Matce Boží. Krátce: tam, kde se jedná o to, aby Maria Panna byla změřena, nutno míti před očima nikoli tvory, nýbrž Tvůrce. „Co-

kolijest vedle Boha, jest nesrovnatelnos Marií" (Ric. asc. laur. lib. 4. de laud. B. V.); kterékoli jiné míry užítí nelze. „Tak jako v porovnání s Bohem nikdo není dobrým, tak ani v porovnání s Rodičkou Boží není tvora dokonalého" (Hier. s. Sophron. ser. de Assum.).

Námitka, že Panna Maria v tom okamžiku, kdy života nabyla, nebyla Matkou Boží, nemůže tu platit, protože pokládána byla za Matku Slova Božího v každý čas, jak již bylo řečeno: v onom okamžiku Početí byla od Boha milována více, než všichni ostatní Svatí, protože byla milována již jako Matka budoucí (Epis. 174.), tak ujišťuje svatý Bernard. Proto srovnává Pannu Marii Velepíseň s jablkem granátovým, které jediné mezi všemi plody vyrůstá skorunou. A o tom také praví se u Jesaje: *Květ z kořene jeho vystoupí* (11, 1), protože překrásný květ vtěleného Slova nečekal, až by vzrostl strom, jenž z ní vypučel, aby jí dodal ceny, nýbrž, že chtěla býti jeho od prvního kořene a prvního ze země vyhnání. „Vzejde z kořene Jesse a květ z jeho kořene vypučí."

Když tedy základ tohoto Chrámu byl tak drahocenný, pochopíme, jakou cenu měla budova dobře dokonaná!

Modlitba k Panně Marii

k uctění jejího přesvatého Srdce.

Královno milosti, Matko Krále slávy, nemající nad sebou nikoho leč Boha, kteráž shlížíš na všechny ostatní tvory v nezměrné dálce pod sebou, protože tvá slávozář zatemňuje světlo všech jiných Svatých - co jsem já nepatrný oproti tvé velikosti! A přece vím, že ač tak jsem neskonale ubohý, přece mnou nezhrdáš, když se k tobě utíkám s prosbou, abys mi vyprosila tu milost, které jsi na štěstí plna netoliko pro sebe, ale i pro nás. A tak skláním se až ke své nicotě, abych ti vzdal hold a uctil tvé přesvaté Srdce, propast dokonalosti, ve které není dna jiného, než Bůh, který tuto propast naplnil, aby ukázal svoji moc a dobrotu.

V tobě velebím právě tohoto Pána a přál bych si, abych měl tisíc životů, abych je mohl obětovati najednou, bych ještě více oslavil jak jeho, tak i tebe, jeho vznešenou Matku, která zaslouží veškeré úcty.

Uznávám, že mé srdce samo je k tomu příliš chudo, aby si přálo tolik, kolik by se slušelo. Abych tedy nahradil tuto svou chudobu, raduji se ze vší chvály, které se ti již dostalo, a které ještě se ti dostane od lidí i od andělů, v čase i na věčnosti. Raduji se

z toho, že jsem tvým služebníkem, tolik, že bych tohoto podílu nezaměnil za kteroukoliv velikost pozemskou. Ty však, majíc klíče k pokladům svého božského Syna, a sama jsouc jeho pokladem největším, neračiž na vrcholu svého štěstí zapomínati na mou bídu a obrať své oči, plné milosrdenství, ke mně, když duše má, tvá služebnice, obrací své oči k tobě, vznešená Paní, abys mne vyslyšela.

Nežádám od tebe statků pozemských, nežádám poct, nežádám požitků - dejž mi jen to, co jsi sama milovala více než jakékoliv dobro stvořené: dej mi milost Pána mého! Můžeš mi odepřítí, zač tě prosím, když ses stala matkou mého spasení, když ses stala Matkou mého Spasitele? Toť bys musila nemíti podílu na vykoupení duší, kdybys k nim byla méně štědrou, a odřící svou přímluvu těm, jimž to tvůj božský Syn neodepřel ani své krve!

Na tu spoléhám, abych dosáhl toho, abych ti za svého života věrně sloužil, v budoucím tě na věky miloval a děkoval, kde vládneš od věčnosti do věčnosti. Amen.

Zbožné úkony

***k dosažení přízně přesvatého Srdce
Panny Marie.***

15. Nečiň nic důležitého bez vzývání po-

moci Panny Marie. - Svatá Terezie, byvši zvolena za představenou kláštera v Avile, složila nejprve klíče před obrazem Naší Paní, jež dala umístiti v choru na místo představené. - Svatá Kateřina Švédská obracela se v duchu k Panně Marii, kdykoli měla odpověděti na nějakou otázku, a prosila jí, aby jí vnukla vhodnou odpověď.

16. Modlívej se zbožně Magnificat, aby ses spojil s Nejsv. Pannou v jejím díkučinění za dosaženou milost a děkoval jí za dobrodíní, která ti prokázal Pán. - Zbožné osobě, která se často modlívala nábožně tento chvalozpěv, ukázala se Panna Maria v hodině smrti, dala jí požehnání a odvedla ji s sebou do nebe (Prato fior. p. 2. c. 73.).

17. Čítej rád knihy, jednající o vznešenosti Panny Marie. - V zápiscích sv. Jana Berchmanse mnohokrát čteme předsevzetí, jež opět a opět obnovoval: Chci Marii milovati.

2.

Jak Marii Panně milosti přibývalo.

Uvažujme o dvojím způsobu, jakým Pán uděluje svou milost: při prvním uděluje nám ji podle míry našich zásluh (ex opere operantis), při druhém toliko svou štědrostí (ex

opere operato). Většina milostí, to jest pokladů připravených k obohacení Panny Marie, ke vzrůstání těchto pokladů, jemuž není rovna, byla jí udělena způsobem druhým. Protože takto udílí se milost zvláště při přijímání svatých svátostí, kdož pochopí, v jaké plnosti byla propůjčena přesvaté Panně, když přijala z rukou svého božského Syna svatý křest; (Suar. tom. 2. in 3. disp. 18. s. 3.) potom, když o Letnicích se svatými apoštolý přijala bířmování, ač s láskou nesrovnatelně větší než apoštolé a ostatní svatí; a potom, když dostala poslední pomazání, nežli zemřela, aby byla vzata do nebes -? (V. Suar. b. c. et apud Alb. M., Alm. Silv. et Cenis.).

Co to však všecko jest u porovnání s poklady milostí, které na ni byly nahrnuty během oněch 24 let, o něž přežila ustanovení božské Večeře, kdy přijímala denně, jako činili první věřící a jakož musila činit i ona, pro niž Kristus tento rajský chléb zanechal spíše a více než pro všechny ostatní spravedlivé!

Svatá Kateřina Sienská, přistupujíc ke stolu Páně, viděla vícekrát v rukou kněze jí podávajícího velkou ohnivou výheň - na znamení lásky, s kterou se Spasitel spo-

juje s našimi dušemi. A svatě Brigitě pravil kdysi Pán, že k nám „přichází jako Ženich“ (lib. 4. rev. c. 62.), to jest: pln něžností a s rukama plnými darů. Z toho lze posoudit, jak asi velké byly dary i láska, jež byly vyměněny mezi Matkou Boží a jejím božským Synem, kdykoliv přistupovala k tomuto svatému stolu - a jak nesmírný žár lásky v Srdci Panny Marie pokaždé plál.

Svatá Magdalena z Pazzi chovala takovou vroucí úctu k tomuto pokrmu andělskému, že říkala, že by jediné svaté přijímání samo stačilo, aby z nás udělalo svaté, kdybychom dovedli se učiniti toho schopnými. Kterak se tedy asi přesvatá Panna povznesla výše sama nad sebe, kdykoli přijímala svého Syna svátostně, takže denně rostla neskonečně ve svátosti, denně se připravovala lépe a s větší milostí, nežli ho uvítala prvně ve svém panenském těle při vtělení. Říkají mnozí, že svátostné způsoby nebyly v ní tak brzy stráveny přirozeným teplem jako v nás, nýbrž že zůstávaly neporušeny do druhého dne, kdy znova přijímala Pána. Proto bylo její Srdce takoruka živoucí stráží, živým stánkem božské svátosti. A je-li tomu tak, jaký asi žár lásky rozněcovalo toto nestvořené Slunce, nikdy nezacházející,

v Srdci Panny Marie! Naše slunce působí v našich zemích, kde svítí déle nežli v jiných, takové vedro, že nejen byliny vadnou, ale i písek sálá. Kdož tedy vypoví, jaký žár asi roz-nítil v Srdci Mariině onen Pán, který řekl: *Dokavad jsem na světě, jsem světlo světa* (Jan 9, 5); neboť trvá v ní ustavičně, působil v ní ustavičný den lásky.

Myslil-li by kdo, že nemáme již co říci, přesvědčí se, že teprve začínáme, podle slov: *Když dokoná člověk, tehdy počne* (Eccl. 18, 6), tak jako ten, jenž vystupuje na vysoký vrch, když už myslí, že je na vrcholu, znova spatří před sebou nové, ještě vyšší hory, na něž vystoupiti musí.

Panně Marii byla udělena milost netoliko, když přijímala svaté svátosti, nýbrž i zhusta za jejího života, kdykoli se objevilo v životě Spasitelově některé důležitější tajemství, a při závažných službách, když ho chovala jako kojeňátko, když mu potom sloužila a dospělého provázela.

Když počala vtělené Slovo, ano se za-snoubilo s lidskou přirozeností, sneslo s ne-bes v prsa panenská, kde se ten blažený sva-zek dokonal, tak bohatý dar svatební, že leckomu se zdá, že větší již býti nemohl, jako by Panna Maria byla u cíle dokonalo-

sti (Suar. t. 2. in 3. disp. 18. s. 1.). Ač nejsme povinni to věřiti, může to býti přece měřítkem a vodítkem k tomu, abychom odhadli bohatství milostí, jichž nabyla při z mrtvýchvstání svého božského Syna, potom při jeho nanebevstoupení i při vylití Ducha svatého na Církev - a při všech podobných událostech, při nichž milost téměř deštila na jiné, a tím více na jeho Matku proudy byla vylita. Je nutno uvážiti, že celý život Panny Marie byl ustavičně prosycen takovým pokladem milostí, nehledíme-li ani k tomu, že to patřilo i úkonům ctností, ana se ustavičně obírala svým Synem, jenž, kudy chodil, všude zanechával stopy své dobroty: *chodil všude dobře čině* (Sk. 10, 38), an pouhým dotknutím, jímžto uzdravoval tělo, také duše vyhojoval, takže mohl říci: *celého člověka jsem uzdravil* (Jan 7, 23). Kdož je tak nevědomý, praví sv. Petr Canisius (Lib. 4. de Deip. c. 26.), aby pochyboval, že Panna Maria ustavičným stykem se svým Synem, stálou jeho obsluhou, živíc ho svým mlékem, častěji ho tisknouc na svá prsa, dotýkajíc se jeho nej-*světějšího* těla, den po dni byla i sama světější a *takořka* božstější? „Kdož jiný může pochybovati, leč nevědomec, že blahoslavená Panna nejdůvěrnějším stykem a častým do-

tekem božského těla sama byla čím dále tím světější?" (Veg. Pal. 16. n. 1154). Nejsme tedy povinni ctíti Srdce Mariino jako propast milosti, ana to byla schránka, do které se ukládalo tolik pokladů? Vrátili-li se z Indie do přístavu jen jediná loď, stačí, aby jej učinila celý bohatým. Uvažme, jak bohata byla Panna Maria, kdyžtě nejznamenitější poklady rajske tak často bývaly ukládány v jejím Srdci!

Modlitba

jako na stránce 64.

Zbožné úkony.

18. Obětuj Panně Marii Srdce jejího božského Syna. - Tak činívala svatá Gertruda, aby tak přikryla nedostatky zaviněné ve službě a při uctívání přesvaté Panny, která měla z tohoto daru takovou radost, že ji ujistila, že je jí tento hold nejmilejší. A jak by nebylo nejsvětější Srdce Ježíšovo, živý pramen všech ctností a počátek onoho života, který má větší cenu, než všechn jiný život, obětí nejvzácnější?

19. Konej vše ke cti Rodičky Boží a spojuj se s jejími ctnostmi. - Kdosi viděl duši mladého studenta jako bílou holubičku na

klíně Panny Marie, která prohlásila, že ji dovede do nebes, aby odměnila píli, kterou vynaložil nikoli k oslavě své, ale ke cti Rodičky Boží: *Herkules překonává zlo* (Mir. 48.). - A svatá panna Eufrazie z řádu karmelitek rovněž viděla svatou Pannu krásnou jako slunce, řkoucí, když jí ukazovala rozličné koruny: Ejhle, odměna za námahu, kterous nejednou vzala na se k vůli mně.

3.

Rozmnožení milostí spolupůsobením Panny Marie.

Uvažuj o rozmnožení milostí spolupůsobením přesvaté Panny samé. Mohlo by se tu říci, že, kdežto jsme dosud stáli na kraji, nyní vstupujeme do propasti samé. Abychom si učinili o tom představu, musíme pozorovati, mnoho-li přičinila Panna Maria se své strany svým spolupůsobením v této věci, a mnoho-li přidal ze své štědrosti k tomu Pán Ježíš.

Má-li obchodník zbohatnouti, je k tomu potřebí tří věcí: velkého základního kapitálu, jenž se má rozmnožiti, dlouhého času v obchodním styku a velké přičinlivosti a píce, jež užije každé čestné příležitosti k zis-

ku. Základním kapitálem Panny Marie byly tak nesmírné milosti, že hned od počátku založila své základy na vrcholcích svatých hor, to jest, začala se svým povýšením tam, kde všichni svatí skončili.

Doba jejího působení trvala déle nežli šedesát dvě či šest let jejího pozemského života; neboť počala své dílo již v okamžiku svého neposkvrněného Početí, kdež hned byla obdařena užíváním rozumu; jinak bychom musili mítí za to, že byla Královně odepřena přednost, která byla udělena služebnici, takže u Adama a andělů počátek života byl počátkem zásluh, čehož by u Panny Marie nebylo. V této dlouhé době jejího pozemského života nikdy nepřerušila rozmnožování milostí, protože v něm pokračovala i ve spánku; neboť jsouc - mezi jinými přednostmi - nadána i velmi vysokým věděním vlitým, pokračovala v rozumové činnosti i ve spaní, nemajíc potřebí, aby krotila kejkle obrazotvornosti (V. Suar. disp. 18. s. 2. - Veg. Pal. 16. n. 1143). Připouští-li svatý Augustin takový spánek ve stavu nevinnosti: „Sny spících byly právě tak blaženy jako bdění bdících“ (l. 5. in Jul. c. 9.), pak možno posouditi, jakou by bylo opovázlivostí odepřiti její Panně Marii, Mat-

ce nevinnosti! Její duše podobala se oněm vysokým velehorám, na něž ještě slunce svítí, když v hlubokých rovinách již zašlo: *Spím, ale mé srdce bdí*" (Velep. 5, 2).

Její píle byla rovněž velmi veliká, neboť u ní se neshledá nikdy skutek lhostejný nebo nepředložený, následkem dokonalé vlády i nad svými schopnostmi i nad svou činností; a tím méně vyskytl se u ní čin nedokonalý, nebo docela hříšný; působila ustavičně vši silou udělené jí činné milosti i vši silou vlitých i získaných schopností. A protože u ní zcela chyběl podnět ke hříchu a jakákoli jiná překážka, jež by ji zdržovala v dobrém, nutno říci, že pokračovala ve vzrůstu zásluh jako světlo, kteréž, nemajíc nikde překážek, proletí v jediném okamžiku od pólu k pólu.

K tomu přidejme ještě to, co jí udělil se své strany Pán, aby svou Matku milostmi obohatil. Zde třeba říci napřed, že v nás schopnost lásky roste podle naší horlivosti, s jakou konáme dobré skutky, a že právě následkem toho vyrůstá i naše milost, která buď je láskou samou, nebo s ní nerozlučně spojena.

„Úkony lásky zaslouží rozmnožení této lásky a tudíž i stupňů a slávy podle celé šíře těchto stupňů tak, že kdyby byl úkon roven

čtyřem, také zaslouží rozmnožení milosti o čtyři stupně - a právě tak v jiných případech" (Suar. disp. 18. s. 4. tom. 2. in 3. p.). Podle toho služebník, který obdržel dvě hřivny, získal nové dvě: „Hle, získal tím nové dvě hřivny," a ten, který dobře užil pěti hřiven, získal tím nových pět - abychom poznali, že štědrost našeho Pána v rozdělení pokladů jeho je velmi velika, an si nikdy nedá ruce vázati od věřících, nýbrž zvětšuje jejich sílu nadpřirozených darů podle míry horlivosti jejich činů a že zdvojuje kapitál posvěcující milosti těm, kdož věrně se podávají podnětům milosti pomáhající.

Jest dokázáno, že kdyby nějaký obchodník či kupec začal svůj obchod jen s jedním zlaťákem, ale pokračoval v obchodu tak šťastně, že by každého dne zdvojnásobil zisk dní předcházejících, že by během šedesáti čtyř dní měl tolik milionů, jako nikdy všichni vládcové zemští neměli, ba že by ani příroda ze všech rudných žil celého světa tolik nevydala - jedním slovem, že by naházeny na hromadu, tvořily kouli více nežli šedesátkrát větší než je země. (Veg. Pal. 16.) Tedy při ustavičném zdvojnásobování povstane za krátko souhrn převyšující naše představy.

Podle toho nechať se i nejvyšší Serafové nebeští pokoří, protože ani oni nejsou schopni dokonale pochopiti propast milosti a lásky, která se v Srdci přesvaté Panny nahromadila. Když pak nadto vzrůstala pohotovost lásky její podle míry jejích skutků a řídí-li se skutky podle síly pohotovosti, pak pokračovala její činnost dvojnásob. Představme si tudíž, že Rodička Boží v prvním okamžiku svého Početí neobdržela milosti více, než dostává dítě při křtu, a že se zdvojnásobovala jen každou hodinou, působíc se vši činností sil i pohotovosti i podpory, jakož se dělo, nežli dokončila šestý den v životě své svaté matky: pak dospěla takového stupně zásluh a svatosti, takového počtu, jako by bylo potřebí zrnek pískových, aby se jimi vyplnilo tisíc a čtyřiaadvacet světů takových, jaký je náš svět (V. Gul. Grandezze disc. 25; - Veg. Pal. 16. n. 1145).

Lze tedy míti za to, že milost Panny Marie, protože byla stvořena, může sice býti změřena, ale od nikoho jiného, leč od svého Stvořitele. Kromě tohoto omezení můžeme jí, ač ji nesmíme zváti nekonečnou, dáti kterýkoli čestný název a uctívati její přesvaté Srdce jako propast nekonečného bohatství - a to v souhlase s tím smýšlením, které ji po-

hnulo, aby prohlásila o sobě: „Já jsem jako tok řeky a jako vedení vody vyšla jsem z ráje“ (Eccl. 24, 41).

Modlitba

jako na stránce 64.

Zbožné úkony.

20. Modlívej se nábožně růženec nebo korunku mariánskou. - Růženec byl propůjčen sv. Dominikovi od přesvaté Panny, která řekla, že to je nebeský dešť, který způsobí v duších nejbohatší úrodu. - Když se svatá Gertruda kdysi modlila růženec, spatřila u nohou Páně tolik zlatých zrněk, kolik slov při té modlitbě vyslovila - a viděla, kterak Ježíš klade toto zlato do rukou své Matky, načež Panna Maria je hodila do jejího klína se slovy, že jí v hodině smrti potěší právě tolika útěchami. - Jistý řeholník, který podle pobožnosti k růženci Panny Marie nazván byl Janem Růžencovým, byl od lidu, jemuž často tuto pobožnost při kázání doporučoval, spatřen, an vystupuje do nebe uprostřed koruny blažených duší (Prat. fior. p. 1. l. 1. ex.). - Bylo by dobře, kdybychom vedle modlitby růžence nebo korunky, tyto měli i na rukou, jdouce spat a při

tom je políbili, vzpomeneme-li, že tak činila
ctihodná matka Anna Santonica z Orsola.

21. Chodme často na mši z úcty a k úctě
Panny Marie. - Petr Cistercenský, jenž to
dělával, byl po své smrti spatřen, an upro-
střed velké záře dlí mezi svatými nebeš-
tany. — Anglický biskup, svatý Euguvinus,
velmi rád sloužil mariánskou mší svatou;

to jí bylo tak milo, že ho jistý svatý
mnich spatřil, an slouží mši

svatou ve velké

záři.

IV.
SRDCE MARIE PANNY
UTVOŘENÉ PODLE VZORU
SRDCE JEŽÍŠOVA.

1.

Panna Maria byla s Kristem pro své zásluhy první z vyvolených.

Uvážuj o nové velké přednosti Panny Marie, že byla totiž věrným obrazem svého Syna: *Obraz dobrotivosti jeho* (Moudr. 7, 26).

Ostatní lidé, praví svatý Augustín, jsou stvořeni *podle* obrazu Božího, poněvadž mají na sobě jistý tah jeho věčného praobrazu; ale Pannu Marii nutno zváti *obrazem* jeho, protože jej představuje podivuhodně, tak totiž, že Kristus při utvoření svého těla nebyl nikomu tak podoben, jako své Matce - a právě tak ani Matka při utvoření své duše nebyla nikomu tak podobna jako Kristu. Proto se musí říci, že Srdce Panny Marie jest utvořeno podle Srdce Ježíšova, a sice *předně pro své předurčení*.

Mezi božskými úradky, jimiž Bůh ustanovil, že sdělí tvorům své božské dokona-

losti, prvním bylo - arci nikoli časem, nýbrž řádem - rozhodnutí, že se stane člověkem, že sdělí své Božství mimo sebe a že svá díla začne dílem nejvznešenějším, nejdokonalším, podivu nejhodnějším, jaké kdy se mohlo státi, a kterým jest Bohočlověk. Vtělené Slovo je tedy první předurčený v Duchu Božím. Protože však je předurčen nikoli jako Syn Boží, nýbrž jako Syn člověka, byla i Panna Maria, jakožto jeho Matka, rovněž předurčena; a proto jest Panna Maria jaksi zahrnuta v Ježíše Krista a s ním jaksi vstupuje do řádu hypostatického spojení, je s ním v jedné třídě a zaujímá ve věčném úradku po něm hned místo prvé., „Tys byla předurčena v Duchu Božím před kterýmkoli jiným tvorem, abys ze svého těla porodila Boha samého jako člověka,“ praví svatý Bernard (sermo 51). Proto se nazývá přesvatá Panna ve Velepísni často sestrou božského Snoubence; proto obrací Církev na ni to, co praví Písmo svaté o božské Moudrosti; proto se jí přikládají tyže názvy spásy, naděje, života - nikoli tak, jako by byla mezi ní a Kristem rovnost, nýbrž protože poukazují na nejvyšší podobnost a blízkost, která ostatním svatým patřiti nemůže.

Nyní tedy pozdvihněme svých očí k to-

muto přirozenému nebi a obdivujme se zde krásnému pořádku: slunce jest pramenem světla a největším světlem, které osvětluje všechny věci dole i nahoře. Za ním je měsíc, jenž má na jeho světle větší podíl než cokoli jiného - a proto se právem nazývá sluncem druhým: „Jiné, menší slunce“ (Aristot. 4. de gen. c. 10. n. 4.). A konečně všude kolem jsou rozděleny ostatní hvězdy, větší i menší. A pak si pomysleme, že právě tak je tomu na nebesích Církve, kde jest předurčení uspořádáno v tomže pořádku: Ježíš Kristus je sluncem, jako první předurčený, za ním je přesvatá Panna, jako měsíc, který je takořka druhé, menší slunce; a kolem Krista i Panny Marie jsou svatí jako hvězdy, svítící více či méně. Z toho poznáme, proč se mnohdy svatá Panna, mluvíc o sobě, staví před svého miláčka, jindy pak jeho před sebou: *Můj milý jest můj a já jsem jeho* (Velep. 2, 16). *Já náležím mému milému a můj milý mně* (Velep. 6, 2), aby naznačila velký soulad srdcí i mravů, panující mezi touto Matkou a tímto Synem, takže by bez této podobnosti, vždy na ní viditelné, nebyla bývala hodna býti Matkou Spasitelovou. „Kterak by byla mohla býti Matkou takového Syna, kdyby na sobě neměla obraz

svého Plodu celý a neporušený?" (Anast. sin. l. 6. Hexa.)

Uvažme, že kdyby věčné Slovo nebylo sestoupilo na zemi, aby se odělo lidskými údy, nebyla by přišla ani Maria, jež měla býti jeho Matkou. Svatý Efrém praví: „Kdyby Bůh nebyl učiněn tělem, k čemu by se tu byla objevila Maria?" (Ser. de transf.), protože by byl odpadl hlavní účel, pro který byla zrozena přesvatá Panna, totiž aby byla družkou Ježíše Krista, neboť pak by byl odpadl i důvod pro Boží moudrost, aby ji na zemi stvořila: *Já náležím milému svému a ke mně jest náklonnost jeho* (Velep. 7, 10). Tak těsné jest pouto mezi Marií a nestvořeným Slovem, tak úzké spojení mezi Matkou a božským Synem, že tento nebeský květ nikdy by nebyl stvořen bez tohoto božského Plodu; ten však ji stvořil v čase, a zcela pro sebe vyvolil na věčnosti. „Nebyla by se hodila pro tohoto Syna žádná jiná Matka, tak jako by pro takovou Matku nikdy nebyl nalezen jiný Syn" (Hugo a s. Vict. ser. de Ass.).

Jaký tedy div, že Maria zove Krista svým srdcem: „Spím, ale mé srdce bdí," ať netoliko jediné skrze něho, a i zcela žila pro něho!

Modlitba k Panně Marii

k uctění jejího přesvatého Srdce.

Ó vládkyně všehomíra, Dcero, Matko a Snoubenko Boha Nejvyššího, tys nejskvělejší dílem ruky Stvořitelovy a tvé neposkvrněné Srdce je nejkrásnějším plodem, jež božský Spasitel vypěstoval ze svých námah a svého kříže. Uznávám tě tedy jako tu, kterou skutečně jsi, skláním se hluboko před tebou, abych uctil toto tvé nebeské Srdce, které jest Srdci Ježíšovu tolik podobno, plno ctností podobných ctnostem jeho - jež předurčeno bylo vzhledem k němu za nejvěrnější obraz, jaký lze mezi věcmi stvořenými vůbec najíti. Raduji se z tvé nejvyšší blaženosti, a velebě těbe, velebím nejvyššího Pána, jenž se v tobě tak velice oslaviti dovedl, chtěl a mohl.

A proto i sobě blahopřeji na výsost, protože ty, stojíc mému Spasiteli tak blízko, máš s ním stejný podíl na mém vykoupení. Zdaž bych jinak nebyl svůj vlastní nepřítel, kdybych opomíjel k tobě se utíkat, zvláště, když mi to Syn tvůj poručil, jako ke své Matce - před tebou padnouti na kolena jako před soudným stolcem pouhého milosrdenství!

Nuže, nabízím ti srdce své - ač je tak ne-

smírně nepodobno Srdci tvému, které jest plno Boha! Je na tobě zcela je přeměnití tím, že z něho vypudíš dokonale všelikou pýchu, všelikou nečistotu, všelikou náklonnost pozemskou, tvé panství nevztahuje se toliko na tělo, ale i na srdce, konej je tedy na mně zcela, abych se naučil tebe býti vždycky poslušen. Co ztratíš, Paní má, vyslyšíš-li tohoto ubožáka, přicházejícího k tobě se všemi zásluhami svého Spasitele, aby tě prosil!

Kéž pozná kde kdo, jak velice miluješ svého Syna, ana vzývána jsou o almužnu z lásky k němu, byť od člověka velmi nehodného, přec toho neodmítneš! Vždyť jsi zvyklá udíleti ještě více, nežli zač tě kdo prosí. Vím tedy, že nyní ke mně lakoma nebudeš. A protože jsi dosud neopustila nikoho, kdo se k tobě utekl, vím, že já nebudu prvním, nad kým se smiluješ.

A proto již nyní začínám, jsa pln této blahé důvodné naděje, tobě děkovati - a nepřestanu ti děkovati na věky. Amen.

Zbožné úkony

*jimiž si lze získati přízně přesvatého
Srdce Panny Marie.*

22. Vzbuzuj v sobě srdečnou radost z dokonalosti přesvaté Panny. - Tomu učila pře-

svatá Panna sama svatou Mechtildu, která si velice přála učiniti něco, co by bylo Marii milo (in Vita). - Tento úkon zachránil Karla, syna svaté Brigity, který skrze ni přemohl ďábla na loži smrtelném (Rev. I. 7. c. 13.). - A svatá Brigita, která stejně smýšlelíc, řekla Panně Marii: „Raději bych nechtěla ani sama býti na světě, než aby nebyla přišla Panna Maria, a nebyla Matkou Boží a Královnou světa,“ dostala odpověď: „Buď jista, že Maria jest pro Brigitu tisíckrát dražší nežli Brigita sama sobě.“

23. Zvelebuj Rodičku Boží ve všech jejích panenských údech. - Oslavuj její svatý život, ve kterém po devět měsíců se uzavíral ten, jehož svět obsáhnouti nemůže. - Oslavuj její přesvaté Srdce, které bylo svatyní nejvznešenějších tajemství naší víry. - Oslavuj její nejčistší prsy, jež poskytovaly potravu tomu, který živí vše živoucí. - Oslavuj její přesvaté ruce, které tak často zavinovaly v plénky Stvořite celého světa. - Oslavuj její přesvatá prsa, na nichž spočíval tak často ten, jenž jest odpočínutím všech blažených duší. - Oslavuj její přesvatá ústa, která byla tak šťastna, že se mohla přitisknouti k ústům i lícím jejího božského Syna. - Oslavuj její přesvaté ruce, jež tolikrát nosi-

ly toho, jenž na třech prstech drží celou zemi. - Tak činíval blahoslavený Heřman, kněz řádu svatého Dominika, jehož zbavila Panna Maria vady jazyka, abymohl hlásati vznešenost Královny nebeské, když kázal v Polsku a Německu.

2.

Panna Maria

je první z vykoupených Páně.

Uvažuj o tom, že kdokoli co činí, o nic se nesnaží tak, jako aby dílo bylo podobno svému původci.

To mělo na mysli i božské Slovo, když sestoupilo na zemi, totiž všechny lidi láskou přetvořiti v Boha. „Přišel jsem oheň poslati na zemi.“ Protože hřích postavil proti tomuto božskému ohni v cestu překážku, mohlo se to dokonale uskutečniti toliko v Srdci Panny Marie. V něm mohl Kristus způsobiti vše bez překážky, protože v ně nenašel přístup ani hřích, ani kterýkoli z jeho následků, mohl tam dosíci všeho, co chtěl, a on chtěl tam způsobiti tolik, kolik se slušelo pro božské vykoupení. Svatý Ambrož o tom dí: „Chtěje spasiti svět, začal svou činnost u své Matky, aby ta, skrze kterou připraveno bylo vykoupení pro všechny lidi,

ovoce spásy nabyla nejdříve ze své záruky."

Panna Maria je tudíž prvním plodem Vykupitelovým, jest prvotinou se stromu kříže, protože se těší spáse více nežli všichni lidé a protože se jí těší způsobem dokonalejším než všichni lidé. Kristus nečekal v tomto posledním ohledu, až by klesla, aby ji pozdvihl - ani až by zemřela, aby ji vzkřísil, jako ostatní - ani nebyla jako ostatní znovuzrozena, nýbrž zrozena. „Panna Maria měla předvykupitele, ostatní jen vykupitele, ano po-vykupitele," praví kardinál Cusanus ve výkladě slov: „Jako lilie mezi trnům, tak je přítelkyně má mezi dcerami." A právě tak těší se z vykoupení více nežli kdo jiný, poněvadž tím se jí dostalo patřičné milosti k její důstojnosti. „V Rodičce Boží byla milost přiměřená této důstojnosti," praví svatý Tomáš (3. p. g. 7. a. 10.), to jest, milost tak veliká, že má na sobě ráz jakési nekonečnosti a nezměrnosti pro náš stvořený rozum, který, jakkoli snad dokonalý, přece nepochopí její velikosti. Nadto pak byla ona milost největší, jak jen možno udělití podle obyčejného zákona, který žádá, aby míra nebeských darů vyrovnala se důstojnosti a stanovisku, pro něž je zákon ustanoven (Salaz. in 31. Prov. n. 187.).

Nutno však souhlasiti se svatým Isidorem, s ním skloniti se před Pannou Marií a pozdraviti ji názvem tak vznešeného plodu spásy, že se zdá býti samojedinou: „Padám před tebou, ty jedinečné dílo Vtělení Božího!“ (l. de V. M. c. 12.) Jmenuje Pannu Marii ojedinělým dílem spásy, protože se skvěje mezi všemi ostatními tak jasným světlem, že ostatní zatemňuje, tak jako slunce, jež podle slov svatého Isidora má toto jméno z toho, že mezi všemi světly jediné pozorujeme, ostatní pak světla jím jsou zastíněna. A právě tak zove se Panna Maria jedinečným dílem Vtělení, anoť nutno věriti, že láska lidí by byla nepostačila věčné Slovo svolati z lůna Otcova na zemi, nýbrž toliko láska, jakou chovala Maria (Salaz. de conc. c. 4. m. 165.). Ovšem: protože přesvatá Panna čerpala ze zásluh Kristových nepoměrně více dobrého, nežli všichni vyvolení dohromady, kdo může říci, že Kristus by byl špatně užil své námahy, kdyby byl vykoupil samojedinou - a že ona jediná nebyla důstojným předmětem božského vykoupení?

Konečně je svatá Panna dokonalým dílem Vtělení i co do způsobu, jak byla vykoupěna: Jest jedinečným dílem vykoupení

proto, že všichni ostatní smrtelní lidé byli znovu stvoření a obnovení, ona však jediná byla zcela nově stvořena a proto že se v ní ukázal účín zásluh Kristových tím dokonaleji, čím jest účín prostředku, uchovávacího od zlého, dokonalejší než onen, který hojí. A ještě více: Maria byla vykoupěna takovým způsobem a s takovou dokonalostí, že byla od Krista přijata za Družku a Pomocnici ve vykoupění světa.

Proto ji oslavují tímto názvem svatí Otcové obyčejně. Svatý Augustin zve ji pramenem našich zásluh. „Původcem hříchu byla Heva, původcem zásluhy je Maria“ (Ser. 17. de nativ.). - Svatý Ireneus jmenuje ji příčinou spásy pokolení lidského: „Byla pokolení lidskému příčinou spásy“ (l. 3. contra heer. c. 38.). - Svatý Jeronym výslovně praví, že jsme dostali život skrze Marii: „Život skrze Marii“ (ad Eustoch.). - V tomto smyslu mluví i svatý Bernard (ser. 2. de ass.); svatý Petr Chrysolog (ser. 142.); svatý Fulgenc (de laud. B. V.); svatí Anselm i Petr Damiani, dále Richard a sto Viktore - a mnoho jiných (v. Sal. in prov. c. 8. n. 204.).

Protože tedy se nezdá, že by to byl titul prázdných chvály, třeba rozuměti, kterak Panna Maria přispěla k našemu spasení. Stalo

se to trojím způsobem: žádostí a touhou, nežli Slovo tělem bylo učiněno; po Vtělení a obětování svého Syna - a konečně bolestmi, které vytrpěla, provázejíc ho po celé jeho utrpení.

Nejprve přispěla svou touhou: od té doby, co Bůh, hnut jsa naší bídou, slíbil Spasitele, uplynula sta let - a stále se nezjevoval. Kdo bude onen šťastný tvor, praví Prorok, který pohne toto Slunce, aby po tak dlouhé noci vyšlo? *Kdo vzbudí od východu spravedlivého?* (Is.41, 2). Byl to úkol tak smělý, že nikdo si netroufal - až přesvatá Panna jako jitřenka dala ve své době vyjítí tomuto Slunci věčnosti: *Já jsem učinila, aby na nebesích uzešlo světlo neskonale* (Sir.24, 6), ana se na křídlech svých tužeb a zásluh pozdvihla tak vysoko, že zalétla až před trůn Boží, aby urychlila naše spasení a vtělené Slovo hodně přijala ve své lůno. „Pozdvihla se až k výšinám nebeským, aby přijala s vysokého hradu nebeského Slovo, které bylo na počátku u Boha,“ dí svatý Augustin (ser. 33. de sanc.).

Když pak se Spasitel narodil, kdo pochopí, jak přispěla Panna Maria zase k naší spáse, ana ho za nás obětovala na smrt, tak jako ho pro nás porodila, pro nás vycho-

vala, a konečně spolu s věčným Otcem pro kříž určila! „Ó podivuhodné, předobrotivé slitování, jež s námi měli oba rodičové Ježíšovi! Ó neocenitelná láska Otce i Panny! Aby zachránili otroka, vydali svého společného Syna!“ volá svatý Bernardin (ser. 51. c. 4.). Je-li syn podle všech zákonů matčiným, a nesprostilo-li se božství Kristovo tohoto skutečného, přirozeného, mateřského poručenství (Salaz. in Prov. c. 8. n. 144.) - ano, lze-li věřit, že tento božský Syn nechtěl bez výslovného svolení přesvaté Panny vzítí tělo z těla jejího a život začít, ani bez jejího výslovného svolení na kříži dokonati: jaký větší poklad mohla k naší záchraně obětovat i leč svého božského Syna, aby za nás umřel! „Tak velice milovala Maria svět, že svého jednorozeného Syna vydala!“ volá s úžasem svatý Bonaventura. Pohlédneme-li na lásku, s jakou dokonána tato oběť, jest nepochopitelná; pakliže na tu, která oběť přináší, je to tvor, nemající nad sebou nikoho vyššího nežli Tvůrce; pakliže na přinesenou oběť, je to život samého Boha! Sudme z toho, zda mohla býti milejší věčnému Otcí po oběti na kříži kterákoli jiná oběť! Bylo by snad dosti, kdyby se řeklo, že obětovala k našemu vykou-

pení svého Syna k utrpení, kdyžť k tomu přispěla, i obětujíc sama sebe a připojivši k tomu své vlastní nevýslovné bolesti? „Na Kalvarii byly postaveny oltáře dva,“ praví Arnold Carnot, „první v Srdci trpící Matky, druhý na těle probodeného Krista; na prvním obětovala Matka svou duši, na druhém obětoval Syn své božské údy.“ „Spatřujete oltáře dva: první v prsou Panny Marie, druhý na těle Kristově; Kristus obětoval své tělo, Maria svou duši“; a oba přinesli oběť stejnou (De laud. M. & tract. 6. de verbo Dom.). Proto mohla přesvatá Panna říci sv. Brigitě, že vykoupila svět spolu se svým božským Synem, takorčka tímže srdcem. „Já a Syn můj jsme vykoupili svět jedním srdcem“; (l. 8. c. 25.) neboť, ačkoli Kristus - ve vlastním smyslu - nepotřeboval pomoci žádné a Panna Maria byla netoliko vykupitelkou, ale i vykoupěnou, byl přece zisk, nabytý z vykoupění pro ni, jakož i láska a právo, jimiž přispěla k našemu dobru, tak veliký, že zaslouží pocty krásným názvem vykupitelky, pokud nám tím, že spojila zásluhy své se zásluhami svého Syna, dobyla toho, čeho nám dobyl Ježíš Kristus, an pro nás byl živ a umřel, ze spravedlnosti (v. Veg. Pal. 29. n. 1722.).

Snížil-li se Spasitel ke svaté Gertrudě tak,

že ji nazval otiskem své bytosti v lidstvu: „Jako já jsem otisk bytosti Otcovy v Božství, tak budeš ty otiskem mé bytosti v lidstvu“ (l. 3. c. 6): suďme z toho, oč výraznějším bude obraz, jež tvořilo Srdce Mariino v Srdci Páně svými ctnostmi, svými bolestmi a milostí, která ze Spasitele bez omezení na ni přešla!

Modlitba

jako na stránce 83.

Zbožné úkony.

24. Modlívej se často za ty duše v očistci, které Pannu Marii zbožně ctily. - Když spatřila svatá Magdalena de Pazzis ve vytržení muka svatých duší, obětovala za ně mléko Panny Marie a krev jejího božského Syna, aby je občerstvila jaksi dvojím pramenem rajským. - Kdo si vzpomene, že Maria Panna v rozmluvě se svatou Brigitou se nazvala matkou duší v očistci (l. 4. revel. c. 138.), uzná, jak velice ji těší, pečují-li věřící o to, aby těmto nevěstám jejího Syna se pomáhalo, a že v tom spatřuje službu prokázanou jí samé.

25. Dávej almužnu ke cti Panny Marie. - Svatá Alžběta schovávala peníze, které

jí byly darovány, aby si přilepšila, a pak je rozdávala k úctě Blahoslavené Panny, žádajíc na chudých, aby se za ni modlili Zdravas(Sur.t.6.). - Svatý Gerhard, první biskup a mučovník uherský, šel tak daleko, že nikdy ničeho neodepřel, když byl poprošen pro Rodičku Boží. - Alexander z Alis opustil svět a všechny důstojnosti a vzal na sebe chudé roucho svatého Františka, protože ho k tomu vedla láska k Marii Panně.

3.

Maria Panna

je první učednicí Kristovou.

Uvažuj o tom, jak nápadnou podobnost se sebou samým způsobil v přesvaté Panně Kristus, jako její učitel, svým poučováním.

Ježíš Kristus sestoupil s nebe netoliko proto, aby vykoupil svět, ale také aby mu přinesl božské učení. Učil pak svět způsobem dvojím: slovem a příkladem svým. Ale zde třeba si všimnouti rozdílu: k učení stačila mu jen tři leta. Což tedy dělal jindy? Neboť jedině proto neprochodil světa, aby jej obrátil svými zázraky, aby jej posvětil svými ctnostmi, aby jej naplnil světlem svých božských slov: což neztrávil deset dílů své-

ho života z jedenácti v samotě chudé chatrče? Lze si pomyslet, že by tento jeho život byl marný a bez ovoce? Jistě ne. Neboť toho užil k největšímu svému dílu milosti, že totiž vypěstoval svatost své Matky ne-skonanou měrou nad svatost všechněch vyvolených, že ji učinil na výsost podobnou svatosti své.

Škeble tvoří jen tehdy největší perly, uchýlí-li se k nejhlubšímu dnu mořskému. Cílem tak dlouhého života skrytého bylo zabývatí se svou Matkou. Neboť nebylo by nepochopitelné, kdyby vtělené Slovo, sestoupivší s nebe, bylo zřídilo na zemi školu - an Otec prohlásil ho slavnostně za učitele: *Toho poslouchajte* (Mat. 17, 5) - a ne-nalezlo zde jediného žáka, který by dokonale odpovídal jeho božskému učení a jemu tak vzdal povinnou úctu? Ale tuto protimyslnost byl by spatřil svět, kdyby nebylo Marie Panny, kterážto, byvši vyvolena ke svatosti, podobné zbožnému člověčenství Ježíše Krista, doplnila božskou volbu a splnila božskou vůli, určující, aby se stala vzorem a učitelkou všech lidí.

Proto vším právem mohla ho nazvatí Spasitelem svým: *zplesal duch můj v Bohu, Spasiteli mém*; neboť jako on zjevil se jako

Spasitel spíše proto, aby vykoupil ji jedinou, než ostatní lidi: tak se zjevil také jako učitel, aby ji jedinou spíše poučil, nežli všec-ku ostatní církev. Ona samotna měla delší podíl na jeho vyučování - ona sama připravila mu více cti, pochopivši jeho velebnost a na sobě ji představivši s tak dokonalou svatostí, že se stala druhým praobrazem, podle kterého se měli v řádu milosti vytvořit apoštolé, mučedníci, učitelé, vyznavači, panny a všichni spravedliví.

A protože Ježíš Kristus chtěl být učitelem netoliko slovem, ale ještě více příkladem: *počal činiti a učit*, proto spojil, aby přivedl Matku k dokonalosti, obě dohromady: částečně poučoval ji zevně slovy, částečně vnitřním působením svého přesvatého člověčenství a hrdinnými skutky všelike ctnosti, věnuje k tomu svůj život, aby jí je postavil před oči jako v křišťálovém zrcadle, tak aby podle tohoto vzoru Panna vytvořila ctnosti své. Toť byla její nejznamenitější přednost, že stále viděla všechno nitro svého božského Syna, aby je napodobila: „Maria, naplněna jsouc Duchem Svatým, poznávala i myšlenky svého Syna,“ praví svatý Eusebius Nyss. (hom. in dom. 2. p. Ep.).

Božské působení vzájemné mezi Synem a Matkou spočívalo dále v tom, že jí za to, že mu dala život přirozený, propůjčil jiný, božský život milosti. Pohledte jen na to nejčistší a nejjasnější zrcadlo, ve které ustavičně hleděla božská Snoubenka, zdobíc se nejdražšími drahokamy nejsvětější duše Spasitelovy a napodobujíc je tak, jak jen možno pouhému tvorů. Měl-li dobrý ten příklad tolik moci, že podle svědectví svatého Jana Zlatoústého ta, jež jen jediný den ztrávila s několika svatými Otcí na poušti, ač k nim přišla toliko ze zvědavosti, byla úplně přeměněna, uvažme, jaký vliv měl dlouhý výborný příklad vtěleného Slova i tolikeré jasné poučení božského Mistra na Srdce tak dokonale připravené, jako bylo Srdce Mariino! Protože Kristus působil na svou Matku bez ustání svou láskou, i vší svou mocí, nedávaje uplynouti okamžiku, kde by nehromadil milost na milost, dar na dar, dobrodiní na dobrodiní, a protože Maria se ukazovala toho vždy hodnější a vnímavější: vytvořil si z ní konečně obraz svůj tak dokonalý, že ji bylo možno zváti: božskou - jakož ji skutečně nazývá svatý Dionysius Areopagita, an píše svatému Pavlovi o vznešené milosti, kterou mu prokázal svatý Jan,

že ho totiž přivedl k Panně Marii, která je Bohu zcela podobna: „k nejvyšší Panně, Bohu podobné“. Tak také někdy slunce, odrážejíc se v oblaku, jenž jest jeho světlu přístupen, vytvoří vedlejší slunce, pravému tolik podobné, že jest oku nesnadno rozeznati slunce pravé; a právě tak vytvořilo Srdce Kristovo svým učením i příkladem tak živý obraz svůj v Srdci Panny Marie, že se zdálo, jako by byla druhý Kristus, tak, že zříti bylo takořka onoho vtěto: „Kdo mne vidí, může ve mně spatřiti jako v zrcadle božství i člověčenství,“ řekla Panna Maria svaté Brigitě (rev. I. 2. c. 42.).

A takovou ji chtěl mítí sám božský Snoubenec, ukázav jí svou nejspanilejší tvář: *Ukaž mi obličej svůj* (Velep. 2,14). A proč to? táže se Teodoret: k čemu? Aby spatřil sám sebe zcela věrně v tomto křišťálu: „Aby v ní jaksi jako v zrcadle spatřil odraz svého obličeje.“

Modlitba

jako na stránce 83.

Zbožné úkony.

26. Uctívej ty svaté, kteří projevovali zvláštní úctu k Panně Marii. - Miluje-li kdo celou duší někoho, miluje i věci, jež mu

náležejí; tak uctívali ctitelé Mariini zvláštní úctou i ony světce, kteří s ní byli spjati nebo jí stáli velmi blízko. Zvláště a nade všecky nutno chovati velikou úctu ke *svatému Josefu*, jejímu choti - potom ke svaté *Anně* a sv. *Joachimu*, jejím rodičům. - Zvali-li pohané ony kameny, z nichž byly zbudovány jejich chrámy a oltáře, šťastnými (Arist. lib. 2. Thys. test. 59.), oč větším právem musíme zváti šťastnými ty, kdož přispěli k velikému chrámu Božství, jakým byla Panna Maria!

27. Pozdravuj často Pannu Marii. - Blazený Alfons Rodríguez z Tovaryšstva Ježíšova byl Panně Marii zvláště milý, protože ji pozdravoval každou hodinu, když uhodila, a protože každou hodinu v noci procítl, aby ji pozdravil. - Pozdrav ji aspoň pokaždé, kdykoli jdeš kolem jejího obrazu. - Svatý Bernard pozdravoval obraz přesvaté Panny v klášteře brabantském, kdykoli šel kolem něho: Ave Maria - a uslyšel odpověď: Ave, Bernarde.

28. Vzávej opět a opět přesvaté jméno Panny Marie - protože se ho ďábel nadmíru bojí. - Jistá žena v Japonsku, která před svým křtem opakovala jméno bůžka Amida sto čtyřicet tisíckrát za den, opa-

**kovala po křtu svatém právě tolikrát jména:
Ježíši, Maria! A jako dříve ji ďábel ráno
budil, aby tento bezbožný úkon konala,
tak ji volával potom její Anděl strážný, aby
konala tento svatý úkon zbožné úcty. - An-
dělé, pravila sama Panna Maria svaté Bri-
gitě, mají z toho radost, slyší-li mé jméno,
a děkují Bohu, že jim mým prostřednic-
tvím ukázáno oslavené člověčenství mého
Syna; duše v očištcí pociťují útěchu,
zaslechnou-li mé jméno -
a všichni ďáblové
se třesou.**

V.
SRDCE PANNY MARIE
JEST SCHRÁNOU OHNIVÉ
LÁSKY.

1.

*Bůh miloval Pannu Marii více než
všecky tvory dohromady.*

Uvažuj o tom, že oheň v nás nutno spíše
zvátí neohnivým, nežli ohnivým, protože se
rozněcuje na látkách zcela cizích, že tedy
nemá vlastnosti, kterou by měl mít, totiž
aby se rozněcoval na látkách sourodých -
jakož vykládá Aristoteles (I. 2. de gen. c. 3.).
Touto cestou nutno se obrátiti, chceme-li
chápatí rozdíl, jevící se mezi láskou našeho
srdce lidského, a láskou, která plála v Srdci
Panny Marie, kdež tento vzácný oheň svaté
lásky byl nejčistější a nejprudší, jakožto na
svém vlastním místě. Ať pozorujeme Pannu
Marii s kterékoli stránky, nenalezneme, leč
lásku: bylať milována od Boha nade všecky
tvory; ale i ona milovala Boha více, než ho
milují všichni ostatní tvorové; jest po Bohu
ze všech tvorů lásky nejhodnější.

Pannu Marii tedy miluje Bůh více než ostatní tvory, protože jest jediná, protože jest onano dokonalá bytost, která předstihuje nespočetný zástup všech vyvolených duší měrou největší. *Dívek je bez počtu; jediná jest holubice má, dokonalá má* (Velep. 6, 7). Proto o ní řečeno, že přichází z pouště: *Kteráž je to, jež vystupuje z pouště, oplývající krásou?* (Velep. 8, 5). Neboť třeba se na světě svatých sebe více, přece tento svět v porovnání s Pannou Marií před Bohem zcela mizí jako pustina, kde nelze najíti nic podivuhodného, leč Marii.

Dary, které udělila Nejsvětější Trojice Panně Marii, jsou svědky lásky; a tak možno změřiti zcela bezpečně vznešenou lásku, kterou k ní měla. Předně: jaký to dar od Otce, an jí daroval svého Syna a tím jí propůjčil podíl na své vlastní slávě, jakého nepropůjčil, aniž kdy propůjčí nikomu, ani na nebi ani na zemi! Není největší sláva Otcova v tom, že mu připisujeme stvoření světa, protože mu tím nepřibylo nic podstatného a bez něho také byl věčně blažen. Jeho zvláštní sláva záleží v tom, že zplodil Syna tak dokonalého, že je s ním pravým Bohem: Věřím v Boha, Otce všemohoucího - a poté ho vyznáváme jako Stvořitele

nebes i země. Tuto výlučnou slávu, o které se Otec nedělí ani s jinou božskou osobou, jako by chtěl sdílet s přesvatou Pannou, an svobodně volí mít s ní společně Boha za Syna, a ona v čase právě tak je původem stvořené bytnosti Kristovy, jako jest Otec původem jeho nestvořené bytnosti od věčnosti. Proto mohou oba plným právem říci Kristu: *Tys můj zplozenec, já jsem tě zplodil: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe!* (Ž. 2, 1). To je tak vznešená přednost, praví žasna svatý Bernardin, že jí nenalezneme ani mezi osobami stvořenými ani nestvořenými: „Ani mezi stvořenými ani nestvořenými osobami nesetkáme se s důstojností tak nevýslovnou! Setkáváme se s ní toliko u jediné osoby božské, totiž Otce, a u jediné osoby lidské, totiž Panny Marie“ (Tom. 1. s. 52. a. 3. c. 2.).

A jakýto dar od božského Slova pro jeho Matku, an jí právě to udělil, aby byla jeho Matkou! Což nemohl Syn Boží vládnouti přesvatou Pannou jako svým majetkem? Nemohl tak, jako když byla stvořena Heva bez svolení Adamova, právě tak utvořití své tělo v lůně Panny Marie, nebera si a nečekaje jejího dovolení? Mohl arcí - ale nechtěl: „Nechtěl z ní vzítí své tělo, leč by

své tělo k tomu vydala" (Guil. abb. in Cant.). Na její vůli učinil závislým uskutečnění díla ze všech největšího, totiž božské Vtělení, ponechávaje jí, aby to dovolila tak a za oněch podmínek, jak sama uzná za dobré. *Staň mi se podle slova tvého!* aby nejen všichni tvorové ve svém obnovení byli jejími dlužníky, ale i on sám byl jejím dlužníkem, co se týče jeho stvořené bytosti, takže ona jediná mezi všemi mohla se chlubit, že mu ji darovala první a napřed. Tak píše i svatý mučedník Methodius, pozdravuje vznešenou Rodičku Boží těmito slovy: „Ejhle, ty sis udělala dlužníkem toho, který rozdává vše; neboť zatím co my vesměs jsme před Bohem dlužníky jeho, jest on sám dlužníkem tvým!" (Ser. de purif.)

Ale i Duch Svatý - jaký to dar udělil přesvaté Panně, an ji učinil svou Chotí! Podle zákonů lidských sdílejí manželky tituly svých choťů: ženy, které se provdají za nejvznešenější osobnosti, přijímají také jména nejvznešenějších osobností (l. form. ff. de sen. 1.). Oč spíše musí podle zákonů nebeských přesvatá Panna býti účastna názvu svého božského Chotě! Ale výhody tohoto zasnoubení rajského nelze vyčerpatí toliko názvy, nýbrž: jako za starých dob

při prvním vkročení podávaly se nevěstě klíče domu na znamení společenství a spolumajetku všeho jmění, ke kterémuž společenství ji manžel přijímal: tak získala si i přesvatá Panna svým zasnoubením s Duchem Svatým nové a nevýslovné vlády nad všemi poklady milostí i nad rozdáváním nebeských pokladů - jakož tvrdí svatý Bernardin: „Ona má takořka svatební právo nad všelikým časným vycházením Ducha Svatého, takže jakákoli milost přichází z rukou jejích, jestliže chce, kdykoli chce, jak chce a kolik chce (sermo 61. c. 8. 1. 1.).

Zdaž se kdy nedostalo přesvaté Panně od Nejsvětější Trojice nekonečně více milostí a předností, nežli všechněm tvorům! A zdaž by tedy kdekdo nesouhlasil s největšími bohovědci - ačli něčemu rozumí - že Maria Panna byla od Boha více milována, vážena, ba hýčkána, nežli všechna Církev bojující i vítězná dohromady! (Suar. 3. p. t. 2. d. 18. c. 6. - Ansel. l. de exc. V. c. 4. - Bernardinus s. 15. de fest. V. - Vega Pal. 32. - Cirra 4. ap. Henríquez de fine hom. l. ult. c. 10. Granados tom. 2. in 1. p. disp. 1. s. 4. n. 18.)

Podle toho je Panna Maria ona vzácná perla, k jejímuž zakoupení pokládal Kris-

tus poklady svého vykoupení za lépe užité, nežli na zakoupení menších perel všeho lidu - totiž všech vyvolených, takže, kdyby bylo možno ji ztratiti, byl by raději zachoval si ji, nežli nesčetné množství svatých i celého pokolení lidského.

Modlitba k Panně Marii

k uctění jejího přesvatého Srdce.

Ó Matko svaté lásky, dive přirozenosti i milosti, poklade nebes i země: tvé nejblazeštější Srdce je královstvím stvořené lásky a ty jsi právě tím ta, jež Boha nejvyšší miluje i sama jest nejvíce milována a lásky nejhodnější mezi všemi tvory. To vyznávám před tebou, vznešená Paní, ke tvé cti a slibuji, že chci býti tvůj netoliko v důsledku přirozenosti, nýbrž spíše volbou své vlastní vůle, poněvadž do rukou tvých zcela jsem odevzdán. Chlubím se tím více nežli jakýmkoli panstvím na zemi a přál bych si, abych měl hlas tak mohutný, že by jej bylo slyšeti po všem vesmíru, abych všude mohl hlásati tvou chválu.

Přál bych si, abych mohl vniknouti až do duší a srdcí všech lidí, abych si tě vážil a tebe miloval za ně tak, jak zasluhuješ. Ví-dám, kterak ve světě požívá úcty tolik osob,

které toho hodny nejsou; nuže, všechny ty světské cti a pocty přináším tobě, setřev s nich všelikou nedokonalost a znetvoření, jakožto hold povinovaný tvé velikosti. Byl jsem dosud, ach, příliš chladný ve tvé službě a zameškal jsem mnohou krásnou příležitostí ke tvé úctě; chci tedy nyní nahraditi svoji nedbalost a přeji si ze srdce, abych tě ctil a miloval tou měrou, jako tě ctíli a milovali všichni tvoji ctitelé.

Přijmeš však, má nejvyšší Královno, tuto moji nabídku, když tě vychází ze srdce, které jest zcela plno lásky k sobě samému? Ach, neodvažují se to popírat; je tomu skutečně tak. Kdo však mi může je změnit v srdce jiné, v srdce podobné srdci tvého božského Syna, leč ty, jejížto prosby mají před soudným stolcem na nebesích takovou moc, jakoby to byly rozkazy! Popatř tedy, je-li bída jako bída má, poněvadž mám k tobě srdce tvrdé, ač ty jsi náš život, naše bezpečnost a po Ježíši Kristu naše jediná naděje! *Mou jedinou nadějí jest Ježíš a po Ježíši Maria!* Nuže, pspěš, má nebeská Zachranitelko, pspěš mi soucitně na pomoc, osvobod mne od mne samého, poněvadž jsem sám sobě nejnebezpečnějším nepřitelem! Požehnána buď hodina, ve které mně prokážeš tuto do-

brotu a ke mně se ukážeš jako ta, která jsi ke všem, kdož tě vzývají, plna štědrosti, plna útrpnosti. Tuto hodinu očekávám od tvé dobrotivosti, abych tě pak již opravdově miloval, tobě věrně sloužil a neustal, až tě spatřím na trůně tvé slávy v nebesích. Amen.

Zbožné úkony.

29. *Važ si z lásky k Panně Marii zvláště ctnosti čistoty.* - Tak milovali čistotu, aby způsobili radost nebeské své Matce, svatý Eduard, svatý Alexius, svatý Eleazar a jiných nespočetně mnoho. - Svatý Ondřej z Chiotu uzdravil se okamžitě z nebezpečné nemoci, jakmile učinil Panně Marii slib, že bude čistě žíti; na znamení přijaté milosti před lidmi a svého slibu Královně panen, odíval se jen bíle.

30. *Uctivej obraz Matky Boží.* - Je snadno, tento hold vzdávati Panně Marii, protože zhusta vidáme její ohraz u cest; a je to Královně nebeské milo. - Jistá dívka, vychovaná v klášteře bologneském, viděla, kterak řeholní panny, kdykoli šly kolem obrazu Panny Marie a při tom se uklonily, pokaždé si zatkly růží na prsa; to ji pohnulo, že vstoupila do kláštera také (March. diario. 25. února).

31. *Chovej obrazy Panny Marie ve svět-nici anebo je nosivej u sebe.* - Dábel bojí se jí tolik, že - jakož vypravuje druhý sněm nicenský - slíbil jistému poustevníkovi, že ho nebude už nikdy pokoušeti k nečistotě, pakliže ze své cely odstraní její obraz. - Císař Ludvík zbožný nosil obraz Panny Marie stále u sebe, a když jeho dvořané si vyšli na hon a se bavili, klekl před ním, modle se.

2.

Panna Maria miluje Boha více než všichni tvorové.

Uvažuj, že tak, jako od broušeného křišťálu odráží se paprsky sluneční touže měrou, jak naň dopadají, i nesmírná láska, kterou chová Bůh k Panně Marii, ukazuje nám i mohutnost lásky, kterou ona odplácí; neboť mezi oběma panuje týž poměr, jako mezi pouhým tvorem a jeho Tvůrcem. *Milý můj jest můj a já jsem jeho* (Velep. 2, 16); bylo by cosi pitvorného, kdyby Panna Maria, jsouc milována více nežli všichni tvorové dohromady, ho navzájem tak nemílovala. „Jaký div, miluje-li ho více než veškerenstvo, a na rovněž milována je nade všecky,“ praví sv. Bonaventura (in spec. c. 6.). Kdo však to

může s dostatek vysloviti? Lze snad vyhaslým uhlem výstižně namalovati plamen, jehož ani barvami na plátně výstižně znázorňiti nelze? Abychom aspoň koktajíce o tom cosi řekli, vzpomeňme, že láska v Srdci Panny Marie byla ohněm ve svém okruhu - a proto musila mít tři vlastnosti: musila býti velmi prudká, stálá a naprosto čistá.

Žár tento byl naprosto čistý, protože Panna Maria, sotva žiti začala, nemilovala nic jiného leč Boha, protože sice milovala tvory, ale dokonalou láskou pro Boha a v Bohu. Tento přesvatý oheň byl v Srdci přesvaté Panny také ustavičný, jako na oltáři Bohu zasvěceném: *Oheň bude bez ustání hořeti na mém oltáři* (Lev. 6, 12), protože rovněž od prvního okamžiku svého života, kdy dostala nejvyšší poznání Boha, ihned k němu obrátila svou náklonnost se vší prudkostí, a protože bez přetržení, i ve spánku, jen k němu obrácena zůstávala, kdyžtě ani její rozum v poznání, ani vůle v milování nebyly závislé na fantasii. Na ostrově Madeiře trval kdysi požár, jenž tam vypukl, sedm let a vyhasl teprve, když se mu již nedostávalo potravy; ale u přesvaté Panny trval žár lásky netoliko sedm let, nýbrž více než šedesát, až skončil onen přešťastný plamen jejího

pozemského života - tak jako onen vzácný fenix rajský, který zmírá, ale ve svém plameni znovu obživuje - a až když přešla bezprostředně z lásky tohoto putování k lásce v nebeské vlasti, po nesčetných úkonech a projevech lásky, jež možno zváti i počátkem i koncem jejího života. „Úkony lásky, které vzbudila blahoslavená Panna za svého života, byly nesčetny, takže jejich počet srovnati lze tak asi s počtem úkonů všech svatých; byla totiž živa v nepřetržité řadě zásluh“ (Suar. t. 2. disp. 18. s. 4.).

Nejvýznačnější však vlastností lásky Marie Panny ze všech byla prudkost její, ježto její posvátný žár s jedné strany se nesetkával se žádnou překážkou, protože svatá Panna nikdy se nedopustila hříchu, ani se nepoddala váhavosti ani nedokonalosti; s druhé pak strany následkem vlité víry, pro naději, pro dary Ducha Svatého, pro přechasté pohledy v božskou bytnost, kterou tak jako blažené duše několikrát spatřila nezahalenou, byla plna nejvyšší moudrosti, takže byla oheň sám, jako železo v nesmírné peci, jak praví svatý Ildefons: „Jako proniká oheň železo, tak pronikal, prožhavoval, rozpaloval ji Duch Svatý zcela, takže se zdála jako plamen Ducha Svatého, nic necítíc, leč jen

žár lásky Boží" (Ser. de Assum.). V ní působil Duch Svatý, co chtěl - chtěl však působiti tolik, na kolik toho byl schopen tvor, podle pevných zákonů milosti.

Proto milovala Panna Maria Boha sama netoliko více než všichni svatí dohromady, nýbrž i sama svou přemírou lásky stačila povinnosti lásky dluhované Bohu, milujícího za všecky tak velice, jak mohl po právu žádati, aby od nás byl milován.

Lze věřiti tomu, že Hospodin, oznamuje svůj ohnivý zákon na hoře Sinai, vzal ohled i na přesvatou Pannu: *V jeho pravici ohnivý zákon* (Deut. 33, 2): „Milovati budeš Boha z celého srdce svého, ze vsí duše své, ze vsí mysli své, ze všech sil svých.“ Kdo však ze smrtelníků byl s to tento zákon vyplniti? Maria vyplnila jej dobře, ano mnohem dokonaleji, nežli všichni pozemšťané, ba lépe než andělé nebeští; (Vega Pal. 17. n. 1241. et apud Torres, Aragonius, Bogn. Carr., Alb. M.); proto nazývá se právem *Matkou krásného milování*, (Eccl. 24, 24); neboť v jejím Srdci probudila se láska tak dokonalá, že všecky bytosti nedovedly vzbuditi takové; ona svedla s nebe na zemi svatou lásku, zavázavši Otce, aby svého Syna jednorozeného seslal v podobě, jak bylo vhodné; neboť

kdyby byla přesvatá Panna milovala méně, nebylo by na zemi možno ani by bylo nedošlo k tomu, aby věčné Slovo sestoupilo a stalo se člověkem. Mnozí velcí učitelové jsou přesvědčeni o tom, že tělo Ježíše Krista se utvořilo z nejčistší krve Panny Marie, které následkem prudké lásky bylo sevřeno, když svým slovem, svět obnovujícím: „Staniž mi se“ dala své svolení (Veg. Pal. 24; apud quem Pomerius citat Alb. M.).

Tak-li tedy tomu jest, kde mohl býti učiněn první počátek věčné Lásky tělem učiněné, nežli v Srdci Panny Marie? A které srdce bylo hodnější - po Srdci božského Syna - leč Srdce jeho Rodičky, která dovedla býti Matkou, nade vše ho milující!

Modlitba

jako na stránce 106.

Zbožné úkony.

32. *Pozdravuj Pannu Marii často pěti žalmy, jichžto prvních písmen v latině tvoří jméno: Maria. Jsou to: Magnifikat - žalm 119, Ad Dominum - žalm 118, Retribuere - žalm 125 - a žalm 122: Ad te levavi. - Blahoslavený Josione konal tuto pobožnost každodenně - a po jeho smrti vytvořilo se na něm pět růží:*

dvě na očích, dvě na uších, jedna na ústech, a každá z nich měla na lístcích napsánu prvou slabiku uvedených žalmů. Tak velice se líbila Panně Marii tato svatá duše se svou pobožností.

33. *Nabádej malé ditky*, aby vzývaly Panu Marii a ji chválily. - Svatý František Borgia a svatý Ludvík Gonzaga byli tak šťastní, že první slova, která se naučili vysloviti, byla jména Ježíš a Maria; - blahoslavený Ludvík opakoval tato jména na každém stupni, když stoupal po schodech.

3.

Panna Maria jest hodnější lásky než všichni tvorové.

Uvažuj o tom, že Panna Maria, jsouc od Boha milována nade všecky tvory a milujícího sama více nežli všichni tvorové, nutně také sama jest lásky hodnější nežli všichni tvorové.

Jakékoli dobro je lásky hodno dvojím způsobem: samo o sobě a s ohledem na nás. „Dobro je hodno milování od každého, ale zvláště dobro vlastní“ (Arist. Rhet.).

Panna Maria zaslouží lásky ve stupni nejvyšším zvláště pro své dokonalé vlastnosti,

jimiž byla obdařena a jež má všecky, ať jakéhokoli druhu, v plnosti nejvyšší: *Ve shromáždění svatých zdržování mé* (Eccl. 24, 16); to podle výkladu svatého Bonaventury znamená tolik jako: „Mám v plné hojnosti vše, co mají ostatní svatí jen částečně“ (in spec. l. 7.). Mám, jako by řekla Panna Maria, v plnosti, kterou obsáhnouti může tvor podle zákonů milosti, všechno to, co krásného je rozptýleno mezi všemi svatými. Je-li však řeč o řádu přirozeném, byl netoliko svět zvláště stvořen pro přesvatou Pannu, jakož dí svatý Bernard: „Pro ni jest učiněn všecken svět“ (ser. 1. in Salve), nýbrž ona sama je světem zcela zvláštním: „Bůh stvořil Marii jako zcela zvláštní svět pro sebe“; bylať stvořena, aby zjevila slávu Boží neskonale lépe, než to mohou všichni tvorové na světě.

Její duše byla jako nebeský den, nemající noci, protože, jsouc osvícena všelikým způsobem, netoliko nabytou zkušeností, ale i vlitým věděním, znala pravdy přirozené i nadpřirozené lépe, než je znali všichni duchové stvoření, a lépe, než kdy je budou znáti, takže nikdy toto vědění nemůže býti zakaleno jakousi nevědomostí z omylu, a nikdy jí nescházela znalost potřebná postavení Boží Rodičky, Královny andělů, vše-

obecné patronky Církve (v. Veg. Pal. 12.). Proto nikdy neustávala působiti sideami vlitými po způsobu andělů, nepotřebujíc představ obrazotvornosti; mohla tedy, jak již řečeno, pokračovati ve svém rozjímání i za spánku, ano nebylo závislé na smyslech. I její tělo mělo podíl na darech duševních tak, že svatý Dionysius Areopagita byl uchvácen, když po prvé spatřil tuto rajskou tvář, takže psal svatému Pavlovi, že kdyby ho byla neupozornila víra, byl by se klaněl Panně Marii jako Bohu: „Byl bych se jí klaněl jako Bohu, kdyby mne božská víra neučila, že Bohem není“ (V. Carth. l. 1. hom. 5.).

Postačí, podotkneme-li se svatým Albertem, že krása Marie Panny dosáhla onoho nejvyššího stupně, jehož vůbec může dosíci krása těla smrtelného při všemožném rozpětí přírody: „Rodička Boží dospěla vrcholu krásy, který je možný na těle podle činnosti přírody“ (ap. Bernardinum Bast. s. 4. de nat.). Proto bylo nutno, aby „jí byla propůjčena taková sebevláda, že mohla zmírniti skvělost svých tváří, aby ji snesli ti, kdož na ni pohlédli“ praví Carthusianus (l. 1. de laud. V. c. 36.); za to pak nabyla ona mocné přitažlivosti, jakou plodí ctnost, takže pouhý pohled působil čistotu v tom, kdo na ni

hleděl stále. Takto byla Panna Maria jako slunce, jež tvoří po staletí v horách zlato, schopna toho, že jediným pohledem budila v srdcích svatost. „Těm, na něž pohlédla, udílela vyznamenání neposkvrněnosti“ (Am. de inst. V. c. 7. apud Veg. Pal. 6. Cirr. 15.).

Byla-li tedy dokonalost Marie Panny z darů přirozených tak velká, lze z toho souditi na dokonalost její nadnebeské duše; na ní zajisté nemohlo býti působení vtěleného Slova bez účinku, kdyžť jí od počátku propůjčeny byly milosti nejpodivnější, nejsvětější, nejznamenitější ze všech milostí a darů nebeských již napřed, aby byla důstojnou družkou Ježíše Krista, pomocnicí jeho vykoupení a Boží Matkou a aby mezi ní a Bohem nastal onen soulad a shoda, které bylo třeba, aby v čase porodila toho, jehož Otec zplodil od věčnosti. „Aby žena porodila Boha, bylo třeba, aby povýšena byla jistou měrou za rovnou s Bohem a aby skrze jakousi nekonečnost milostí a darů stala se božskou“ (sv. Bernard ser. 61. a 1.). Odtud pocházejí nejvznešenější názvy, které jí dávají svatí učitelé z ponuknutí Ducha Svatého: svatý Ignác mučedník zve ji na více místech „božským divem“ (ep. 1. ad. Jo.); svatý Epifanius nazývá ji „duchovní mat-

kou" (de l. V.); svatý Jan Zlatoústý „divem světa" (hom.in Hyp.Dr.); svatý Efrém „divem větším nežli celý svět" (or. de laud. V.); svatý Jan Damasc. „propastí milostí" (or. 2. de Ass.); Ondřej z Kréty „pokladem vši svatosti" (ser. de dom. Deip.); svatý Anselm nazývá její milost „nezměrnou, nevýslovnou" (de exc. V.); svatý Bernard zove ji „úkolem všech věků" (ser. 2. de pent.); svatý Bonaventura docela ji jmenuje: „nejnesmírnější" (in Spect. c. 5.); svatý Augustin, nenašed mezi tvory jiného výrazu, jímž by mohl vyjádřiti svou úctu, jmenuje ji „obrazem Božím" (ser. 35. de sanct.); - krátce: péra všech svatých Otců závodila po všechny doby, aby se ve chvále Panny Marie vyšvihla co nejvýše, a ukazují nám cestu, kterou máme jíti, abychom nezbloudili, an Hospodin ji nám dal za vůdkyni.

„Cokoli však velkého si představíme, slyšice tyto věci, je to přece jen pouhý nástin velikosti Panny Marie a krásy oné nejbláženější duše, která je takovou rozkoší pro božského Snoubence, že obdivuje se její velebnosti a vznešenosti, nemůže se takořka nasytití, jmenuje ji opět a opět krásnou. *Aj, krásná jsi, přítelkyně má, aj, krásná jsi* (Velep. 1, 14); *Jak jsi krásná, přítelkyně má,*

jak jsi krásná! (Velep. 4, 1); *Jak jsi krásná, a jak ušlechtilá, nejmilejší!* (Vel. 7, 6) Jaké to spatříme divadlo, až jednou budeme hodni, pohleděti na Pannu Marii na trůně její slávy! Svatá Kateřina Sienská, které jednou bylo dopřáno spatřiti krásu duše, která je v milosti Boží, byla tímto pohledem tak užaslá, že jako ve vytržení řekla Ježíši Kristu: „Nedivím se, žes nasadil svůj božský život, aby sis získal perlu tak drahocenou!“ Považme nyní, co by byla řekla, kdyby byla mohla spatřiti propast krásy, Marii Pannu, kteráž jest sama o sobě krásnější, nežli celý ráj dohromady: *libá a pěkná jako Jerusalem* (Velep. 6, 3)!

Kdož by nyní nevyznal rád, že když v Srdce vznešené Panny vylito jest tolik nesmírné dokonalosti, tak že byla dobrá jediná sama sebou, patří jí také jako spravedlivá daň láska všech srdcí? A přece jest jen měsícem, který není pln sám pro sebe, takže by své plnosti nesdělil také s tvory ostatními: „Plna jest pro sebe i pro jiné.“ Není v ní jediného paprsku, jehož by jí neudělilo Světlo nestvořené, není v daru, jehož by neobrátila zase pro nás ubohé, považujíc se za právě tak šťastnu, když přijímá, jako když jako Matka milosrdenství může

udělovati i nám na zemi. Nedopustme, aby tato slova, obsahující pro nás velkou útěchu, dozněla bez hlubší úvahy.

Na Panně Marii, ač-li má splniti úkol, který jí uložil Bůh, aby totiž byla Matkou milosrdenství a všeobecnou přímluvkyní za celou Církev, žádá se tu tří věcí: aby věděla, že se nás má zastati - aby to mohla - a aby to chtěla. Nuže, toto trojí jest u ní a to ve vši žádoucí dokonalosti.

Lidské zákony dlouho nedovolovaly, aby ženy zastávaly úřad obhájců, snad proto, že zákony nespolehají na ženskou vědu a zkušenost. Ale soud nebeský může od počátku spoléhati na zkušenost a vědomosti Panny Marie zcela dobře, protože jest ponořena ve světlo božské a kolem kol oděna sluncem, tak že vidí všecky naše potřeby tak jako Bůh. „Bůh Marii povýšil tak, že dav jí sebe, daroval jí všecko, kde co“ (Ans. de laud. V.). Její říše rozkládá se do takové dále, jak se rozprostírají všecky stvořené věci; proto praví svatý Bernard, že má právě tolik poddaných, jako Nejsvětější Trojice: „Blahoslavené Panně slouží tolik tvorů, kolik jich slouží Trojici“ (t. 1. s. 61. a. 8. c. 6.). A toto rozsáhlé panství má netoliko následkem svého vyvolení, ale i prá-

vem přirozeným, podle něhož musí míti podíl jako Matka na statcích Synových, jako Nevěsta na všem bohatství svého Snoubence — a jakožto nejvyšš dokonalá ode všech osob stvořených býti ctěna. „I kdyby nekyla Matkou Boží, musila by právě tak býti panovnicí světa pro svou dokonalost“ (sv. Bernardin t. 1. s. 61.).

A co říci o její vůli, kdyžtž i po této stránce podobá se lilii, aby se - protože ji tísní tíha korunované hlavy - skláněla ještě laskavějik zemi, a protože ve všech svých přednostech spatřuje právě tolik závazků, aby nám prokazovala dobrodiní. Láska, kterou chová k duším, vykoupeným od jejího božského Syna, jest neuvěřitelná, tak že to pokládá za zisk svůj vlastní, a tyto duše oceňuje právě podle té ceny, kterou vynaložil na to, aby je vykoupil. Tak praví svatý Bernard, že všecka láska, kterouse všichni svatí navzájem milují, srovnána jsouc s láskou, kterou miluje Panna Maria každého z nich, není ničím jiným, než jakokdybychom chtěli srovnati střed země s největším objemem nebes. „Vzhledem k prameni, z něhož tato láska tryská, jest jako středobod proti obvodu oblohy“ (T. 1. s. 61. a. 3. c. 2.).

Jak ohromný jest podle toho nevděk křes-

tanů, kteří, ač jsou milováni nade vše po-
myšlení, nemilují navzájem Panny Marie,
která je tak dokonalá sama o sobě a k nám
jak předobrotiva! Svatí andělé, ačkoli jsou
své Královně mnohem méně dlužní než my,
neopomíjejí od počátku jejího stvoření, jak-
mile jim byla ukázána oděna božským Slun-
cem, milovati ji více než sami sebe. „Svatí
andělé milovali přesvatou Pannu od prvního
okamžiku více než sami sebe,“ praví bla-
hosl. Amadeus (Rev. c. 2.). Jak bychom ji
tedy nemilovali i my, majíce k tomu mno-
hem více příčin! Tvor tak podivuhodný, tak
vyvýšený nade všechny jiné tvory, tak úzce
spojený se Slovem vtěleným, má býti podle
zákonů lásky od nás milován více než mi-
lujeme sami sebe. (V. Lelang. p. 6. tr. 4. d.
5. q. 3.; at ap. ill. Ov. contr. 8.; Granad. tr.
7.; Carthus. in 3. d. 29. q. 3.; et apud. ipsum
Rich.).

Modlitba

jako na stránce 106.

Zbožné úkony.

34. *Ozbrojme se svatým jménem Panny Marie.* Ctihodná Hyacinta Mariscotti na-
psala si občas jméno Maria na kousek pa-
píru a pozřela jej, toužíc, aby si je jaksi u-

ložila do srdce. - Když kladli svatého Edmunda na lůžko ke spaní, nakreslil si vždy palcem na čelo jméno: Ježíš a Maria. - Neuléhejme, nevzývajíce aspoň obě neb aspoň jedno z těchto svatých jmen.

35. Modlívejme se často antifonu: „Blahoslavený život Panny Marie, kterýž nosil Syna Otce věčného, a prsy, kterých Kristus požíval.“ - Jistý duchovní, jenž dlouhá leta tak činíval, onemocněl, potom následkem nemoci zešílel a to tak prudce, že si jazyk rozkousal; tu se mu zjevila přesvatá Panna, občerstvila ho několikrát krupějem svého mateřského mléka, uzdravila a zmizela, kdežto kněz zůstal pohřížen v moře nebeské sladkosti; z vděčnosti zřekl se světa

a vstoupil do kláštera (P.

Barry, Paradisus

4. února).

VI.

SRDCE PANNY MARIE, POHŘÍŽENÉ V MOŘE BOLESTÍ

1.

Statečnost Panny Marie v utrpení.

Uvažuj o moři bolestí Panny Marie, abys s ní pocítil soustrast, jakož je povinností toho, jenž ji miluje, aby s ní měl útrpnost.

Tyto bolesti jsou podobny moři; proto bylo její srdce pobouřeno v takovou hlubinu útrap, že podobné nebylo nikdy v srdci některého tvora. *Vizte, jest-li bolest jako bolest má* (Pláč Jer.1, 12). Tak jako kdysi potopa světa měla tři zdroje vod: moře, zemi, a oblohu, (Jul. an. mun. 1956. n. 16.), tak měla i záplava bolestí Panny Marie tři zdroje: Pannu, lidi a Ježíše Krista: Pannu její statečností, lidi jejich nevděkem, Ježíše Krista láskou, jakou k němu chovala Matka.

Aby vznikla potopa, shlazující přírodu, vyrazily všechny vody, skryté v lůně země jako v propastech, aby jejich proudy rozlily se všude. A právě tak vyrazil první zdroj velkého bolu, zaplavivšího Pannu Marii, ze země jejího vznešeného Srdce.

Vzpomeňme, že Maria jest ona žena, jejížto ceny nelze odhadnouti: *Ženu statečnou kdo nalezne? Zdaleka a až z končin posledních je cena její* (Př. 31, 10), protože ona jediná je tak silna, že nikdy nebyla přemožena ďáblem, nikdy podrobena hříchu, nikdy poddána komu jinému leč Bohu! Proto je její cena zdaleka, až z posledních končin světa. Neboť věčné Slovo přišlo s nebe, aby jí dobylo, a k tomu upotřebilo tolik zásluh, tolika milostí a nad to takovou míru i ze svého vykoupení, jako neužilo k dobytí všech svatých a vyvolených. Slušelo se tedy, aby této Ženě vykázáno bylo pole vhodné, aby mohla dokázati sílu svého Srdce; a tímto polem bylo hora kalvarská. Tak jako na ní bylo složeno na ramena trpícího Boha úměrné břímě muk, tak tam i na Srdce Panny Marie nahromaděna tíha bolestí, přiměřená té, jež jest největší mezi tvory, aby i zde byla nejdokonalejším obrazem svého božského Syna. A to tím více, že se při její statečnosti musila ruka rozevřít ještě více, protože bolesti u ní byly i útrapou a spolu i darem!

Když totiž trpící Spasitel posvětil utrpení, nabylo pro svaté duše takové ceny, že je pokládají za nejvzácnější dar svatební k svému spojení s Ježíšem: *Jestliže dobře činíce*

trpělivě snášíte, toť milostu Boha (I. Petr 2,19). Proto je nazvala blažená Angiola „svým věnem“; - svatá Terezie nepokládala život pro nic tak za prospěšný, jako pro utrpení, ona často opakovala: „Buď trpěti nebo umřít!“ - Svatá Magdalena z Pazzis šla ještě dále, ujišťujíc, že chce raději život začít znovu, ale v bolestech pro Pána svého, než umřít bez utrpení: „Trpěti a neumírat!“

Jak tedy velká byla asi touha trpěti v Srdci Panny Marie, královny všech ctností, když touha po tom v těchto svatých duších plála tak mocně! Jakkoli Maria předstíhovala svaté svatostí, přece ještě výše vynikala nad ně žádostí trpěti pro svého Boha víc a více.

Aby se tato pravda ještě více pochopila, třeba uvážit, že Svatí rozeznávali v utrpení dvojí rozkoš: předně, že je to prostředek, státi se podobným Ježíši Kristu silnou statečností. Nuže, jako velice se podobala Rodička Boží svému Synu, jako veliká byla i sláva, kterou za odměnu obdržela v nebesích: tak právě velky musily být i bolesti, které toho zasloužily; kdo však odhadne to i to? *Vysokost nebe a širokost země i hlubokost propasti kdož jest změřil?* (Sir. 1, 2). Nikdo jiný nemůže toho změřiti leč Stvořitel sám!

Připojme k tomu, že náplň bolesti těchto musila odpovídati netoliko síle Marie Panny a cti, která na ni čekala na nebesích, ale i úctě povinné jejímu božskému Synu zde na zemi; neboť, aby Bůh trpěl a nenalezl hodné útrpnosti, není slušno. Ale kdo mohl míti s ním útrpnosti tak, jak je hodno? Andělé na nebesích mohli se mu klaněti a obdivovati, mohli ho chváliti, ale dostatek s ním soucítiti nemohli. Lidé na zemi mu bol působili a množili, místo aby pocítili s ním útrpnost! Aby tedy nestala se věc nehorázná, že by toliko neživí tvorové: země, živlové, slunce, nebesa cítili útrpnost s utrpením a smrtí svého Stvořitele, proto vyvolila Prozřetelnost Srdce Mariino a vložila do něho tolik bolesti, že mohlo spolucítiti hořké utrpení Bohočlověka. Jako Maria Panna při zvěstování andělském dala za všechny lidi svolení k zasnoubení věčného Slova s lidskou přirozeností, tak s ním i trpěla, plna soucitu za všechny lidi, když trpělo na Kalvarii.

Odtud onen div, jakého nikdo dosud nespatrił a již nikdy nespatrił, že se současně zatmělo slunce i měsíc; slunce, totiž Kristus, zahalen byl neproniknutelnou temnotou svého nevýslovného utrpení - měsíc,

totiž Panna, obklopen byl mrakem bolesti, jaké nepocítilo nikdy lidské srdce, následkem svého soucitu. *Slunce obrátí se v tmu a měsíc v krev* (Joel 2, 31).

Modlitba

V jakém zahanbení stojím před tebou, Panno bolestná, maje vinu tak velikou na mukách tvých i na mukách svého Spasitele! Když však mne on strpěl hřešícího, jak bych se mohl obávat, že nenaleznu útrpnosti u tebe, když svých hříchů tolik lituji! Ó, Srdce Královny mučedníků, pohroužené v tůni bolesti přesahujících všeliký lidský rozum, co by se ze mne ubohého stalo, kdybys mi byla nezajistila u mého Spasitele dobrého místo zlého, kdybys neprosila za odpuštění pro mne, kterýž nezasloužím, leč jen trestu! Podávám ti v dík lásku všech tvorů, a v odplatu onu chválu a hold, kterých k úctě svého jména požíváš na nebi i na zemi - a poslušnost, kterou ti prokazovalo vtělené Slovo jako své Matce tak dlouho!

Přál bych si mítí Srdce tak vzácné, jako všecka srdce dohromady, abych tě miloval za ty nevděčníky, kteří tebe nemilují; přál bych si jazyka tak dokonalého, jako všichni jazykové dohromady, abych hlásal velikost

tvou po všem světě. Kdybych vládl vším bohatstvím země, všeho bych rád užil k tomu, abych nastavěl pro tebe chrámů, abych tvé svátky slavil co nejslavněji, abych pomáhal štědře všem tvým chudým ctitelům. Kdybych vládl svrchovanou mocí a všemi říši, všecky bych poddal panství tvému. Kdybych mohl dovoleně užívatí všech rozkoší, všech bych se dobrovolně zbavil, jen abych se tobě zalíbil. K tomu všemu a kdož ví k čemu ještě, zavázala sis mne svými slzami, které prolilas v takovém množství pro mne pod křížem!

Oh, převzácné slzy, které se spojujete s krví Pána mého, aby smyty byly všecky skvrny celého světa. Očistěte toto mé poskvrněné srdce, obměkčete jeho tvrdost, propůjčíte mi lítosti, které třeba pro jeho hříchy!

Hle, šířím to své ubohé srdce, abych v ně uzavřel všecku útrpnost, jakou kdy věřící s tebou pocítili - všecku bolest, kterou prožili první kající, a prosím, abych nebyl nikdy nevděčen k mukám svého Boha, ani k mukám jeho bolestné Matky.

Slyš, Matko milosrdenství, mé prosby a vyslyš je, jak ti možno! Protože si tolik stěžuješ na srdce nevděčná, zbav srdce mé to-

hoto nevděku a zažeň z něho tuto ránu morovou, kterou si tak ošklivíš. Co by mi prospělo, že mne tak miluješ, kdybych nedokázal i tebe navzájem milovati! Co mi prospěje tvůj bol a zármutek, zůstanu-li zatvrze-lým ve hříchu? Vždyť jsi přísna toliko na pyšné. Proto, vida svoji bídu, neztrácím naděje, kterou skládám v tebe. Vím, na koho spoléhám, když spoléhám na přímluvu tvou! Doufaje tedy v milost, že se mi dostane slz nad tím nevděkem, jehož jsem se dopustil, proti tobě a tvému božskému Synu, doufám tím také, že ti v nebi budu děkovati věčně. Amen.

Zbožné úkony.

36. *Rozněcuj v sobě velkou útrpnost s bolestmi Panny Marie, když provázela svého Syna na cestě utrpení.* - Kterak lze, aby byla láska k Marii v srdci, ve kterém není této soustrasti? Panna Maria si stěžovala svaté Brigitě na křesťany, řkouc, že jí málo kdo miluje ze srdce, když nemá útrpnosti s jejími bolestmi (l. 2. Rev. c. 23. Barry Parad. 16. dubna). - Svatá Markéta Cortonská toužila míti podíl na bolestech Blahoslavené Panny a dosáhla toho; později pak tím dosáhla i mnoha milostí.

37. *Vzývej denně Pannu Marii za šťast-*

nou smrt. - Když svatá Mechtilda prosila ji za pomoc v této hrozně hodině, slíbila jí, že ji potěší, bude-li se denně za to modliti třikrát Zdrávas; první, že jí věčný Otec dal velkou moc a ona té moci stále užívá proti ďáblu a jeho útokům; druhý, že jí věčný Syn udělil ze své moudrosti, aby věřící osvětcovala ve víře a chránila před jakýmkoli poblouzením; třetí, an jí Duch Svatý vlil plnost své lásky, i ona udílí této lásky svým služebníkům a oslazuje jim jakoukoli hořkost.

2.

Bolest Panny Marie pro nevděk lidí.

Uvažujme o druhém zdroji potopy, totiž o moři, které se vzdulo a vystoupilo ze svých břehů, rozlévajíc tolik vody po zemi, že takto velice přispělo k jejímu zatopení.

Tímto mořem v Srdci Panny Marie byl lidský nevděk, jenž působil i jí příboj bolestí a rozmnožil je. Spasiteli v zahradě se modlícímu a úpějícímu nevyhnala tak u veliké síle krev na povrch těla v nižší žádostivosti přirozená bázeň před smrtí, jako nezměrně prudká bolest ve vyšší schopnosti duševní, kteráž předvíдалa záhubu nesčetných lidí,

kteříž, místo aby čerpali prospěch z toho, že za ně dává svůj božský život, při svém zavržení zaslouží si ještě větších muk. Proto neřekl Kristus, že jest pln úzkostí pro svou smrt, ale že jest jí pln až k smrti: „Smutná jest duše má až k smrti,“ nikoli: před smrtí. Neboť žádaje si po tolik let, vzítí na sebe utrpení, pohrdání a smrt, necítil tak těžce přirozené bázně, že ztratí život, že by jediné to vynutilo mukrev ze všech žil, kdyby mu člověk současně nezpůsobil zármutku daleko mocnějšího tím, že má umřítí za nevděčníky, že pro ně vyčerpá své síly nadarmo, nedosáhnuv zamýšleného jich vykoupení, ač Kristus toužil po něm vroucněji než po vlastním životě. Proto si stěžoval již před mnoha věky ústy proroka: *Nadarmo jsem pracoval, bez příčiny a marně jsem svou sílu ztrávil*“ (Js. 49, 4).

Protože pak bolesti Panny Marie byly živým obrazem bolestí Ježíše Krista, nebyly ani v ní toliko snad povrchní, jako se zobrazují předměty v zrcadle, nýbrž hluboko otisknuty, asi jako rytina na penězích; právě tak se podobaly i jejich kruté pocity. Jaká by to byla bývala radost pro Matku Boží, kdyby ovoce těla jejího Syna bylo všeobecně záleželo v tom, že by nezhylnula duše

ani jediná ! A naopak : jakou mukou pro ni bylo, když věděla, že z tolika vykoupených bude blažených duší tak málo ! Matka ve chvíli porodu sotva cítí své bolesti v naději na roztomilé dítě ; ale stane-li se, že místo dítěte živého narodí se mrtvé, zarmoutí ji to tak, že bolesti začnou tam, kde měl být jejich konec. Taková asi byla bolest Ježíše Krista - a taková asi také bolest jeho Rodičky : jejich bolest netrýznila jich ani z daleka tolik jako to, že musili spatřit nevděk těch, kdož jimi pohrdli, a ztrátu těch, kteří nohama budou šlapat krev, vylitou v takových mukách a s takovou láskou za všecky.

Když onen seraf sienský, svatá Kateřina, trápila se pro záhubu duší tak velice, že si přála, aby svou osobou mohla zacpat hrdlo pekel, aby již nikdo nezahynul, uvažme, jaká bolest to byla pro Srdce Panny Marie - přijejí neskonale velké horlivosti o záchranu duší, když pro svou zlobu i přes vykoupení tak drahocenné přece vrhají se v záhubu ! Jistě toliko Syn Boží a po něm jediná jeho Matka mohli správně ocenit, co to znamená, když Bůh umírá na kříži, aby zacpal peklo, ale s druhé strany musí hledět na hříšníky, ani se sami vrhají v jeho plameny.

To byla jedna z příčin, proč utrpení Panny Marie nezměrně převýšilo muka mučedníků. Převýšilo je předmětem utrpení, převýšilo je nástroji, které je způsobily, převýšilo je i vlastnostmi utrpení samého. Mučedníci trpěli toliko co do předmětu jen na těle, neboť ho beztak nenáviděli jako svého nepřítele. Ale Panna Maria trpěla na těle, protože ho nikdy nemohla právem nenávidět, neboť nebylo nepřítelem její duše, nýbrž vždycky jejím věrným soudruhem; trpěla zároveň i na duši, kterou pronikl meč tím bolestněji, čím jemnější cit má duše sama o sobě než tělo. - Co se týče nástrojů, byla jimi u mučedníků divá zvířata nebo heň, nebo dűtky, nebo meč, nebo svržení se skály a jiné nástroje muk; ale u Panny Marie byl nástrojem bolestí sám ukřiřžovaný Bűh a jeho muka; a to arcí působilo mnohem účinněji bolest, nežli jsou sto všichni tvorové. - Hledíme-li dále na to, jaké to byly útrapy, pak utrpení mučedníků bývalo často tak sladké, že ho tělo ani necítlo, a i cítilo-li, dostávalo se srdci stále posily s nebes tak, že mučedníci stejnou dobou i trpěli i se radovali. Ale u Panny Marie byla to pouhá muka, čisté bolesti, protože i po této stránce podobaly se mukám jejího Syna, takže

s ním mohla zalkati: *Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!* ano jí po dobu utrpení nebylo poskytnuto žádného ulehčení, jež by její útrapy zmírnilo. - A konečně předstihla Panna Maria mučedníky i v tom, že títo svým umučením dosáhli zamýšleného úměrně cíle, kdežto Maria poměrně ho nedosáhla; mučedníci, vytrpěvše smrt, aby vydali svědectví víře svatých pravd a dosáhli odměny, nadějí slibované, dosáhli toho i onoho. Ale Panna Maria připodobujíc se v utrpení Ježíši Kristu a trpíc s ním, aby dosáhla spásy lidí všech, nedosáhla toho, protože nesčetně mnoho jich věčně hyne.

Proto se právem nazývá Královnou mučedníků, ona byla více než mučedníci a protože všecka muka všech mučedníků předstihla tak dalece, jak se povznesla nad vlastní sílu. „Cokoli spácháno bylo na tělech mučedníků ukrutného, bylo málo, nebo spíše ničím v porovnání s utrpením jejím,“ praví svatý Anselm (De excell. B. V. c. 5). Jako tedy nejtěžší kameny, položeny jsou do rtuťi, plynou na povrchu, tak by všechny bolesti svatých, jsouce položeny do srdce Panny Marie, byly poměrně lehký.

Nuže, uvažme, co jsme stáli vznešenou Boží Rodičku, a pohlédněme na bolesti, kte-

ré snášela pod křížem, aby nám zjedнала milost; poznáme z toho velikost lásky, úcty a vděčnosti, kterými jsme jí povinni, aby odpovídaly velkému štěstí, že jsme jejími dět-kami. „V úctě budeš mítí matku svou po všecky dny a nezapomeneš, co a mnoholi vytrpěla za tebe“ (Tob. 4, 3, 4). Takové do-brodiní, jež by i ďábly zavázalo k vděčnosti, kdyby byli s to je přijmouti, nás by k vděč-nosti nepohnulo?

Modlitba

jako na stránce 128.

Zbožné úkony.

38. *Cos opominul dosud ve službě Pan-ny Marie, nahražuj nyní tím, že jí obětuješ poslušnost, kterou jí prokazoval božský Syn. - Tomuto způsobu pocty naučil sva-tou Mechtildu sám Ježíš Kristus: když si mu stěžovala na sebe, že jeho Matce nikdy nesloužila, jak by měla, zjevil se jí sám, při-tiskl ústa Mechtildina na své srdce a řekl: „Odtud si vezmi, kolik chceš, a obětuj to Matce mé.“*

39. *Kdykoli zaslechneš zvuk, volající k po-zdravu andělskému, klekni. - Je to špatný důkaz lásky k Panně Marii od těch, kdož*

se vydávali za ctitele mariánské, neklek-nou-li při tomto znamení. - Jistý řeholní kněz, jsa na lůžku, neklekl ráno z lenosti, když slyšel zvoniti k Anděl Páně; náhle spatřil, jak špička věže kostelní třikrát se sehnula velmi hluboko, a zaslechl hlas, který ho káral, že, ač jest nadán rozumem a věrou, neproказuje Rodičce Boží takové počty jako neživé bytosti (March. Diar. 29. ledna).

3.

Bolesti Panny Marie z lásky její k božskému Synu.

Uvažuj o tom, že k zaplavení celé země nebyly by stačily ani všechny proudy vod, které vytryskly z nitra zemského, ani ohromný příliv, jenž se vyvalil z moře, nýbrž že obloha musila vylíti otevřenými průduchy onu vodu, jež od počátku světa byla jí přidělena.

Aby se srdce Panny Marie pohrouzilo v záplavu bolesti zcela, nepostačily ani útrapy, které byly přiměřeny statečnosti jejího nitra, ani boly vzešlé z nevděku lidí vykoupných, nýbrž i srdce Ježíšovo musilo na ni jako s vysoké oblohy vylíti svá muka, ni-

kolipo krůpějích, nýbrž v proudech. Láska tedy, jakou chová Panna Maria ke svému Synu, zůstává nejsprávnějším měřítkem její bolesti: „Není bolesti trpčí, protože není dítě dražšího.“

Kristova láska k jeho nejdražší Rodičce byla trojí: láska přirozená, láska nabytá a láska nadpřirozená. - Miloval ji láskou přirozenou jako matku, jako nejdokonalejší mezi všemi tvory a jako tu, které jest povinován za nejvyšší statek ze statků stvořených, totiž za svůj život. - Této lásky však přibývalo každým dnem stykem s přesvatou pannou, při její ustavičné pečlivosti, s kterou mu sloužila, hledíc, aby se mu zavděčila a líbila. - Ale nad to vše byla nadpřirozená láska Ježíše Krista neskonale větší, tak že mu byla Panna Maria samotna mnohem dražší, nežli všichni ostatní vyvolení. Je-li pak láska, kterou chová Ježíš Kristus ke svaté duši, nesrovnatelně větší, nežli láska, kterou pocítují k němu všichni svatí, lze si představit, jak nedostižně velká byla asi láska, kterou miloval svoji Matku, miluje ji více než veškerou církev bojující i vítěznou. Svatý Anselm praví, že toho nelze vůbec pochopiti: „Myslíte, že je nějaký lidský rozum, jenž by pochopil lásku, již choval

Bůh k této Panně? Může pochopiti nějaký člověk nebo i anděl tuto lásku nekonečnou nebo si pomyslití podobnou? (De excell. B. V. c. 4).

Panna Maria splatila svému božskému Synu také trojí láskou: milovala ho nejdříve jako matka; kdo však vypoví, oč vroucněji než každá jiná matka miluje syna! Jiné matky často ve své lásce k dětem ochladnou, buď že jich mají více, tak že rozdělujíce svou lásku, každé z nich milují méně; anebo že děti bývají nevděčny, neposlušny nebo jsou nějak znetvořeny; anebo konečně, že přehnaná láska zvrhne se v nepravost. Ale u přesvaté Panny nemohly takovéto nedostatky umenšiti záru její lásky k Ježíši; jednak byla jista, že ho nemůže milovati příliš mnoho, jednak nebylo syna, který by byl krásnější, matce podobnější, moudřejší, poslušnější a světější nežli Ježíš Kristus, který byl vzácnější, než kde jaký syn. A protože Panna Maria byla si vědoma těchto všech důvodů, kdož pochopí, jakou láskou splácela lásku svého drahého Syna! Ostatně byla s ním dlouho pohromadě, ustavičně slyšela jeho božská slova, požívala tak dlouho jeho přerозkošné přítomnosti; a protože ho viděla povždy a stále

tak roztomilého, byla její touha, aby se mu líbila, stále horoucnější a tak oheň její lásky stále rostl.

A přece mohla se všechna tato láska, daná přírodou, vzrůstající stálým stykem, u porovnání s větším žářem, jež plodila v srdci Panny Marie láska křesťanská, zvatí jen jiskrou. Neboť tak, jako sama byla milována nade všechny tvory, tak i ona milovala svého božského Syna nade všechny tvory, tak že by byla dala za něho život nekonečně dlouhý, kdyby byla takový měla - jak praví svatý Bernardin: „Láska Panny Marie byla tak velká, že, kdyby bylo možno, byla by vydala pro Syna život nesčetněkrát na smrt!“

Byla-li tedy její bolest tak nesmírna jako její láska, pak musila i, milujíc ho více než všichni tvorové, neskonale více trpěti než všichni tvorové - zvláště, když láska Marie Panny nebyla toliko láskou něžnosti, ale i láskou nejvyšší úcty, kterou poznávala osvětlením pro naše představy nepochopitelným nezměrnou vznešenost svého Syna, nekonečné bohatství jeho Božství, nesrovnatelnou sílu jeho člověčenství, i to, že jest hlavou lidí i andělů, Soudcem živých i mrtvých, že má v ruku dokonalou všemohoucnost a úplné panství nad tvory, aby s nimi

naložil zcela podle své vůle. Vidouc tedy s jedné strany, jak je hoden úcty a radosti, ale s druhé strany pokryt hanbou a bolestí, „potupami nasycen“, netrpěla toliko se svým Synem, nýbrž trpěla spíše a více ve svém Synu, nežli sama v sobě. Neboť mnohem raději byla by všecko to utrpení nahromadila na sebe, aby jen Spasiteli ulehčila. Svaté Brigitě kdysi řekla : „Když můj Syn ze mne se narodil, cítila jsem, jako by polovina mého srdce pukla a z těla mi vyskočila“ (L. 1. revel.).

Takto trpěla Panna Maria po té i po oné straně srdce : i v Synu i sama v sobě ; ale více v oné části, která byla mimo ni, v Kristu, nežli v části zbývající, totiž sama v sobě. A její muka po názoru svatého Bernardina rostla tak velice, že kdyby byla bývala rozdělena mezi všechny lidi, musili by v okamžiku zemřít; tak velký by byl díl, jenž by připadl na každého jednotlivce: „Tak velká byla bolest Panny Marie, že kdyby byla rozdělena na všechny tvory, všichni by hned umřeli“ (Tom. 1. ser. 61. a. 5. c. 2.). A lze tomu uvěřiti proto, že vnitřní bol vyrůstal z poznání zla a že Marie Panny znalost důstojnosti jejího Syna i útrap, které snášel, přesahovala poznání všech lidí, tak že i všechny

její bolesti byly ohromny, že byly s to usmr-
titi každého (Sal. in Prov. c. 8. n. 86.).

Bůh nedovolil, aby beránek byl zabít se
svou matkou: „Nebudete obětovati ovce
s beránky jejími.“ Ale na Kalvarii zrušil
tento zákon a zde v oběti jediné obětuje
se božská Máti spolu se svým božským Sy-
nem: „Oba přinesli touž oběť: Maria krví
srdce, Kristus krví těla“ (Arn. carn. de V.
M. in t. 1. bibl.).

A my bychom nechtěli smísiti s touto obětí
aspoň slzy své?

Modlitba

jako na straně 128.

Zbožné úkony.

40. *Prosivej často Pannu Marii za čistotu
srdce.* - Blahoslavený Santi de Ripa Tran-
sona, kněz z řádu sv. Františka, byl pokou-
šen nečistými myšlenkami; i utekl se k Pan-
ně Marii o pomoc. Jednou se mu zjevila, a
položivši mu svou svatou ruku na prsa, ře-
kla: „Ejhle, čistota, o kterou jsi prosil“ a
zmizela. Od té chvíle byl jakéhokoli poku-
šení prost.

41. *Chraň se domněnky, jako by úcta pro-
kazovaná Panně Marii byla ochranou k to-*

mu, abys jejího Syna urážel tím bezstarostněji. - Toť by bylo jako Matku ozbrojiti proti Synu. Svatá Brigita viděla, kterak Panna Maria vzala pod svou ochranu svého ctitele, který při Božím soudu byl obžalován od ďábla; ale sama obvinila jiného, který pošetile spoléhal na svou úctu k Panně Marii, an se domníval, že může tím více bez ostychu hřešiti.

42. *Ozdobuj své oltáře* (neb i jen obrazy) *mariánské*, jak ti možno. - Jakýsi portugalský šlechtic poručil kdysi svému sluhovi černocho, aby udělal věnec a položil jej na sochu Panny Marie. Služebník uposlechl, ač - jako pohan - s počátku nerad. Ale brzy došel za to odměny; hned příštího dne přišel sám k pánovi prose, aby ho dal pokřtiti, ač dosud všecko podobné pobízení odmítal neobyčejně zatvrzele.

VII.

SRDCE PANNY MARIE
JEST MÍSTEM ROZKOŠE PRO
SRDCE PÁNĚ.

1.

*Toto přesvaté místo utvořeno je
z ctnosti Panny Marie.*

Uvažuj o tom, že Bůh, tak jako připravil od počátku pro člověka místo rozkoše, pozemský ráj, tak i pro sebe stvořil podobné místo, totiž srdce Panny Marie. A protože tři věci spolupůsobily, aby tento ráj byl na nejvyšší rozkošný: země se svými plody, nebe se svou radostí a pramen se svou vodou, spojily se tyto tři věci rovněž i k tomu, aby Srdce Panny Marie bylo plno půvabu: její ctnosti, její moudrost a vděčnost jejího božského Syna.

V první řadě přispěla k tomu Panna Maria svými ctnostmi - a chceme-li to chápat, musíme pozorovat počátek, pokrok i konec.

Původem a počátkem ctností Panny Marie byla štedrost Hospodinova, který zalo-

žil tuto zahradu své rozkoše vlastní rukou. Proto lze i tu právem říci: *Štípil pak od počátku Hospodin Bůh ráj rozkoše* (Gen. 2 8). Neboť v okamžiku jejího přeblaženého početí postavil Pán na základě ctností přirozených - nebo lépe řečeno - na přirozenost zcela a jen k dobrému nakloněnou, vlité ctnosti i božské i mravní do takové výše, že každá z nich měla své konečné dokonání sama v sobě, a o žádné z nich nemohlo se říci: ještě schází to či ono. Proto byla přesvatá Panna po svém Synu nejbožštějším divadlem, na něž mohou svatí pohlížeti (Suar.tom. 2.in 3. p. d. 4. s. 2.). Od tohoto vznešeného vrcholku se začal pokrok Panny Marie, tak že postupovala ustavičně úměrně k svému počátku: ke ctnostem vlitým připojila svým spolupůsobením ctností nabyté, působí tak bohatě, že jediným svým úkonem předstihla dokonalost i zásluhy všech svatých v tomto dotyčném řádu. Svatý Bernardin soudí, že onano pokora a poslušnost, s níž dala své svolení ku vtělení božského Slova, byla sama v sobě mnohem záslušnější, nežli všecka muka pro všechny mučedníky; neboť Panna Maria zasloužila si tímto svolením, aby se stala Rodičkou Boží, čehož nezasloužili si všichni mučedníci

dohromady a zasloužiti si nemohli. Byl-li tedy tento jediný kon ctnosti tak vznešený, sudme z toho, jakou cenu měly ostatní nesčetné kony všecky, ze kterých byl její život setkán (V. Serm. de Conc. a. 3. c. 1. et ser. de Nat. art. un. c. 3. t. 4.)

Ale všecka díla Panny Marie byla dokonalá, všecka odpovídala nutkání Ducha svatého, všecka byla přiměřena působnosti jeho pomoci. Stal-li se tedy první mezi anděly v několika okamžicích sluncem mezi ostatními nebeskými duchy: jakého světla asi dosáhla Panna Maria při životě tak dlouhém, při vůli tak rozpjaté, v řadě nepřerušené ani spánkem, ana nikde nesetkala se s jakoukoli překážkou, jejímu pokroku bránící anebo jej zpět vrhající! Odtud onen údiv všech těchto vznešených duchů: *Která je to, ana vystupuje z pouště, zalitá sluncem?* (Cant. 8, 5.) *Která je to, jež vystupuje jako červenánek vzcházející?* (Cant. 6, 9.) Údiv, který nevznikl z nevědomosti, ani tito blažení duchové jí schopní nejsou, nýbrž z velikosti předmětu, že totiž z pouště bludu, již jest naše země, mohla se vznésti svatá Panna se svými ctnostmi tak vysoko, že svému Miláčkovi připravila radosti v nadmíře a podle zásluh mnohem větší, nežli by byl

mohl připraviti blažený zástup andělů a vyvolených nebeských.

Řekli jsme: podle zásluh mnohem větší; protože ctnosti Panny Marie podobaly se i v tom stromům pozemského ráje, že měly *současně* i květy i plody; neboť v nich je krása nebeská i pozemská: s ohledem na dokonalost patří (ony ctnosti) toliko svatým, v ohledu na zásluhu toliko poutníkům pozemským, jak dovozuje svatý Albert (de laud. B. V. c. 69). Či nevidáme, že květiny v zahradách knížecích nebývají z druhů obyčejných a že pěstovány jsou uměle a zvláště pečlivě? Takové byly úkony i Panny Marie: i nejnepatrnější z nich vynikaly nad největší úkony ostatních svatých. Který úkon je podle své povahy nižší, nežli jísti? A přece připojovala Panna Maria - dobře vědouc, že jídlo, které pojídala, má sloužiti i k výživě vtěleného Slova - k jídlu tolikérou ctnost, že nad tím žasli i Serafíni. Ale, proč žasnouti, vzpomeneme-li na účel, k němuž Bůh Pannu Marii stvořil? Jeho úmyslem bylo v ní stvořiti vzor všeliké ctnosti pro nás: „Blahoslavená Panna byla postavena za všeobecný vzor všech ctností“ (J. Thom. op. 8.); chtěl si zříditi místo odpočínutí, kam by se uchýlil, kdyby takorů

umdléval, snášeje lidské hříchy. „*Ten, který mne stvořil, odpočinul ve stánku mém*“ (Sir. 24, 12). Jaké tedy byly asi ctnosti, které měly býti vzorem vši svatosti, stvořeným pro nás - a pro Krista utěšeným útulkem v moři hříchů světa! Musily býti co do úkonů nespočetné, vznešené bez příkladu, čisté bez poruchy, hodny té, která měla vtěleného Boha počítí, poroditi, kojiti, vychovati a vésti.

Zvažte, máte-li tolik odvahy, tyto pohnutky na váze spravedlivé a najdete váhu ctností Panny Marie. Přichystalo-li srdce její svému božskému Chotí tak příjemné místo, kde by odpočinul, že mohl kdysi říci svaté Gertrudě: „Naleznete mne v srdci Gertrudině,“ kdož pochopí, jaký to byl oddech, jež našel Syn Boží v Srdci přesvaté Panny! Útulek tento pochopí toliko Ten, který jej tam našel.

Modlitba.

Ó Matko milosrdenství, Prostřednice celého pokolení lidského, útočiště hříšníků, hle, jaká to příležitost, abys uspokojila dobrotivost svého srdce tím, že umírníš mou bídu! Tys prvorozená dcera Spasitelova, první žákyně jeho božské školy, věrná družka jeho námah, nejvěrnější obraz všech jeho

ctností; tys byla první mezi všemi tvory, který svému Stvořiteli něco daroval, když jsi mu darovala stvořenou bytí, kterého ještě neměl. Tys nadbytkem nahradila všechnen nevděk synů Adamových a připravila věčnému Slovu ve svém přeblaženém srdci nádherný ráj, aby sestoupil z lůna Otcova a pobyl v lůně tvém - a Otec učinil tě bytostí nejvznešenější po Synovi.

Ale snad ve své vznešenosti zapomínáš na bídu naši? Oh, tvému přesvatému Srdci, tolik podobnému Srdci tvého božského Syna, protiví se boháč, který své bohatství připisuje toliko sám sobě! Tobě líbí se tvá blaženost dvojnásob, protože z ní můžeš uštědřit i nám, bídným tvorům, jsouc tak soucitu plna, že kdyby ti bylo možno, cítila bys naše bědy hlouběji, než je cítíme my sami.

Nuže, pln důvěry přicházím k tobě a obětuji ti srdce své - nikoli jako dárek důstojný tvé velikosti, nýbrž jako poušť plnou trní - neplodné, zohavené, jež nedovede nic jiného, leč z dobra učiniti zlo, za lásku spláceti nevděkem, za dobrodiní hříchy. Račiž je tedy proměnit v líbezná místa, kde by mohl tvůj božský Syn prodlévat s radostí. Ty to dokážeš jediným slovem; ale protože k tomu potřebuješ i mé vůle, slibuji,

že si budu oškliviti nad všelike zlé zradu, kterou jsem spáchal svými hříchy proti Bohu tvému i svému; a že kdybych ji mohl odčinit tak, jako by jí nikdy nebylo, chtěl bych raději býti zničen a nedlíti na světě. Prosím nad to, aby tvé srdce, plné ctností, bylo mou záštitou a štítem, jímžto bych zachycoval rány božské spravedlnosti.

A proto je uctívám a klekám před ním se všemi Svatými nebeskými, abych souhlasně s nimi vyznal, že jsi hodna veškeré úcty a abych se s nimi věnoval úctě tvé tak, že bych kdykoli byl ochoten, dáti svůj život na obranu tvé nevýslovné důstojnosti i tvé panské čistoty a všech tvých ctností a předností, začaž budeš od všech vyvolených a jak doufám, i ode mne v ráji ctěna věčně. Amen.

Zbožné úkony.

43. *Obětuj Pánu ctnosti přesvaté Panny v náhradu naší chudoby.* - Svatá Mechtilda pocítila kdysi pokoření, ježto se jí zdálo, jako by neměla nic důstojného, co by obětovala Bohu. Tu spatřila Pannu Marii, která jí dala drahý prsten, aby jej obětovala jejímu božskému Synu. Světice tak ihned učinila. - Zvláště je cenné rozhodnutí, že ta-

kovou oběť vykonáme tím, že budeme hojně přistupovati ke sv. přijímání. Svatá Gertruda prosila Pannu Marii, aby zřídila její srdce tak, aby mohla přijímat důstojně Tělo Páně. Na to dostala od přesvaté Panny skvostný klenot s rozličnými drahokamy jako obraz ctností Panny Marie - a ozdobena tímto skvostem podivuhodně předstoupila světice před svého Snoubence.

44. *V oktávě svátků mariánských modli se každý den pětatřicet Zdrávasů - na uctění počtu dní, jež ztrávil Syn Boží v lůně své Matky a Panna Maria v lůně svaté Anny. Sama přesvatá Panna naučila této pobožnosti svatou Gertrudu, slibujíc, že tomu, kdo ji koná, dostane se velké odměny.*

2.

Misto rozkoše v Srdci Panny vytvořeno z její moudrosti.

Uvažuj o tom, jak rozkošným byl pozemský ráj následkem stálé jasnosti oblohy, kdyžt tato líbezná zahrada nepotřebovala nikdy deště a tudíž její jasnost nebyla nikdy zasmušena mraky. A podobně půvabný útulek přečistého Srdce Panny Marie byl proto tak vzácný, že Duch Svatý udělil mu tak

vznešenou moudrost, že v něm bylo ustavičně světlo a jas, buď následkem víry plné světla, nebo vznešených pocitů božských věcí.

Nejprve následkem víry, pro niž svatá Alžběta nazvala Pannu Marii právem blahoslavenou: *Blahoslavená jsi, žes uvěřila, neboť vykonány budou ty věci, které jsou tobě pověřeny od Pána* (Luk. 1, 45). Neboť víra Panny Marie byla tak mocna, jako její blaženost - tak že, dospěla-li věrou dobra, které bylo ono nad vše pomyšlení vznešené, musila i její víra, kterou toho dosáhla, býti velká nad vše pomyšlení. Podle toho byla víra v Panně Marii v nejvyšším stupni, jaký jest vůbec u tvora možný. Tak stala se hlavou věřících (V. Veg. Pal. 17. n. 1204.), a takořka prvním vzorem této ctnosti; tak také nahradila všecek nedostatek věřících ve víře, dala náhradu za všechny nevěřící, kteří neuvěří nikdy. A kdyby byla uvěřila sama jediná ze všech lidí, bylo s dostatek užito světla na ní jediné, tak že kdyby se mohlo toto světlo rozdělití mezi všechny lidi, vystačilo by, aby osvítilo všechny všude duchy, i ty, kteří kdy byli, i ty, kteří budou až do konce.

Toto světlo nikdy nepřestalo svítit Panně Marii, leč tam, kde se změnilo ve světlo ještě

vznešenější a kde vznešeným viděním, jehož tolikrát byla účastna, změnilo se v přejasný den. Bylo by velmi opovážливо, kdyby chtěl někdo popírat, že duše Panny Marie byla osvícena všemožným viděním. Neboť bylo-li prostředkem, jehož Pán často užíval, aby zvláště vyvolené duše posvětil, kdož může bezpečně potvrditi, že by neužil tohoto prostředku, aby posvětil onen stánek, který mu měl svou svatostí připravit milé a příjemné přijetí! „Nejvyšší posvětil stánek svůj.“ Ukázal-li tedy božský Snoubenec často takovou důvěrnost ke své nejneposkvrněnější Nevěště, kdož by pochyboval, že jí projevil Matce svatého milování? Ale Marii Panně byla - mimo jiné - dána dvě znamenitá vidění: první, velmi časté, záleželo v tom, že jí skrze nejvznešenější vlité představy ukázal božskou bytnost a v nich jí odhaloval denně jako v broušeném křišťálu plnost svých božských vlastností; druhé dalo se řídčeji, ale bylo tím vznešenější a záleželo v tom, že jí ukázal bez závoje svou nekonečnou bytost, aby již zde na zemi dočasně a přechodně jí požívala, tak jako jí požívají svatí v nebeské vlasti ustavičně. Takové vidění Boha tváří v tvář bylo dopráno Mojžíšovi, svatému Pavlu a svatému Augusti-

novi (l. 12. in Gen.), podle svatého Tomáše (ep. 2. ad Cor. c. 12.): a Panně Marii by to kdo upíral? To by znamenalo, jednati přímo proti své povinnosti: „Naprosto nelze se domnívati, že by odepřeno bylo této Panně to, co bylo, jakož je jisto, propůjčeno jen málokomu ze smrtelných lidí“ (Bern. ep. ad Lugd.). I když lze pochybovati, zdali spatřili Mojžíš a Pavel Boha nezastřeného, protože byli lidé smrtelní: *Neuzří Boha člověk, aby nezemřel* (Ex. 33, 20); nelze naprosto pochybovati, že by ho neuzřela Panna Maria (Suar. t. 2. in 3. p. d. 19. s. 4.; Ant. 4. p. t. 15. c. 17, ap. Alb. M., Carthus. de coel. hier.), poněvadž jí svých darů neměřila Prozřetelnost podle zákonů všeobecných, nýbrž s ohledem na nevýslovnou důstojnost Matky Boží (art. 18; Gees. Al. 15. t. 8; Med. a. 5. q. 57; Mend. in Vind. l. 2. probl. 10; Veg. po 2. n. 1862.) - to jest: s ohledem na možnost a za souhlasu s postavením, jaké zaujímal. „Přidejte k moci Boží to, co se slušelo, aby dal své Matce.“ (Gers. Al. 88. l. Z.).

Kdo však vypoví účinky, které taková vidění způsobila v Srdci Panny Marie? Jen slabý paprsek toho světla nestvořeného, obrážejícího se v zrcadle tvorů u ostatních svatých, povznesl je nad ně samotny, opojil je

nevýslovnou sladkostí, zcela je změnil v bytosti nové, jiné než bývali, a přenesl je v takový stav, že, kdyby toho sám Bůh nemírně, nebyli by toho nikterak snesli. To dosvědčuje na příklad svatá Terezie (in Vita c. 38. 28). Sudme tedy, co asi způsobilo ono božské Slunce, jež obklopilo bezprostředně, bez nejmenšího mráčku, plným svým leskem Srdce Panny Marie, kdežto nebylo překážky vlažnosti, hříchu, roztržitosti, nevděku, zapoménlivosti, zato naopak nejvznešenější citlivost pro nejvyšší milosti, nejvyšší píli, největší lásku, k úctě k němu - krátce, taková citlivost, že všemohoucí ráme mohlo v ní působiti bez odporu, co mu bylo libo.

Uvažme dále, kdyby se všichni rozumní tvorové přeměnili v právě tolik apoštolů, jako byl Pavel, přece by se - jak dí svatý Bernardin - nevyrovnala všecka jejich rozjímání rozjímání Panny Marie. „Kdyby bylo tolik Pavlů, kolik je tvorů, nedostihli by rozjímání svaté Panny; neboť Pavel byl nádobou vyvolenou, ale Panna Maria nádobou Boží“ (tom. 4. s. 3. p. 3.). Z toho pochopíme, jak životaplny byly oči přesvaté Panny, že svedly věčné Slovo s nebes na zemi, a z lůna Otcova do lůna dívky služebnice - a to

tak prudce, že tam slétlo: *Odvrát oči své ode mne, neboť ony učinily, že jsem sletěl.* (Velep. 6, 4). „Odkud sletěl?“ vysvětluje to svatý Tomáš de Villanova, „leč z lůna Otcova do lůna Panny“ (ser. de ref.). Slyšíme-li takováto slova, mohli bychom bezmála říci, že, tak jako velikost bytosti Boží oslepuje zraky Serafínů, tak dokonalost Matky Boží oslepila zraky vtěleného Slova. A protože Syn Boží našel v tom radost, mohl obcovati s lidmi, kdež nenalezl leč nevděk, nevědomost, hrubost, jakou asi radost pocítil v srdci Panny Marie, kde vše bylo plno světla, plno lásky, plno ochoty! „Maria byla zcela víra ve víře, zcela láska v lásce, zcela síla ve skutku“ (Hier. ap. Bast. p. 9. s. 2. f. 256.).

Modlitba

jako na stránce 148.

Zbožné úkony.

45. *Kdykoli vycházíš ze světnice nebo do ní vstupuješ, obětuj se Panně Marii.* - To činíval řeholník slavného jména a velkých ctností, Lansperg z Certosy - a jeho příkladu později následovalo mnoho otců téhož řádu. - Učiň podobně, opatř si obraz Panny

Marie, a kdykoli z pokoje odcházíš a do něho se vracíš, polib nohy přesvaté Panně.

46. *Děkuj denně Panně Marii za dobrodiní přijatá od ní a skrze ni.* - Všecko dobré, co máme a zasloužil nám Kristus, bylo pro nás získáno skrze Pannu Marii - a milosti, které přijímáme, přicházejí skrze její ruce. Svatý Bernard praví: „Bůh chtěl, abychom obdrželi vše skrze jeho Matku.“ - Jaký to ošklivý nevděk, necháme-li přejíti nejeden den, nevzpomenuvše na svou dobrotivou Matku! K díku pak připojme vždy i prosbu za odpuštění své dosavadní nedbalosti, ani jsme jí za obdržená dobrodiní neděkovali. - Když svatý Heřman, praemonstrát, jednou opominul projev úcty, jak byl zvyklý, spatřil ji, potkav ji v podobě staré, šeredné ženy: „Tak vypadám,“ řekla, „ve tvé roztržité a nedbalé duši“ - a zachovávajíc ho v zahanbení a napraveného, zmizela.

3.

Srdce Panny Marie sídlem vděčnosti.

Uvažuj o tom, že rozkoš ráje pozemského měla po výtce původ v prameni, který tuto šťastnou půdu zavodňoval a rostliny i plody udržoval ve stálé dokonalosti. Právě

tak nutno připisovati zvláštní rozkoš v ráji Srdce Mariina mocí zásluh Ježíše Krista, kterýžto jako pramen života zúrodnil panské lůno své Matky všemi dary a milostmi.

Abychom porozuměli této pravdě, sloužící i Synu Božímu i Rodičce Boží k účtě tak velké, vzpomeňme, jak si vyměnili dary Šalomoun král s královnou ze Sáby. Královna přinesla dary, jakých se Jerusalemu nedostalo nikdy předtím ani potom; ale dostala navzájem od Šalomouna také darů tolik a takových, že nebyly vídány ani předtím, ani potom: *Nebylo nikdy takových vonných věcí, jako ty, které darovala královna ze Sáby Šalomounovi* (2. Par. 9, 9). Uvažme tedy, co darovala Panna Kristu, abychom pochopili, oč bylo větší, co dal Kristus Panně Marii.

Nejprve je tu to, co každá matka vůbec uděluje svému plodu, dar tak znamenitý, že nemůže býti nikdy oplacen: „Nemůžeme ani bohům ani rodičům dosti poděkovati“ (Arist. ap. s. Thom. 22. q. 40.). Ale tento dar jest ještě slabým důvodem, jímžto by byl Kristus zavázán své Matce - neboť dala mu dar nekonečně větší, jakého žádná matka nemůže dítěti dáti - a dala mu jej s nevýslovnou

láskou. A protože předstihuje všechny možné matky jak podstatou toho, co dala, tak i způsobem, jak se to stalo, je Kristus své Matce více dlužen, nežli všechny možné děti.

Panna Maria totiž nedala svému Synu toliko život vůbec, nýbrž takový život, že jediný jeho okamžik je vzácnější a cennější, nežli životy všech tvorů; a toto darování, jak připomíná svatý Anselm, nebylo rozděleno mezi otce a matku, jako tomu jest u všech ostatních dítek, nýbrž bylo darem toliko samé Rodičky Boží, kteráž mohla vydati svůj plod jako země nikdy neprokletá a nikdy nevzdělaná od lidí. Ostatně - podle svědectví velkých učitelů (Gran. in inc. tr. 4. d. alt. s. 23; Veg. Pal. 24. n. 1543.; etiam Suar. probab. sent. d. 10. s. 1. t. in 3. p.) - nepřispěla toliko jako druhá příčina ke zrození člověčenství Ježíše Krista, nýbrž přispěla i jako nástroj k podivuhodnému spojení, kterým člověčenství se sjednotilo s věčným Slovem v celek, čímž si zasloužila krásného názvu: nástroj vtělení Božího (Hesich. hom. 2. de B. V. in bibl. ss. PP. t. 7.).

Kdož tedy dosti důstojně ocení, co darovala Maria Panna Spasiteli, buď jako původ jeho stvořené bytnosti jako pravého člověka, buď jako nástroj onoho podstatné-

ho spojení s nestvořenou bytností jako pravého Boha! A protože duší všelikého díla dobrého jest láska, kdežto dary jsou toliko tělem, vidíme, jak velice štědrost Marie Panny k jejímu božskému Synu vzrůstá tím, jak mu dává tento dar, když se to stalo s blahovůlí a ochotou nepochopitelnou i pro anděly nebeské. Nemohla říci Kristu to, co mohla říci každá jiná matka Makabejská: „Nevím, jak jsi povstal v těle mém“ a jakž by mohla říci každá jiná matka ke svým dětem, kterým dává život, nespátřivši toho, neznajíc jich, ač nikoli nemilujíc jich. U Panny Marie tak nebylo, protože nabídla Ježíši své lůno tak, že je uzavřela pro každé jiné dítě stvořené. Proto milovala Ježíše Krista nejen proto, že ho zrodila, ale zrodila ho proto, že ho milovala tak vroucně, že mu v návalu této lásky dala život už napřed, urychlivši svými zásluhami, svými vzdechy, svými prosbami vtělení, jak naznačil již Danielovi anděl: *Sedmdesát téhodnů ukráceno jest nad lidem tvým* (9, 14). (Canis. l. 2. de Deip. č. 16., Veg. 28. n. 1701; Suar. de inc. d. 10. s. 6. ff. d. 3.).

Jestliže rychlá ochota v činění dobrého toto rozmnožuje: „Dobrý skutek se zvětšuje ochotou a rychlostí“ (Naz. de am. paup.),

jak asi velký je dobrý čin, který ač sám sebou nekonečný, vůči jejímu božskému Synu byl tolikrát zmnožen a zvětšen, kolik bylo okamžiků, ve kterých jej uspíšila, a kolik bylo vzdechů a zásluh, aby ho přivedla z lůna Otcova do lůna panenského!

Takový je souhrn darů, které darovala královna tvorstva svému božskému Šalomounovi; a z něho lze jaksí změřiti nesmírný souhrn darů, které od něho obdržela navzájem sama. Řekněme tedy: co dá Syn, který jednak je tak bohat, že má v rukou všechny poklady Otcovy, jednak však své Matce dlužen jest nezměrně více, nežli všichni lidé stvoření dohromady jsou dlužní svým stvořeným dobrodincům, aby svůj dluh splatil? Není-li jeho ctnost vděčnosti o nic menší, nežli ctnost štědroty, pak nutno říci, že nasype v klín matčin aspoň tolik darů, jako sype, puzen jsa štědrotou, v klín všechněch tvorů, a to z povinnosti vděčnosti; tak že darovala-li mu, jako druhá příčina jeho bytí, největší ze všech darů, totiž život božský, i on jí prokázati musí stejnou lásku, daruje jí dary největší ze všech, jež možny jsou pro pouhého tvora v mezích určených zákonem milosti. „Přesvatá Panna měla tolik milostí, kolik mohl

snéstí pouhý tvor," praví svatý Bonaventura (in 1. d. 44.).

Jediné jí mohl projevit Kristus krásnou ctnost vděčnosti - a také ji projevil jako Bůh svému Bohu rovný - to jest, v přebytku nezměrně větším, než by učinilo moře, kdyby mělo udělit své vody řece toliko jediné. *Král Šalomoun dal královně ze Sáby . . . mnohem více, nežli mu přinesla* (2. Paral. 9, 12). Nedivme se tedy, že svatý Petr Damiani zove Srdce Panny Marie „místem rozkoše“ pro Krista (Ser. de Ass.). Jinde nenalezl leč trny: „ve strastech od mladosti," ale v prsou Panny Marie našel místo takového odpočinku a úlevy, že po pobytu devítiměsíčním opustil je takřka násilně; kdežto ostatní děti svým matkám činí násilí, aby se dostaly na světlo, Kristus učinil násilí sobě, aby vyšel na světlo: *Ty jsi, jenž's mne vytáhl z života* (Ž. 21, 10); tak velikou rozkoší bylo pro něho, tam prodlívati. „Tak velice byl jat krásou Matčinou, tak velice zdržován krásou své Matky, že nebyl s to, z ní vyjítí, leč že si udělal násilí," praví svatý Ambrož (ser. 28).

Jaký tedy div, že když vyšel, narodiv se, jeho božská Matka sladce ho zvala, aby se zase vrátil do nitra jejího Srdce a tam se občerstvil a odpočinul: *Milý můj, přijď do*

*zahrady své a jez ovoce z jabloni svých (Ve-
lep. 5, 1).*

Modlitba

jako na stránce 148.

Zbožné úkony.

47. Obětuj Panně Marii korunu či věnec duchovních kvítků, totiž rozmanitých úkonů ctností a umrtvování, jež toho dne vykonáš k její cti. Tato pobožnost koná se dnes od tolika lidí, kolik má přesvatá Panna ctitelů, kteří vědí dobře, že jí nemohou věnovati daru milejšího, než když se z lásky k ní přemáhají a její ctnosti napodobují.

48. Z lásky k Panně Marii se zdržuj od některé nepravosti. Tento úkon je podoben předešlému a také Panně na výsost příjemný; řeklť sama svatá Brigita: Jsem matkou všech hříšníků, kteří se chtějí polepšiti. - A ukázala to na jistém šlechtici, kterému poradil svatý Bernard, aby se zdržel ke cti Panny Marie po tři dni jisté nečistoty; ten obdržel od Panny Marie takovou sílu, že pak se navždy udržel čist a zakrátko uzavřel s Pánem ustavičný mír.

49. Vzývej denně Pannu Marii, aby ti pomohla v hodinu smrti. Svatý Jan Boží, který

**tak činil, spatřil ji, když mu tato hodina
nadešla, jak mu utírá smrtelný pot, a slyšel
její laskavá slova: „Jene, nikdy
neopouštím svých ctitelů
v této poslední
hodině.“**

—

OBSAH

Úvod 5

I.

Srdce Panny Marie, zrcadlo bez poskurny

1. Svaté Panně náleží nejvyšší čistota jako dceři věčného Otce 19
2. Svaté Panně náleží nejvyšší čistota jako Matce Boha Syna 25
3. Svaté Panně přísluší nejvyšší čistota jakožto choti Ducha Svatého 30

II.

Srdce Panny Marie Srdce hodné rodičky Boží

1. Nejvyšší stupeň božského mateřství 36
2. O zásluhách, které Maria musila mít, aby došla mateřství Božího 45
3. O přednostech, které Panně Marii přivodilo božské mateřství 51

III.

Přesvaté Srdce Panny Marie jest propastí milosti

1. Souhrn prvních milostí, Svaté Panně propůjčených 57
2. Jak Marii Panně milosti přibývalo 66
3. Rozmnožení milostí spolupůsobením Panny Marie 72

IV.

Srdce Marie Panny utvořené podle vzoru srdce Ježíšova

1. Panna Maria byla s Kristem pro své zásluhy první z vyvolených 79
2. Panna Maria je první z vykoupených Páně 86
3. Maria je první učednicí Kristovou 94

V.

*Srdce Panny Marie jest schránou ohnivé
lásky*

1. Bůh miloval Pannu Marii více než všechny tvory dohromady 101
2. Panna Maria miluje Boha více než všichni tvorové 109
3. Panna Maria jest hodnější lásky než všichni tvorové 114

VI.

Srdce Panny Marie, pohřížené v moře bolesti

1. Statečnost Panny Marie v utrpení 124
2. Bolest Panny Marie pro nevděk lidí 131
3. Bolesti Panny Marie z lásky její k božskému Synu 137

VII.

*Srdce Panny Marie jest místem rozkoše pro
Srdce Páně*

1. Toto přesvaté místo utvořeno je z ctností Panny Marie 144
2. Místo rozkoše v Srdci Panny utvořeno je z její moudrosti 151
3. Srdce Panny Marie sídlem vděčnosti 157

K A R M E L

Pořádá Antonín Stríž

2.

P. Jan Petr Pinamonti S. J.

M Ě S T O V E L I K É H O K R Á L E

Přeložil Prokop Holý.

Upravil V. H. Brunner.

Vytiskla Lidová tiskárna

v Olomouci.

Vydalo

Družstvo Přátel Studia

sp. s r. o. v Praze

1. P. 1924.